

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTRO 2022 M. RUGPJŪČIO 24 D. ĮSAKYMO NR. V-1269 „DĖL PRIEŠMOKYKLINIO, PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO BENDRŲJŲ PROGRAMŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2023 m. rugsėjo 5 d. Nr. V-1146
Vilnius

P a k e i ĉ i u Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymą Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“:

1. Pakeičiu 2.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„2.4. nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. visos mokyklos, vykdančios pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, šio įsakymo 1 punktu patvirtintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas (išskyrus chemijos bendrąją programą ir fizikos bendrąją programą), įgyvendina 1, 3, 5, 7, 9 (I gimnazijos), III gimnazijos klasėse, o chemijos bendrąją programą ir fizikos bendrąją programą – 1, 3, 5, 7, 8, 9 (I gimnazijos), III gimnazijos klasėse;“

2. Pakeičiu nurodytu įsakymu patvirtintas Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas:

2.1. Pakeičiu 27 punktą ir jį išdėstau taip:

„27. Išorinis apibendrinamasis vertinimas apima pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą (toliau – PUPP), valstybinius brandos egzaminus (toliau – VBE). PUPP ir VBE organizuojami švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. Mokinio VBE įvertinimas, siekiantis 40 balų, atitinka slenkstinių pasiekimų lygį, 41–49 balus – patenkinamą pasiekimų lygį, 50–85 balus – pagrindinį pasiekimų lygį, 86–100 balų – aukštesnįjį pasiekimų lygį.“

2.2. Papildau 36.48–36.58 papunkčiais:

- „36.48. Lotynų kalbos ir Antikos kultūros bendroji programa (49 priedas);
- 36.49. Lietuvių kalbos rašybos, skyrybos ir kalbos vartojimo modulio programa (50 priedas);
- 36.50. Kūrybinio rašymo modulio programa (51 priedas);
- 36.51. Literatūros ir kitų medijų modulio programa (52 priedas);
- 36.52. Užsienio kalbos akademinį gebėjimų ugdymo(si) rengiantis studijoms (rašymo) modulio programa (53 priedas);
- 36.53. Pažinties su grožine literatūra anglų kalba modulio programa (54 priedas);
- 36.54. Planimetrijos modulio programa (55 priedas);
- 36.55. Duomenų tyrybos, programavimo ir saugaus elgesio pradmenų modulio programa (56 priedas);
- 36.56. Biologijos tiriamosios veiklos duomenų apdorojimo metodikos modulio programa (57 priedas);

36.57. Fizikinių inžinerijos pagrindų modulio programa (58 priedas);

36.58. Puslaidininkių ir elektronikos modulio programa (59 priedas).“

2.3. Pakeičiu 1 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.4. Pakeičiu 2 priedą:

2.4.1. Pakeičiu 13.2.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„13.2.4. bendrose veiklose veikdamas kartu su kitais ir reflektuodamas, žinojimą sieja su savo paties, bendraamžių ir naujai įgytu patyrimu bei atradimais (B4).“

2.4.2. Pakeičiu 15.1.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„15.1.1. žaisdamas, veikdamas su aplinkos daiktais kasdieninėse situacijose skaičiuoja pirmyn iki 20, atskaičiuoja nuo bet kurios vietos 10 ribose. Nurodo daikto vietą eilėje (pirmas, antras ir pan.). Pasakodamas dažniausiai derina skaičių ir giminę (pvz., dvi žvaigždės, du obuoliai). Sieja daiktų kiekį su atitinkamu daiktų skaičių žyminčiu simboliu ir atvirksčiai 10 ribose (A1);“.

2.4.3. Pakeičiu 15.2.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„15.2.1. žaisdamas, tyrinėdamas kasdieninėse situacijose įvardina skaičius iki 20; naudodamasis aplinkos daiktais atsako į klausimus, ko yra daugiau, mažiau, tiek pat, po lygiai ir pan. (B1);“.

2.4.4. Pakeičiu 16.1.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„16.1.4. žaisdamas, tyrinėdamas kuria judesius ir jų sekas, improvizuoja, dažniausiai atsižvelgdamas į šokio nuotaiką ar temą. Išbando ir pritaiko įvairių paties sugalvotų ar parodytų judesių tempą, dydį, erdvės lygius, siekdamas pavaizduoti artimosios aplinkos objektus, gamtos reiškinius (A4);“.

2.4.5. Pakeičiu 16.2.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„16.2.2. žaisdamas, tyrinėdamas, improvizuodamas skiria ir palygina muzikinius kontrastus (aukštai, žemai; garsiai, tyliai; ilgas, trumpas; tas pats, skirtingas; linksmas, liūdnas) bei paaiškina kai kurias dažniausiai vartojamas muzikines sąvokas klausydamas, kurdamas ir atlikdamas įvairius muzikos kūrinius (B2);“.

2.4.6. Pakeičiu 16.3.5 papunktį ir jį išdėstau taip:

„16.3.5. žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas pasiūlo, kaip savo artimoje ar kitoje aplinkoje už ugdymo įstaigos ribų panaudoti ir plėtoti patirtas ar sukurtas muzikines idėjas, spektaklius bei kitokius kūrinius (C5).“

2.4.7. Pakeičiu 18.1.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„18.1.2. kurdamas santykius, veikdamas grupėje vadovaujasi susitarimais ir savo asmeniniu supratimu, kas yra gera, bloga, teisinga, neteisinga (A2);“.

2.4.8. Pakeičiu 19.1.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„19.1.1. Aplinkos pažinimas per pojūčius. Pažįsta aplinką per pojūčius (skonis, kvapas, rega, klausa, lyta) ir atlieka mokinių, ugdomų pagal priešmokyklinio ugdymo programą, amžių, jo gebėjimus atitinkančius gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, matematikos mokslų ir kūrybiškumo (STEAM – angl. *Science, Technology, Engineering, Art (creative activities), Mathematics*) (toliau – STEAM) tyrimus.“

2.4.9. Pakeičiu 19.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„19.2. Gamtamokslinis komunikavimas.

19.2.1. Informacijos rinkimas. Gamtamokslinę informaciją renka įvairiais jam žinomais ar pasiūlytais būdais (stebi, tyrinėja, skaito, klausinėja) ir priemonėmis (pvz., lupa, termometras, mikroskopas, fotokamera, matavimo prietaisai, matavimo juosta), ją pristato kitiems. Pasisakymuose naudoja girdėtas elementarias gamtamokslines sąvokas.

19.2.2. Informacijos aptarimas ir pateikimas. Stebėdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas savaip samprotauja apie pastebėtas ryškiausias aplinkos objektų savybes, požymius, juos palygina. Kalba apie tai, ką darė tyrinėdamas ar veikdamas. Tyrinėjimo rezultatus pavaizduoja piešiniu, nuotraukomis, nesudėtinga schema, konstrukcija ir pan., pristato kitiems.

19.2.3. Informacijos patikimumas. Stebėdamas, tyrinėdamas literatūros šaltinius (taip pat ir skaitmeninius), klausydamasis pasakojimų skiria realius gamtos objektus nuo fantastinių ir nurodo, kas iliustracijoje, pasakojime netikra. Dalinasi patirtimi apie namuose auginamą gyvūną arba samprotauja, ką norėtų turėti, auginti, rūpintis.

19.2.4. Informacijos šaltinių įvairovė. Domėdamasis smulkiaja tautosaka (pvz., mina mįsles apie gamtos objektus), negrožinėmis knygomis (pvz., gamtos enciklopedijomis, atlasais), pažįsta gamtą. Dalyvauja skaitomų gamtinių siužetų aptarimuose, pasisako. Kelia, formuluoja jam rūpimus klausimus apie gyvąją ir negyvąją gamtą, STEAM tyrimus.“

2.4.10. Pakeičiu 19.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„19.3. Žmogaus ir aplinkos dermė.

19.3.1. Gamtinių išteklių nauda. Žaisdamas, tyrinėdamas artimą aplinką pastebi gamtinių išteklių (Saulė, vėjas, vanduo, dirvožemis), naminių gyvūnų (bitė, avis), augalų (daržovės, vaisiniai augalai, vaistažolės), grybų naudą žmonėms: naudojimas maistui (salotos, sultys) ir gydymui (mėtų, aviečių arbata, medus), drabužiams (vilnonis megztinis, kojinės). Tausoja artimos aplinkos gamtos išteklius (pvz., vandenį, mišką), samprotauja, kas nutiktų juos išnaudojus.

19.3.2. Darna su gamta. Žaisdamas, tyrinėdamas aiškina, lygina, kuo skiriasi gamtos daiktai nuo žmogaus sukurtų daiktų, iš kokių medžiagų pagaminti buityje naudojami daiktai (pvz., plastiko, metalo, medžio). Diskutuoja, ką reiškia darna su gamta, mokosi rūšiuoti atliekas.

19.3.3. Žmogaus įtaka aplinkai. Tyrinėdamas, stebėdamas, keliaudamas pastebi, savaip reflektuoja žmogaus daromą įtaką aplinkai, atskiria, kada poveikis teigiamas, o kada neigiamas (pvz., inkilų kėlimas, paukščių lesinimas žiemą, šiukšlių rinkimas; medžio šakų laužymas, skruzdėlynų naikinimas, vabzdžių trypimas).

19.3.4. Atsargumas gamtoje. Dalyvaudamas bendrose veiklose, aptardamas kasdienes situacijas aiškina, kur kreiptis pagalbos ištikus nelaimei, susižeidus, pasiklydus miške, įgėlus bitei, kaip elgtis kilus gaisrui. Aptaria, kodėl nežinomų augalų uogų ir grybų negalima ragauti (jie gali būti nuodingi).

19.3.5. Išradimai keičia aplinką. Žaisdamas, tyrinėdamas išbando gamtininko, mokslininko profesijas, samprotauja, kuo jos ypatingos, skiriasi nuo kitų. Domisi, kaip gamtininkai, mokslininkai dirba, kokiomis priemonėmis, instrumentais naudojami, kuo reikšmingas jų darbas. Stebėdamas, dalyvaudamas įvairiose veiklose tyrinėja, kaip išradimai pakeičia žmonių gyvenimą.“

2.4.11. Pakeičiu 20 punktą ir jį išdėstau taip:

„20. Kalbinis ugdymas.

20.1. Klausymas ir kalbėjimas.

20.1.1. Klausymas. Žaisdamas, bendraudamas, bendradarbiaudamas klausosi kalbančių draugų ir suaugusiųjų (monologo, dialogo), skaitomo, sekamo, pasakojamo teksto. Žaisdamas žaidimus, atlikdamas užduotis, veikdamas įvairiose situacijose susikaupia, kad galėtų suprasti kitus. Pratinasi išklausti kitą. Pastebi ir apibūdina pašnekovo veido mimiką, gestus, kūno kalbą ir kalbos intonacijas. Reaguoja į išgirstą tekstą, patirtą situaciją mimika, gestais, kūno kalba, emocijomis, žodžiais (pasiklausia, pritaria, pasidalija tuo, ką išgirdo, ir kt.).

20.1.2. Kalbėjimas. Kalba natūraliai, spontaniškai, atsižvelgdamas į bendravimo situaciją (grupėje, lankydamasis bibliotekoje, knygyne, teatre, dalyvaudamas šventėse, išvykose ir pan.). Žaisdamas ar kitaip veikdamas įsitraukia į pokalbį, svarstymus, klausinėja vaikų, suaugusiųjų; bando suprasti kitus, išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, emocijas. Pasakoja draugui, suaugusiajam, klausytojų grupei, kas įvyko jo gyvenime, kas rūpi, ką patyrė (apie savo darbus, žaidimus, sumanymus, matytus filmus, jam žinomas knygas, pamėgtus veikėjus ir kt.). Trumpai arba plačiau išsako savo nuomonę apie jam aktualius dalykus (savo šeimą, augintinius, išvykas, aplankytus renginius, įsimintinus įvykius, reiškinius ir kt.). Veikloje naudojami informacinėmis technologijomis (išmaniaisiais įrenginiais, nesudėtingomis programomis ir kt.), supranta, kad jos padeda bendrauti.

20.1.3. Domėjimasis gimtąja kalba. Domisi gimtąja kalba, laikosi kalbos etikos normų, tinkamai vartoja kalbinės raiškos priemones. Atpažįsta savo gimtąją kalbą, tarmę (kitakalbiai – ir lietuvių kalbą), skiria svetimos kalbos žodžius. Sužino, kad pasaulyje žmonės kalba įvairiomis kalbomis, kad yra žmonių, negalinčių kalbėti ar girdėti, kad jie naudoja savitus susikalbėjimo būdus (gestų kalbą, Brailio raštą ar kt.). Savais žodžiais mėgina paaiškinti žodžio reikšmę, vartoja panašios ir priešingos reikšmės žodžius. Bendraudamas su kitais, aiškina girdimus perkeltinės prasmės žodžius. Žaisdamas bando kurti ar perkurti kūrinis (keičia įvykių seką, įveda naujus veikėjus, kuria naują pabaigą ir kt.). Vaidindamas, žaisdamas naratyvinius žaidimus bando įsikūnyti į „personažą“ (eksperimentuoja kūno ir žodine kalba, keičia veido mimiką, balso tembrą, intonacijas, kalbinę raišką sieja su judesiu). Deklamuoja savo sukurtus kūrinis, žaidžia prasmingais ir beprasmybiškais žodžiais, bando juokauti, kalba „ateivių“, „užsienio“ kalbomis. Laikosi elementaraus kalbos etiketo: pasisveikina, atsisveikina, atsiprašo, padėkoja. Artimoje aplinkoje ar viešose vietose

stengiasi laikytis mandagaus elgesio taisyklių. Bendraudamas su kitakalbiais ar turinčiais bendravimo, kalbos suvokimo problemų, pasitelkia neverbalinę kalbą.

20.2. Skaitymo ir rašymo pradmenys.

20.2.1. Domėjimasis skaitymu ir rašymu. Pradedama skirti žodžius sudarančius garsus, skiemenis. Klausiamas dažniausiai pasako, koku garsu žodis prasideda, koku baigiasi, iš kokių garsų jis susideda. Atpažįsta lengviausiai klausia pagaunamus garsus, bando pakartoti aplinkoje (ir gamtoje) girdimus garsus, ieško panašiai skambančių žodžių, kuria garsų pamėgdžiojimus ir pan. Žaisdamas, tyrinėdamas pažįsta abėcėlės raides, sieja kalbos garsus su jų simboliais. Žaisdamas, tyrinėdamas atpažįsta daugumą spausdintinių (didžiųjų) abėcėlės raidžių, jas pavadina, skaito nesudėtingus pavienius žodžius ar žodžių junginius, trumpus sakinius ir kelių sakinių lengvai suprantamus tekstus. Išvardina, iš kokių garsų, raidžių sudarytas jo vardas, kitas nesudėtingas žodis. Įvardija žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Aplinkoje tyrinėja rašto elementus, simbolius, dažnai aptinkamus žodžius, užrašus (pvz., kelio ženklų, įstaigų, parduotuvių pavadinimus), klausinėja, aiškinasi matomų spausdintų žodžių prasmę. Žodžiu kuria trumpus tekstus (sveikinimus, linkėjimus ir pan.), pasakoja ir atpasakoja išgirstus aiškaus, lengvai suprantamo turinio tekstus. Spausdintomis raidėmis užrašo paprastesnius ar dažnai matomus žodžius, savo vardą ar nesudėtingą žodžių junginį, ranka ar klaviatūra kopijuoja aplinkoje matomas raides, žodžius. Bendraudamas ar žaisdamas savo patirtį, išgyvenimus, mintis perteikia įvairiais būdais raštu, paties sugalvotais ženklais („rašo“ laiškus, sveikinimus, piešia atvirukus ir kt.), išnaudoja įvairias rašymo galimybes (ant lentos, stiklo, kompiuterio klaviatūra ir pan.), dėlioja raides, žodžius iš aplinkoje randamų priemonių. Žaidimų ir kitos veiklos metu bando skaityti, rašyti, naudoja įvairius grafinius simbolius (raidynus, aklųjų rašto ir kt.), ženklus (darželio grupių pavadinimų, automobilių logotipus ir kt.), juos piešia, lipdo, aplikuoja ar kitaip vaizduoja. Bando tinkamai laikyti rašiklį.

20.2.2. Knygos ir kiti spaudiniai. Atsineša į grupę savo mėgstamų knygų, žurnalų, kalendorių, komentuoja jų iliustracijas, pasakoja kitiems, kuo jam šis spaudinys įdomus. Tyrinėdamas sužino, kad knyga turi autorių, pavadinimą, iliustracijas. Vartydamas knygas patiria, kad knygos yra labai skirtingos (eiluotos ir neeiluotos, enciklopedijos, bežodės ir kt.). Žaisdamas išsiaiškina, kad knygose galima rasti daug naudingos informacijos (pvz., apie Lietuvą, kitas šalis, žymius žmones, gyvūnus, augalus ir kt.). Vienas ar veikdamas kartu su draugais dalijasi sumanymais ir kuria įvairias knygas, grupės laikraštį ar dienoraštį, kalendorių, skelbimą, kvietimą ir kt. Rengia savo iliustracijų, knygų parodas. Žaisdamas eksperimentuoja, improvizuoja (kuria išgalvotas ar perkuria girdėtas istorijas, eilėraščius, garsų pamėgdžiojimus, įsikūnija į įvairius knygų, pasakų veikėjus, ir kt.). Pastebi ir pasako, kad per knygas ir meno kūrinius dalijamasi jausmais, mintimis, sumanymais, kad knygos padeda pažinti įdomius dalykus, keliauti, patirti nuotykių, skatina mąstyti, suprasti, svajoti. Aiškinasi, kaip reikia elgtis su knygomis, kaip jas saugoti. Tausoja knygą ir kitus leidinius (tvarko, klijuoja). Susipažįsta su mokytojo pasiūlytomis skaitmeninėmis knygų ir kitų leidinių versijomis.“

2.4.12. Pakeičiu 21 punktą ir jį išdėstau taip:

„21. Matematinis ugdymas.

21.1. Matematinis samprotavimas.

21.1.1. Skaičiavimas iki 20-ties. Skaičiuoja iki 20-ties įvairiose socialinėse aplinkose (grupėje, įstaigos lauko aplinkoje, išvykoje, šeimoje ir pan.), patyriminėse, projektinėse veiklose; žaisdamas stalo, loginius, judriuosius, muzikinius, skaitmeninius ir kt. žaidimus, skaičiuodamas įvairius objektus (žmones, savaitės dienas, nueitus žingsnius, monetas, vėliavų spalvas ir kt.), pasakodamas istorijas. Pagal galimybes atskaičiuoja nuo bet kurio skaičiaus 10 ribose, skaičiuoja kas antrą skaičių. Atpažįsta skaičius iš bendro realių objektų kiekio (du pieštukai, trys mašinos, du batai), t. y. iš karto pasako (du, trys).

21.1.2. Kelintinis skaičiavimas. Kelintinio skaičiavimo įgūdžius įtvirtina įvairiose gyvenimiškose situacijose: sudarydamas sekas, sekdamas pasakas, išskirdamas pasirinktą objektą eilėje, išsiskaičiuojant žaidimams ir pan. Pasakodamas įvykius iš artimos aplinkos, derina skaičių ir giminę (pvz., dvi žvaigždės, du obuoliai). Klysdamas ir bandydamas daiktų kiekį (pvz., trys obuoliai) susieja (parodydamas pirštais, gestu, pasakydamas žodžiu ir pan.) su atitinkamu daiktų kiekį žyminčiu simboliu (pvz., 3). Ir atvirkščiai: tam tikram skaitmeniui priskiria atitinkamą daiktų kiekį.

21.1.3. Sudėtis ir atimtis iki 10. Žaisdamas, tyrinėdamas, naudodamasis įvairiais būdais ir priemonėmis (pvz., daiktais, pirštais, skaičiais, skaitmeninėmis priemonėmis) atlieka sudėties ir atimties veiksmus 10 ribose. Pastebėjus klaidas, skatinama atsakymo teisingumą tikrintis įvairiais skaičiavimo būdais.

21.1.4. Objektų palyginimas. Įvairiose kasdienėse situacijose gretina, grupuoja, klasifikuoja įvairius objektus. Tai daro savarankiškai, konsultuodamasis, pagal pavyzdį, poroje ar grupelėje. Lygina objektų kiekį, pasakydamas ir (arba) parodydamas, kur objektų yra daugiau, mažiau, po lygiai. Paaškina atliktus veiksmus, pats vartodamas šiuos žodžius. Žaisdamas, konstruodamas klasifikuoja objektus į grupes pagal vieną požymį (pvz., dydį, spalvą, formą ir pan.) ar iš karto kelis požymius (pvz., dideli raudoni, dideli mėlyni, maži raudoni ir maži mėlyni) ir paaškina, pagal kokį požymį (požymius) klasifikavo.

21.1.5. Matavimai. Matuoja atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudojami vienu ar keliais dažniausiai vartojamais sąlyginiais matais (savo pėda, sprindžiu, kitu daiktu) tyrinėdamas aplinką (pvz., nustato, kad suolas yra penkių knygų ilgio). Daiktus lygina pagal etaloną (t. y. parenka pagal turimą pavyzdį, pvz., randa ilgesnį už turimą pieštuką). Tyrinėja, kaip į skirtingos formos daiktus galima sutalpinti tą patį skystų ar bierių medžiagų (vandens, smėlio ir kt.) kiekį. Lygina objektus, pastatydamas vieną objektą prieš kitą, kad nustatytų, kuris yra aukštesnis, arba pildamas iš vieno indo į kitą, kad pamatytų, kuriame telpa daugiau. Lygindamas dydžius, vartoja jų skirtumo didumą pabrėžiančius žodžius (mažesnis, didžiausias, mažiausias ir kt.), įvairiais pasirinktais būdais fiksuoja palyginimo metu gautus duomenis, aptaria, ką ir kaip atliko.

21.1.6. Dalyvavimas matematinėse veiklose. Susidūręs su sunkumais prašo draugo ar mokytojo patarimų užbaigti pradėtą veiklą; paskatintas bando kelis kartus, ieško išeities; vienas ar bendradarbiaudamas su kitais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių; natūraliai sureaguoja nepavykus atlikti sumanymo ir (arba) veiksmo. Savarankiškai ar bendradarbiaudamas su draugais, mokytoju bando patikrinti gautus sprendimus, taisyti atrastas ar nurodytas klaidas.

21.1.7. Objektų rikiavimas. Pagal pavyzdį ar savarankiškai rikiuoja objektus iš eilės pagal vieną savybę (pvz., pagal dydį, spalvos intensyvumą) ar iš karto kelis požymius (formą ir spalvą). Paaškina, kokia tvarka tai atliko. Objektus rikiuoja, naudodamasis fizinėmis ir skaitmeninėmis priemonėmis; veikia vienas, poroje ar bendroje visos grupės veikloje. Siūlant veiklas, siekiama įvairovės, atsižvelgiama į vaiko pomėgius ir poreikius, sudaroma galimybė rinktis.

21.2. Matematinė komunikacija.

21.2.1. Informacijos aptarimas. Įvairiai veikdamas (atlikdamas eksperimentus, tyrinėdamas aplinką, žaisdamas savarankiškus žaidimus ir pan.) atpažįsta skirtingais būdais (žodžiu, vizualiai) pateiktus skaičius, juos įvardija, reaguoja į elementarius užduotus klausimus ir prašymus; savais žodžiais atsako į iškeltus klausimus, remdamasis savo patirtimi. Atsakymą gali pateikti tiek žodžiu, tiek iliustruodamas. Dėliodamas kelis konkrečius daiktus, stebėdamas aplinkos objektus (pvz., dedant daiktą ant daikto, daiktą ant piešinio, daiktą prie daikto arba po piešiniu), nustato, kurioje grupėje yra daugiau daiktų, kurioje – mažiau ar po lygiai, kiek iš viso jų yra.

21.2.2. Dėsniumai. Klausydamasis pasakojimų, garsų, tyrinėdamas paveikslėlius, ornamentus, aplinkos daiktus, spalvas, simbolius, stebi sekų, šablonų dėsniumus, bando juos pavadinti ar parodyti pasirinktu būdu. Siūloma logine tvarka tęsti (žodžiu ar atskirais paveikslėliais (nuotraukomis)) patirtų įvykių, girdėto pasakojimo ir pan. seką.

21.2.3. Sekos. Bandymų keliu tęsia pastebėtus dėsniumus, taip sudarydamas rišlią 2–3 žingsnių seką ar atkartodamas šabloną. Siekdamas rezultato, naudojami fiziniiais objektais, žaidybinėmis programavimo priemonėmis, kalba, judesiu. Sudarytas sekas aptaria, ieško klaidų, jas taiso. Bandymų keliu veikia pagal piešinius, žodžiais, simboliais ar skaitmeninėmis priemonėmis pateiktus paprastus algoritmus (pvz., kuria ornamentus, tepa sumuštinį, ploja ritmą, atlieka sportinius pratimus ir pan.).

21.2.4. Judėjimo kryptys. Įvairiose situacijose ir aplinkose (grupėje, lauke, išvykoje ir kt.), žaisdamas žaidimus (judėjimo, kortelių, skaitmeninius ir pan.), veikia, nusako judėjimo kryptį (pvz., du žingsniai atgal, vienas žingsnis pirmyn, į kairę, į dešinę). Siūloma veikti programuojant, braižant ar pagal schemas. Žodžiais ar kitais būdais nurodo daikto vietą erdvėje savo atžvilgiu (priešais mane,

už manęs, šalia manęs, kairėje ar dešinėje), padėtį kitų daiktų ar vienas kito atžvilgiu (pvz., aukščiau, žemiau, virš, po, prie, už ir kt.). Gebėjimus orientuotis erdvėje ugdomi konstruodamas, dėliodamas dėlionės, mozaikas, ornamentus, piešdamas, žymėdamas simbolius, įvairiose judėjimo veiklose.

21.2.5. Įvykių seka. Tyrinėdamas kalendorių, žiūrėdamas edukacinius filmus, klausydamas pasakų, dainų, skiria vieną įvykį nuo kito: savaip bando paaiškinti, kada vienas įvykis baigiasi ir kada prasideda kitas. Laikydamasis įvykių sekos, albume ar skaitmeniniame įrenginyje dėlioja įvykusių veiklų, projektų, išvykų nuotraukas, video vaizdus. Pasakodamas išpūdžius, vartoja laiką nurodančias sąvokas: greitai, vakar, šiandieną, rytoj. Stebėdamas, fiksuodamas įvykius savaitės kalendoriuje, pradeda sieti nuolat pasikartojančius įvykius su konkrečia savaitės diena (remdamasis patirtimi užfiksuoja, kokia veikla būna kurią dieną (pvz., penktadienis – žaidimų diena, t. y. galima atsinešti savo žaislą).

21.2.6. Duomenų rinkimas ir pateikimas. Tyrinėdamas, eksperimentuodamas, bendradarbiaudamas mokosi iš kitų, aiškinasi, kokiais būdais ir priemonėmis (fotokamera, pieštuku, termometru, mikroskopu, fotokamera ir t. t.) galima rinkti, fiksuoti, grupuoti informaciją ir daryti išvadas apie tam tikrus objektus ir reiškinius. Surinktus duomenis pateikia pasirinktu būdu (pvz., lentelėje, elementarioje diagramoje, žymėdamas simboliais, sutartiniais ženklais (pvz., lipduku)). Savais žodžiais pasakoja ar kitu pasirinktu būdu pristato savo ir (arba) grupės surinktus duomenis (nupieštus, užfiksuotus įvairiais simboliais, nufotografuotus ir pan.). Laikosi susitartų taisyklių (pvz., palaukti savo eilės; jei kas neaišku, paprašyti patikslinti ar pakartoti), atsakinėdamas į klausimus pasakoja išpūdžius, kaip vyko procesas (pvz., nuo ko pradėjote darbą? kas labiausiai pavyko? už ką norėtumėte save pagirti? ką kitą kartą darytumėte kitaip? ir pan.).

21.3. Kūrybiškas matematinių problemų sprendimas.

21.3.1. Plokštumos ir erdvės figūrų pažinimas. Supančioje aplinkoje ieško objektų, savo forma primenančių plokštumos ar erdvės figūras, argumentuoja savo pasirinkimą. Kopijuoja, piešia, braižo naudodamasis fizinėmis priemonėmis ar išmaniųjų įrenginių programėlėmis arba iš pasirinktų medžiagų kuria plokštumos figūras (apskritimą, skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), bando atpažinti figūras, jas liesdamas užmerktomis akimis. Piešdamas linijas (tiesias, lenktas, vienspalves, įvairiaspalves, ilgas, trumpas, storas, plonas, ryškias, blankias, vos matomas), lankstydamas, pindamas iš juostelių, jungdamas iš pagaliukų ar šiaudelių, judėdamas (pvz., pėdutėmis išmindžiodamas formą, rankomis imituodamas ir pan.) kuria savo sugalvotas geometrines kompozicijas. Dinamiškoje virtualiojoje aplinkoje tyrinėja geometrines figūras: apžiūri, spėlioja, numato, keičia (judina) virtualių figūros vaizdą (apverčia, perkelia, pasuka tarsi konkretų daiktą); ištempia arba suspaudžia figūrą, džiaugiasi atradimais.

21.3.2. Konstravimas. Gamindamas geometrinių figūrų modelius iš pasirinktų medžiagų, tyrinėja figūras ir jų santykius (pvz., du trikampiai sudaro kvadratą), lygina pagamintus modelius, dalinasi savo pastebėjimais su draugais, mokosi iš kitų. Išbando paties pasirinktas įvairias technikas ir technologines priemones, ieško naujų būdų, realizuoja sugalvotą neįprastą sprendimą, paaiškina savo pasirinkimą. Vienas ar bendradarbiaudamas su kitais konstruoja: kombinuoja ir jungia detales; ardo; kuria įvairių geometrinių formų kompozicijas, ornamentus, naudodamas įvairias medžiagas; paaiškina, kuo sukonstruota kompozicija jam yra įdomi, svarbi, kam skirta. Išbando įvairius medžiagų jungimo būdus (pvz., lipdymą, klijavimą ir pan.), bandydamas tobulina (ieškodamas geresnio sprendimo; išbandydamas alternatyvų sprendimą; taisydamas klaidą, netikslumą). Savais žodžiais mėgina aiškinti, iš ko sudaryti, kaip sukonstruoti objektai. Siūlomi veikimo būdai: bandymų ir klaidų; bandymo iš naujo; kūrimo pagal analogijas.

21.3.3. Klausimų kėlimas. Sprendžia kasdienėse situacijose (pvz., žaidimuose ir pan.) kylančias problemas: kelia įvairius probleminius klausimus (kodėl?), aptaria turimą informaciją, pastebi ir išvardina, kokius duomenis turi, ko trūksta ir kaip reikėtų tai atlikti (pvz., kaip pasidalinti turimus akmenėlius tarpusavyje); bandydamas ir klysdamas ieško, kol suras problemos sprendimo būdą.

21.3.4. Veiklos (įsi)vertinimas. Pasakodamas išpūdžius apie savo veiklą, ne tik parodo galutinį rezultatą, bet ir bando paaiškinti, kaip jis buvo pasiektas. Įvairiomis formomis ir būdais (schemomis, piešiniais, žodžiu, gestais ir kt.) apibūdina savo patirtį: pasakoja išpūdžius, ką ir kaip atliko, kas

pavyko, ką atrado, pastebi kilusius sunkumus, nusako, kaip juos įveikė. Atsakinėdamas į klausimus numato, ką galima daryti toliau; kuo prie bendros veiklos prisidėjo pats, kuo jam padėjo kiti (pvz., bando iš popieriaus išlankstyti lėktuvėlį, iš pradžių lanksto tiek, kiek prisimena, paskui paima draugo padarytą lėktuvėlį, jį apžiūrinėja ir bando išlankstyti dar kartą). Savo paaiškinimus gina arba koreguoja.“

2.4.13. Pakeičiu 22.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„22.2. Meno (dailės, šokio, teatro, muzikos) supratimas ir vertinimas.

22.2.1. Žmonių kūryba. Pristato ir reflektuoja savo kūrybinius bandymus, geranoriškai vertina, džiaugiasi kitų žmonių kūryba. Išreiškia originalias, netikėtas išvalgas. Išklauso visų nuomonių, pateikia atsakymus į pastebėjimus.

22.2.2. Meno kūrinių pažinimas. Atranda mėgstamus meno kūrinius, apie juos savais žodžiais papasakoja, pasidalina išpūdžiais su grupės draugais, mokytojais, šeimos nariais. Kalbasi apie meno kūrinio sukeltus vaizdinius bei nuotaikas. Reiškia norą apsilankyti spektaklyje, koncerte, parodoje ir pan.

22.2.3. Dabarties ir praeities meno kūriniai. Žaidimų ir kitų veiklų metu sudaroma galimybė susipažinti su įvairių istorinių epochų meno kūriniais. Mokomasi skirti šiuolaikinę ir senesnių laikų kūrybą.

22.2.4. Mėgstama muzika, spektakliai, dailės kūriniai. Kalbasi apie mėgstamą muziką, spektaklius, dailės kūrinius. Nusako, kokias nuotaikas ir emocijas sukelia meno kūriniai, kur lankėsi, ką matė, kas patiko. Aptaria, ką iš įgytų patirčių galėtų pritaikyti grupės veikloje (pvz.: atkurti matytą šokį ar spektaklio dalį arba vaizduojamojo meno kūrinį).

22.2.5. Kūrinių aptarimas. Užduoda klausimų mokytojams ir grupės draugams siekdamas geriau suprasti grupės draugų ir kitų pateikiamus meno kūrinius. Aptaria dailės kūrinio, šventės, koncerto ar spektaklio nuotaikas ir emocijas. Tyrinėja, kaip konkrečios meninės priemonės (muzika, apšvietimas, dekoracijos, lėlės, spalvos ar naudojamos technikos) padeda jas sukurti.

22.2.6. Dailės kūrinių spalvos. Kalbėdamas apie dailės kūrinius, turtina savo žodyną spalvų ir atspalvių, figūrų pavadinimais, linijų ir formų apibūdinimais. Savais žodžiais nupasakoja, kas pavaizduota kūrinyje. Įvardija šiltas ir šaltas spalvas.

22.2.7. Muzikos garsai. Žaidimo ar kitos praktinės, kūrybinės veiklos metu muzikuojant pianinu ar kitu klavišiniu instrumentu, atskiria aukštus garsus nuo žemų. Skiria vaiko, vyro ir moters balsus. Klausydamas muzikinių ir nemuzikinių garsų atskiria, kada atliekama tyliai ar garsiai. Tai parodo kūno judesiais ar paaiškina žodžiu. Atskiria kai kuriuos liaudies bei simfoninio orkestro instrumentus, juos lygina su anksčiau girdėtais pavyzdžiais ir svarsto, kodėl galėjo būti pasirinktas vienoks ar kitoks tembras ar instrumentas.

22.2.8. Šokio žanrai. Stebi ir aptaria įvairių šokio žanrų (pvz., folklorinio šokio, baletu, šiuolaikinio šokio, gatvės šokio) pavyzdžius gyvai ar vaizdo įrašė. Savais žodžiais apibūdina šokio tempą (greitas – lėtas), atliktus judesius (ėjimas, bėgimas, šuoliukai, sukiniai ir t. t.) temą (ką norima šiuo šokiu pasakyti), kokia šokio nuotaika (linksma, liūdna, pikta, džiaugsminga ir t. t.).

22.2.9. Teatrinės raiškos priemonės. Kalbėdamas apie teatrinę veiklą aptaria, kam geriausiai pavyktų atskleisti numatytus vaidmenis, pagrindžia savo nuomonę. Svarsto, kaip jų pačių ar kitų vaidybinį kūrinį galima tobulinti, nurodydamas konkrečias teatrinės raiškos priemones (balsą, kūną, lėles, kostiumus, grimą, dekoracijas, garsinį foną, apšvietimą ir kt.).“

2.4.14. Pakeičiu 22.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„22.3. Meno (dailės, šokio, teatro, muzikos) reiškinių taikymo bei paskirties ir kontekstų pažinimas.

22.3.1. Dailės kūrinių aptarimas. Savais žodžiais nupasakoja, kuo skiriasi įvairūs dailės kūriniai – tapyba, skulptūra, keramika, tekstilė. Aiškinasi, kelia idėjas, kokia šio meno kūrinio paskirtis konkrečioje vietoje – pastate, kieme, parke, muziejuje, parodoje. Teikia pasiūlymus dėl savo ir draugų dailės darbų eksponavimo.

22.3.2. Šokio kūrinių aptarimas. Stebi šokius įvairiose vietose ir kontekstuose – grupėje, teatre, viešose ir šeimos šventėse bei medijose. Nusako šių šokių atlikimo paskirtį –

pasilinksminimas, perteikiami ritualai, mintys, jausmai, pasakojamos istorijos. Skatinama pastebėti šokį neįprastose erdvėse ir kontekstuose.

22.3.3. Teatro kūrinių aptarimas. Išvardija, kur, kada ir kodėl žmonės vaidina. Aptaria, kuo skiriasi žmonių poelgiai tikrame gyvenime nuo tų, kurie suvaidinti. Sprendžia, ko išmoko apie emocijas ir gyvenimiškąsias situacijas po patirto spektaklio.

22.3.4. Muzikos kūrinių aptarimas. Klausosi įvairių epochų, stilių ir žanrų muzikos ir svarsto jos paskirtis bei kontekstus, pvz., sporto varžybas paįvairinanti muzika, sakralinis giedojimas, šokių muzika, atsipalaidavimui skirta muzika, filmų ar kompiuterinių žaidimų garso takeliai, ceremonialiniai maršai, šeimos bei kalendorinių švenčių muzika, sceniniams pasirodymams skirta muzika, darbus palydinti muzika. Paaškina, kaip muzikinės savybės skiriasi ir atitinka konkretų kontekstą.

22.3.5. Meno kūrinių įvairovė. Žaisdamas, tyrinėdamas, stebėdamas sugretina, palygina lietuvių ir kitų šalių, tautų dailės, šokio, muzikos, teatro pavyzdžius. Pastebi, kad kitos tautos mėgsta kitas spalvas, kitus raštus, kitas formas, rengiasi kitokiais drabužiais, groja kitokiais muzikos instrumentais, žaidžia kitokius žaidimus, ratelius ir t. t. Dalijasi savo patirtimi apie susitikimus su žmonėmis iš kitų kultūrų ar šalių. Aiškinasi, kuo išvardinti skirtumai yra įdomūs ir ko galima išmolti iš kitų kultūrų. Per projektus apie kitų šalių papročius, valgius, būstus, drabužius, meno dirbinius, muziką, šokius ir spektaklius mokosi gretinti ir lyginti savo ir kitų kultūrų reiškinius.

22.3.6. Meninė raiška artimiausioje aplinkoje. Kalbasi apie meninę raišką savo šeimoje – kokius meno kūrinius jie turi namuose, kaip puošia savo erdves, kokios muzikos klausosi, kokios televizijos laidos patinka, kokiuose koncertuose, spektakliuose ar parodose lankosi, kokiais instrumentais groja šeimos nariai, kokius vaizduojamojo meno darbus kuria.

22.3.7. Namų dekoravimas. Siūlo idėjas namiškiams ir dalyvauja dekoruojant namus įvairių švenčių metu. Pasiūlo šeimos šventei tinkamų kūrybinių šokio ir ritminių žaidimų, improvizacijų, dainų, muzikinių intarpų ir t. t.

22.3.8. Kūrybiniai projektai. Dalyvauja kūrybiniuose projektuose, koncertuose, ugdymo įstaigos renginiuose ir atlieka pasirinkto vaidmens veiksmus – groja, dainuoja, vaidina, šoka ir t. t. Svarsto, kaip savo kūrybą parodyti savo šeimos nariams. Aptaria, kaip reikia elgtis, kai vieni yra atlikėjai, o kiti yra stebėtojai ar klausytojai bei kaip mandagiai, pagarbiai ir saugiai elgtis viešų pasirodymų metu.“

2.4.15. Pakeičiu 23 punktą ir jį išdėstau taip:

„23. Sveikatos ir fizinis ugdymas.

23.1. Savęs ir kitų pažinimas, atsakingas elgesys.

23.1.1. Emocijos. Žaisdamas, tyrinėdamas, dalyvaudamas kasdienėse situacijose plėtoja emocijas ir jausmus apibūdinančių žodžių žodyną (pvz., laimingas, linksmas, patenkintas, nuliūdęs, piktas, nekantrus), įvardija įvairiose situacijose savo ir kitų patiriamas emocijas. Bando sieti patiriamas emocijas su fiziniais pojūčiais, išreiškia patiriamą emociją žodine ir nežodine kalba. Dalyvaudamas įvairiose veiklose, kasdienėse situacijose stebi savo emocijų kaitą per dieną, išbando ir praktikuoja vieną – du emocijų suvaldymo būdus, bando pritaikyti teigiamo mąstymo strategiją (atpažįsta emociją, kurią jaučia, teigiamai pažvelgia į situaciją, imasi veiksmų, įvardija naują patirtą emociją).

23.1.2. Nerimas. Savaip apibūdina, kas yra nerimas. Atpažįsta, kada jaučia nerimą, ir pasako. Aiškinasi, kaip reikia nusiraminti pajutus nemalonius fizinius pojūčius ar mintis. Dalyvaudamas įvairiose kasdienėse situacijose, pajutęs sudėtingas ir nemalonias emocijas (pvz., liūdesį, pyktį) pažįsta nusiramavimo būdus, bando paaškinti ir pademonstruoti, kaip reikia nusiraminti, kodėl svarbu mokėti atpažinti šias nemalonias emocijas, jausmus ir nusiraminti. Veikdamas vienas ar drauge su kitais tyrinėja įtampą mažinančias technikas (pvz., skaičiavimo arba gilaus kvėpavimo, vidinio dialogo, piešimo, muzikavimo ir kt.). Mėgina keisti neigiamas mintis į teigiamas: apibūdinti situaciją, patiriamus jausmus, apsvarstyti galimus teigiamus veiksmus ir numatyti, kaip galėtų pasikeisti sunki emocija.

23.1.3. Pojūčiai. Dalyvaudamas bendruose pokalbiuose analizuoja fizinius pojūčius, mintis ir juos apibūdina prieš pradėdamas naują veiklą, kalbasi apie tai, kas gali sukelti nemalonius pojūčius ir kaip šie pojūčiai išreiškiami emocijomis.

23.1.4. Įgūdis. Žaisdamas, dalyvaudamas įvairiose veiklose aiškinasi, kas yra įgūdis ir kam jis yra reikalingas. Tyrinėja, ką moka gerai daryti ir kas jį ir kitus džiugina (namuose, žaidžiant su draugais, vystant savo pomėgį ar talentą ir pan.). Pastebi ir atranda savo įgūdžius, gebėjimus ir talentus, reikalingus grupei, darželiui, šeimai, bendruomenei. Veikdamas kartu su kitais, bendraudamas, bendradarbiaudamas analizuoja asmenines savybes, kurios reikalingos sėkmingam ugdymuisi (pvz., atkaklumas, atsakingumas, susikaupimas ir pan.) ir savaip reflektuoja, kaip sekasi jas demonstruoti. Aptaria situacijas, kuriose jautėsi savimi pasitikintis, o kuriose sekėsi ne taip gerai. Tyrinėja ir apibūdina, ką geba atlikti gerai, palyginus su praeitu laikotarpiu (savaitė, mėnuo, metai), o ką norėtų daryti geriau. Naudodamasis patarimais, pabrėžinimais bando save motyvuoti siekti tikslo, analizuoja ryšį tarp to, ko nori pasiekti, ir išsikeltų tikslų. Veikdamas vienas ir drauge su kitais taiko gerai žinomas kelių žingsnių tikslo siekimo strategijas (numato tikslą, suskaido jį į mažesnius žingsnelius, atlieka kiekvieną žingsnį, džiaugiasi ir apdovanoja save už kiekvieną įgyvendintą žingsnelį). Naudodamasis patarimais, pabrėžinimais, bendradarbiaudamas bando planuoti, kaip atlikti paskirtas užduotis iki galo. Reflektuoja, kaip jautėsi, kai siekė tikslo ir kai jį pasiekė. Nusako situacijas, kada reikia pagalbos mokantis, ir jos paprašo.

23.1.5. Saugus elgesys. Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas atsakingai naudojami bendruomenės ištekliais (pvz., žaidimų aikštele, parkais). Aiškinasi, kas yra saugu ir saugus elgesys. Aptaria, kodėl reikalingos taisyklės ir kaip jų laikymasis padeda sutarti su kitais. Kartu su kitais kuria saugaus elgesio taisykles, analizuoja, kodėl jos taip vadinamos. Tyrinėdamas, aptardamas kasdienės situacijas aiškinasi, kokių saugaus elgesio taisyklių reikia laikytis namuose, žaidimų aikštelėse, koridoriuose, kitose erdvėse, buityje naudojant namų apyvokos reikmenis, esant šalia cheminių buitinių medžiagų. Analizuoja, kaip šeimoje naudojamos taisyklės padeda sutarti šeimos nariams. Diskutuoja, kam reikalingos draugiškos ir rūpestingos grupės taisyklės, dalyvauja jas kuriant, stengiasi jų laikytis bei jomis naudodamasis sprendžia grupės problemas. Reflektuoja, kaip sekasi laikytis saugaus elgesio taisyklių (žaidimo aikštelėje, koridoriuose, valgykloje ir pan.).

23.1.6. Sprendimų priėmimas. Žaisdamas, dalyvaudamas įvairiose kasdienėse situacijose pasako „ne“ ir atsisako daryti tai, ko neleidžia tėvai, auklėtojai ar taisyklės. Žaisdamas, tyrinėdamas analizuoja įvairias situacijas, kai reikia priimti sprendimą, pasirinkti, kaip elgtis, kaip ieškoti pagalbos, aptaria apgalvotus ir neapgalvotus sprendimus, kurie gali būti žalingi sveikatai. Diskutuoja, kas gali padėti priimti sprendimą. Dalyvaudamas kasdienėse situacijose taiko dviejų žingsnių sprendimo priėmimo strategiją: galvok ir pasirink (t. y. prieš priimdamas sprendimą padaro pauzę ir pagalvoja).

23.1.7. Saugus elgesys buityje. Žaisdamas, tyrinėdamas, dalyvaudamas įvairiose kasdienėse situacijose atpažįsta pavojaus šaltinius buityje. Įvertina žaidimų aplinkos saugumą. Kartu su kitais formuluoja klausimus, kurie padės nustatyti galimą pavojų (pvz., kas gali nutikti, jeigu nežinomą medžiagą palies rankomis). Aiškinasi, kur reikia ir kaip reikia kreiptis skubios pagalbos (kada kreiptis pagalbos į bendraamžį, suaugusįjį ar skubios pagalbos telefonu 112). Bendradarbiaudamas, veikdamas kartu su kitais bando atpažinti pavojaus signalus ir aiškinasi, ką reikia daryti juos išgirdus. Kreipiasi į kitą asmenį ištikus nelaimei.

23.2. Asmens sveikatos stiprinimas.

23.2.1. Saugus elgesys kasdienėse situacijose. Žaisdamas, tyrinėdamas, dalyvaudamas įvairiose kasdienėse situacijose analizuoja, mokosi atpažinti ir pasakyti apie pavojų sau ir kitiems keliantį elgesį (pvz., važiavimas automobilyje be kėdutės, diržo, važiavimas dviračiu be šalmo, važiavimas su galimai neblaiviu asmeniu, važiavimas su nepažįstamu žmogumi).

23.2.2. Saugus elgesys gatvėje. Dalyvaudamas įvairiose kasdienėse situacijose aptaria ir saugiai elgiasi gatvėje, aptaria važiavimo paspirtuku, dviračiu taisykles. Veikdamas kartu su kitais aiškinasi, kaip evakuotis iš įstaigos.

23.2.3. Panašūs ir skirtingi. Analizuoja, kuo panašūs ir kuo skiriasi berniukų ir mergaičių kūnai. Mokosi pažinti ir saugoti savo kūno ribas, pasakyti tvirtą „ne“ netinkamam prisilietimui.

Aptardamas kasdienes situacijas nusako tinkamas ir netinkamas paslaptis, argumentuoja, kodėl jos tinkamos ar netinkamos, ir mokosi pranešti, jeigu kas nors nori peržengti kūno ribas ar prašo daryti ką nors netinkamo.

23.2.4. Rūpinimasis sveikata. Tyrinėdamas, nagrinėdamas pavyzdžius aiškinasi, kas yra vaistai ir vaistų vartojimas, ką reikia daryti, kad saugotų sveikatą, jaustūsi gerai ir nereikėtų vartoti vaistų. Diskutuoja apie atsakingą vaistų vartojimą: kas paskiria ir kas paduoda.

23.2.5. Savijauta. Stengiasi taisyklingai sėdėti, stovėti, gulėti. Dalyvaudamas įvairiose veiklose, kai prireikia, taiko atsipalaidavimo pratimus (pvz., kvėpavimo technikas, skaičiavimo technikas). Žaisdamas, tyrinėdamas pažįsta pagrindinius žmonių poreikius, aptaria skirtingų žmonių sveikatą. Naudodamasis patarimais, tyrinėdamas pavyzdžius bando pasimatuoti ir pamatuoti kūno temperatūrą (kontaktiniu ir nekontaktiniu būdu). Tyrinėdamas, aptardamas praktines situacijas atpažįsta, kada reikia pasakyti suaugusiajam apie pablogėjusią savijautą ar įvykusią traumą (kai ką nors skauda ar susižeidė). Savaip apibūdina, kas yra pirmoji pagalba (pvz., kvėpavimas, dirbtinis širdies masažas).

23.2.6. Pirmoji pagalba. Aptardamas kasdienes situacijas, dalyvaudamas su kitais įvairiose praktinėse veiklose tyrinėja, kaip sutvarkyti įdrėskimą, nubrozdinimą, sustabdyti kraujavimą iš nedidelės žaizdos, nosies. Nusako, kaip atpažinti užspringusį žmogų ir suteikti jam pirmąją pagalbą. Ugdosi higienos įpročius, mokosi teisingai plauti, dezinfekuoti rankas, dėvėti medicininę kaukę, reflektuoja apie higienos nesilaikymo pasekmes.

23.2.7. Rūpinimasis kitais. Tyrinėdamas, analizuodamas kasdienes situacijas ir pavyzdžius diskutuoja, kas yra šeima ir bendruomenė. Diskutuoja, ką reiškia kuo nors rūpintis, svarsto, kuo gali rūpintis vaikai. Žaisdamas, bendradarbiaudamas pastebi ir susirūpina, kai kam nors bendruomenėje prireikia pagalbos.

23.3. Judėjimo gebėjimų plėtojimas.

23.3.1. Judėjimo būdai. Eina (pirmyn, atgal, pristatomu, kryžiuojamuoju žingsniu, įtūpstairs ir pan.), bėga (tiesiai, apibėgant kliūtis, atbulom ir pan.), šokinėja (dviem kojomis, viena koja ir pan.), šliaužia (grindimis, gimnastikos suoleliu ir pan.), ropoja (grindimis, paaukštinimais, nestabiliais paviršiais ir pan.), ridenasi, sukasi, lipa, meta, gaudo, spiria, atmuša. Žaidžia, atlieka užduotis su įvairaus dydžio, svorio ir formų priemonėmis: kamuoliais, lankais, gimnastikos suoleliais, gimnastikos lazdomis, netradicinėmis priemonėmis ir t. t.

23.3.2. Fizinės ypatybės. Žaisdamas, mankštindamasis ugdosi fizines ypatybes: greitumą, vikrumą, išvermę, pusiausvyrą, koordinaciją, lankstumą, jėgą. Dalyvaudamas įvairiose veiklose vienas ir kartu su kitais atlieka nesudėtingus judesius ir judesių junginius: mostus, pritūpimus, pasilenkimus, įtūpstus, siūlo savo judesius ar judesių junginius.

23.3.3. Judrieji žaidimai. Improvizuoja, mėgdžiodamas gyvūnų judėjimo būdus. Žaidžia įvairaus intensyvumo judriuosius žaidimus. Susipažįsta su sportinių žaidimų (krepšinis, futbolas, TAG regbis, tinklinis, badmintonas ir pan.) elementais, bando žaisti juos pagal supaprastintas taisykles. Susipažįsta su tautiniais žaidimais (muštukas, lazdos traukynės ir pan.), žaisdamas stengiasi laikytis taisyklių. Kuria savo judriuosius žaidimus: siūlo siužetą, apibrėžia taisykles.

23.3.4. Mankštinimasis. Tyrinėdamas, žaisdamas susipažįsta su pagrindinėmis (galva, kaklas, pečiai, rankos, liemuo, kojos) ir smulkesnėmis (plaštaka, pėda, keliai, alkūnės ir pan.) žmogaus kūno dalimis. Stebėdamas įvairius pavyzdžius analizuoja, koks pratimas galėtų būti skirtas įvardintai kūno daliai mankštinti. Atskirų kūno dalių pratimus išbando praktiškai, kuria savo pratimus. Stebi ir veidrodiniu būdu atkartoja mokytojo, draugo rodomus judesius. Virtualių mankštų metu stengiasi kuo tiksliau atkartoti ekrane matomų veikėjų judesius.

23.3.5. Laikysena. Žaisdamas, mankštindamasis, atlikdamas įvairius pratimus, judesius tyrinėja taisyklingos laikysenos požymius. Stengiasi įvertinti savo ir kitų laikyseną: prie sienos, žiūrėdamas į veidrodį, nagrinėdamas paveikslėlius. Naudojasi patarimais ar pavyzdžiais ir judėdamas, sėdėdamas, stovėdamas koreguoja savo netaisyklingą laikyseną. Veikdamas kartu su kitais atlieka diafragminio kvėpavimo pratimus, stebi savo kvėpavimą judant, mankštinant.

23.4. Savistaba ir sąveika su kitais judant.

23.4.1. Judėjimas erdvėje. Įvairiu greičiu judėdamas ribotoje erdvėje, stengiasi pajusti savo asmeninę ir bendrą erdvę: apeiti kliūtis, neatsitrenkti į kitą vaiką ir pan. Atlikdamas užduotis poroje, stengiasi derinti judesius, judėjimo tempą, saugoti fiziškai silpnesnį porininką, tiksliai perduoti priemonę (pvz., mesti porininkui kamuolį).

23.4.2. Komandiniai žaidimai. Žaidžia komandinius žaidimus, atlieka estafečių užduotis, stengdamasis bendrauti ir bendradarbiauti su kitais, sulaukti savo eilės, tinkamai reaguoti konfliktinėse situacijose, suprasti, kad jis – svarbi komandos dalis, nuo kurios pastangų priklauso komandos sėkmė. Vadovauja žaidimams, mankštoms.

23.4.3. Judėjimo poveikis žmogaus organizmui. Tyrinėdamas kasdienes situacijas, aktyviai judėdamas aiškinasi, kas vyksta su žmogaus organizmu jam judant (padažnėja kvėpavimas, širdies susitraukimų dažnis, pasikeičia veido odos spalva, žmogus pradeda prakaituoti ir pan.), tyrinėja savo organizmo reakciją į fizinį krūvį. Pastebi nuovargio požymius, išvardina juos, paaiškina, kaip pailsėti po didesnio fizinio krūvio (ramiai pasivaikščioti, giliai pakvėpuoti, atlikti tempimo pratimus ir pan.). Aiškinasi, kad judėti galima skirtingu tempu (lėtai, greitai, labai greitai), kad judant ilgesnį laiką, tempas turi būti mažesnis, o norint greitai įveikti trumpą atstumą, reikia judėti labai greitai.

23.4.4. Žaidimai dėmesiui atkreipti. Žaidžia žaidimus, skirtus dėmesiui atkreipti. Reaguodamas į vaizdinius ir garsinius signalus, stengiasi keisti judėjimo tempą ir kryptį. Atlieka įvairių pradinių padėčių pratimus: stovint, tupint, sėdint, gulint, atsisukus veidu į bėgimo kryptį, nususukus nuo bėgimo krypties. Stengiasi greitai atsistoti iš sėdimos, gulimos padėties, pvz., po sutarto garsinio ar vaizdinio signalo atkreipti dėmesį į mokytoją arba sustoti nurodytu būdu nurodytoje vietoje. Stengiasi greitai susirikiuosi į eilę, vorą, ratą, sustoti poromis, po 3, po 4.

23.4.5. Sąžiningas žaidimas. Žaisdamas, tyrinėdamas aiškinasi sąžiningo žaidimo taisykles, stengiasi jų laikytis: atlikti užduotis tiksliai, laikytis susitarimų, nesityčioti iš silpnesnių. Pralaimėjęs stengiasi tinkamai išreikšti emocijas, priimti kito pergalę, kelti sau naujus tikslus. Aiškinasi, kodėl sportuojant kyla konfliktai ir kaip galima būtų juos spręsti. Dalyvauja kuriant taisykles ir susitarimus.“

2.4.16. Pakeičiu 24.1.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.1.3. Indėlis bendruomenėje. Žaisdamas, bendradarbiaudamas vaikui artimose situacijose inicijuoja savo ar įsijungia į kitų inicijuotus projektus. Dalyvauja grupės ar ugdymo įstaigos bendruomenės veikloje. Bendradarbiaudamas įsijungia į savanorystės ir labdaros iniciatyvas, teikia pagalbą, apmąsto, kaip mums, jums ar jiems būtų geriau.“

2.4.17. Pakeičiu 24.1.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.1.4. Lietuvos pilietis. Dalyvaujamas bendrose veiklose, renginiuose, stebėdamas, tyrinėdamas laikosi Lietuvos valstybės švenčių šventimo tradicijų bei pagarbiai naudoja valstybės simbolius. Bendradarbiaudamas aptaria valstybei svarbius įvykius ar išgirstas naujienas. Žaisdamas, tyrinėdamas aptaria, kas yra Lietuvos valstybė, valstybės simboliai (vėliava, herbas, himnas), valdžia.“

2.4.18. Pakeičiu 24.1.6 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.1.6. Visi skirtingi. Žaisdamas, spontaniškai bendraudamas, bendradarbiaudamas įsitraukia į įvairias veiklas su skirtingų ypatybių (rasinių, tautinių, religinių, socialinių, galios, lyties ir kt.) turinčiais bendraamžiais. Įsitraukia į bendravimo ir bendradarbiavimo patirties refleksijas ir aptarimus.“

2.4.19. Pakeičiu 24.2.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.2.1. Tausojantis elgesys. Laikydamasis susitarimų naudojasi ir tvarko savo asmeninius ir bendrus grupės ar ugdymo įstaigos daiktus. Dirbdamas vienas ar grupėje taupiai naudojasi, saugo mokymosi medžiagas ir priemones. Viešose erdvėse (žaidimų aikštelėse, parkuose, muziejuose, bibliotekoje, parduotuvėje ir kt.) laikosi galiojančių naudojimosi daiktais taisyklių. Žaisdamas, tyrinėdamas, veikdamas vienas ar drauge su kitais ugdomi suvokimą, kas yra mano, tavo, mūsų visų.“

2.4.20. Pakeičiu 24.2.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.2.4. Darbas – gerovės šaltinis. Žaisdamas, stebėdamas tyrinėja savo aplinkos žmonių darbą bei jų kuriamą vertę; padėkoja už pagalbą ar suteiktą paslaugą; pagarbiai elgiasi su kito žmogaus darbo rezultatais. Dalyvaujamas bendrose veiklose tyrinėja pažįstamas suaugusių ir

svajonių profesijas; samprotauja apie darbo vertę pačiam žmogui (saviraiška), jo šeimai (rūpinimasis artimaisiais), vartotojams (suteiktos paslaugos kokybė) ir platesnei visuomenei (reikalingumas kitiems). Žaisdamas, modeliudamas, dalyvaudamas grupės gyvenimo ir projektinės veiklos situacijose pažįsta ekonominius santykius (pvz., gaminiu, suteikiu paslaugą, parduodu, perku).“

2.4.21. Pakeičiu 24.3.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.3.1. Šeimos istorinė raida. Žaisdamas, bendradarbiaudamas, dalyvaudamas kasdienėse situacijose stebi ir aptaria skirtingo amžiaus vaikų (pvz., kūdikio, ikimokyklinio amžiaus, mokyklinio amžiaus) skirtumus, tyrinėja savo paties ankstesnes nuotraukas, pasakoja tėvų prisiminimus. Dalyvaudamas bendrose veiklose samprotauja apie savo paties augimą ir brandą, kartu su kitais stebi ir tyrinėja savo augimą (pvz., žymėdamas brūkšnelius ūgio matavimo juostoje) ir brandą (pvz., aptaria, ką jau moka, ko nemokėjo). Palygina ir apibūdina skirtingų amžiaus grupių, kartų išvaizdą, elgesį, pomėgius, aprangą ir kt. Pasakoja apie savo šeimą, jos narius, kartas, svarbius savo šeimos praeities įvykius, girdėtas savo šeimos istorijas.“

2.4.22. Pakeičiu 31 punktą ir jį išdėstau taip:

„31. Vaiko pasiekimų įvertinimą mokytojas atlieka 2–3 kartus per mokslo metus ir aprašo mokytojui su tėvais (globėjais) sutartais būdais.“

2.4.23. Pakeičiu 36 punktą ir jį išdėstau taip:

„36. Kalbinio ugdymo pasiekimų lygių požymiai pagal pasiekimų sritis:

Iki pagrindinio lygio	Pagrindinis lygis	Virš pagrindinio lygio
1. Klausymas, kalbos suvokimas ir kalbėjimas (A)		
Žaisdamas, bendraudamas bando paaiškinti, kad reikia gerbti savo gimtąją kalbą, tarmę, kitas kalbas (A1.1).	Žaisdamas, bendraudamas, veikdamas vienas ir kartu su kitais paaiškina, kad reikia gerbti savo gimtąją kalbą, tarmę, kitas kalbas (A1.2).	Žaisdamas, bendraudamas, veikdamas vienas ir kartu su kitais savaip paaiškina, kodėl reikia gerbti savo gimtąją kalbą, tarmę, kitas kalbas (A1.3).
Dažniausiai bendraudamas klausosi draugų, suaugusiųjų; kai yra suteikiama pagalba, išsako savo ir išklauso kitų nuomonę; trumpai pakomentuoja savo veiklą; girdi, ką sako vaikai ar suaugusieji; taiko kai kurias kalbos etiketo taisykles: pasisveikina, atsisveikina, padėkoja (A2.1).	Bendraudamas klausosi kito, išsako savo ir išklauso kitų nuomonę; nusako planuojamos veiklos eigą, rezultatą; reaguoja į kitų klausimus, prašymus, pastebėjimus; pasitikslinka, paprašo pakartoti, jeigu ko nors nesuprato; taiko kai kurias kalbos etiketo taisykles: pasisveikina, atsisveikina, padėkoja ir kt. (A2.2).	Įvairiose situacijose klausosi kito, išsako savo ir išklauso kitų nuomonę; svarsto apie planuojamos veiklos eigą, rezultatą; reaguoja į tai, ką sako vaikai ar suaugusieji, pasitikslinka, paprašo pakartoti, abejoja ir kt.; taiko kalbos etiketo taisykles: pasisveikina, atsisveikina, padėkoja, atsiprašo ir kt. (A2.3).
Dažniausiai išklauso neilgus skaitomus ar pasakojamus tekstus, aptaria kelias labai aiškias teksto detales: įvyki (kas vyko?), laiką (kada vyko?), vietą (kur vyko?), įvardija aiškiai tekste išskirtus veikėjus (A3.1).	Išklauso neilgus skaitomus ar pasakojamus tekstus, aptaria jų turinį: aiškiai nusakytus įvykius (kas vyko?), laiką (kada vyko?), vietą (kur vyko?), įvardija ir trumpai apibūdina aiškiai tekste išskirtus veikėjus, nusako aiškiai atskleistą teksto temą (apie ką?) (A3.2).	Atidžiai, dėmesingai išklauso neilgus skaitomus ar pasakojamus tekstus, aptaria jų turinį: įvykių seką (kas vyko?), laiką (kada vyko?), vietą (kur vyko?), apibūdina aiškiai tekste išskirtus veikėjus, nusako teksto temą (apie ką?) (A3.3).
Kalba, bandydamas atsižvelgti į kalbėjimo tikslą: papasakoja, paaiškina,	Kalba, stengdamasis atsižvelgti į kalbėjimo tikslą: papasakoja, informuoja,	Kalba, atsižvelgdamas į kalbėjimo tikslą: papasakoja, atpasakoja, informuoja,

apibūdina; į situaciją: kartais užmezga kontaktą ir bendrauja su bendraamžiu, suaugusiuoju, grupėje, su įvairių poreikių ir gebėjimų turinčiais asmenimis (kitakalbiais, kalbos, regos, klausos ir kitokių sutrikimų turinčiais asmenimis) (A4.1).	paaškina, apibūdina; į situaciją: stengiasi pozityviai bendrauti, suprasti, rasti bendravimo būdą su bendraamžiu, suaugusiuoju, grupėje, viešoje vietoje, su įvairių poreikių ir gebėjimų turinčiais asmenimis (kitakalbiais, kalbos, regos, klausos ir kitokių sutrikimų turinčiais asmenimis) (A4.2).	paaškina, apibūdina; į situaciją: užmezga kontaktą ir drąsiai, noriai bendrauja su bendraamžiu, suaugusiuoju, grupėje, viešoje vietoje, su įvairių poreikių ir gebėjimų turinčiais asmenimis (kitakalbiais, kalbos, regos, klausos ir kitokių sutrikimų turinčiais asmenimis) (A4.3).
Kalbėdamas pažįstamose situacijose stengiasi laikytis temos. Pasakodamas kartais naudojami neverbalinės kalbos galimybės (gestais, mimika ir kt.) (A5.1).	Kalbėdamas pažįstamose situacijose laikosi temos. Siekdamas sudominti, stengiasi pasakoti emociškai, naudojami kai kuriomis neverbalinės kalbos galimybės (gestais, mimika ir kt.) (A5.2).	Kalbėdamas pažįstamose situacijose nenukrypsta nuo temos. Siekdamas sudominti, pasakoja emociškai, naudojami keliomis neverbalinės kalbos galimybės (gestais, mimika ir kt.) (A5.3).
Žaidžia kalba, kai yra suteikiama pagalba. Kartais atpažįsta, bando spėti nežinomo žodžio reikšmę, remdamasis savo patirtimi (A6.1).	Žaidžia kalba, gausina žodyną naujais nesudėtingais žodžiais. Dažniausiai atpažįsta (spėja) nežinomo žodžio reikšmę remdamasis kontekstu ir (ar) savo patirtimi. Kai kuriems žodžiams pateikia sinonimus, antonimus (nevertodamas sąvokų), pradeda suprasti kai kurių dažnai girdimų žodžių perkeltinę prasmę (A6.2).	Žaidžia kalba, gausina žodyną naujais žodžiais. Atpažįsta (spėja) nežinomo žodžio reikšmę remdamasis kontekstu ir (ar) savo patirtimi. Kai kuriems žodžiams pateikia sinonimus ir antonimus (nevertodamas sąvokų), paaškina dažnai girdimų žodžių perkeltinę reikšmę (A6.3).
2. Skaitymo ir rašymo pradmenys (B)		
Žaisdamas kalbinius žaidimus, ieškodamas informacijos mokytojo pasiūlytuose šaltiniuose (knygose, internete ir kt.) bando tyrinėti kalbą (B1.1).	Žaisdamas įvairius kalbinius žaidimus, klausinėdamas, ieškodamas informacijos paties pasirinktuose ar pasiūlytuose šaltiniuose (knygose, internete ir kt.) tyrinėja kalbą ir ja eksperimentuoja (B1.2).	Žaisdamas įvairius kalbinius žaidimus, klausinėdamas, ieškodamas informacijos paties pasirinktuose ar pasiūlytuose šaltiniuose (knygose, internete ir kt.) kūrybiškai tyrinėja kalbą, išradingai ja eksperimentuoja (B1.3).
Žaisdamas, stebėdamas, tyrinėdamas mokosi skaityti ir rašyti: pradeda skirti raides nuo kitų ženklų ir simbolių, suprasti, kad garsai siejasi su raidėmis; atpažįsta kai kurias abėcėlės raides, perskaito nesudėtingus pavienius žodžius, užrašus (B2.1).	Žaisdamas, stebėdamas, tyrinėdamas mokosi skaityti ir rašyti: skiria raides nuo kitų ženklų ir simbolių, sieja garsą su raide; atpažįsta daugumą abėcėlės raidžių, perskaito nesudėtingus pavienius žodžius, užrašus, trumpus sakinius ir kelių sakinių lengvai skaitomus ir suprantamus tekstus (B2.2).	Žaisdamas, stebėdamas, tyrinėdamas mokosi skaityti ir rašyti: pastebi garsų ir raidžių panašumus, skirtumus; atpažįsta visas abėcėlės raides, perskaito nesudėtingus žodžius, užrašus, sakinius ir kelių sakinių tekstus (B2.3).

<p>Žaisdamas parašo keletą spausdintinių abėcėlės raidžių (kartais raides rašo veidrodiškai). Spausdintinėmis raidėmis bando parašyti savo vardą, mėgina kopijuoti aplinkoje matomus paprastus žodžius ranka ir kompiuterio klaviatūra (B3.1).</p>	<p>Žaisdamas parašo daugumą spausdintinių abėcėlės raidžių (kartais raides rašo veidrodiškai). Spausdintinėmis raidėmis parašo savo vardą, paprastesnius žodžius, bando kopijuoti aplinkoje matomus žodžius ranka ir kompiuterio klaviatūra. Bando tinkamai laikyti rašiklį (B3.2).</p>	<p>Žaisdamas parašo daugumą ar visas spausdintines abėcėlės raides. Spausdintinėmis raidėmis parašo savo vardą, kitus nesudėtingus žodžius, nukopijuoja aplinkoje matomus žodžius ranka ir kompiuterio klaviatūra. Tinkamai laiko rašiklį (B3.3).</p>
<p>Fragmentiškai domisi knygomis, žurnalais ir kitais spaudiniais, jų iliustracijomis; dažniausiai žino, kaip elgtis su knyga (skiria puslapio, knygos pradžią, pabaigą ir kt.); paaiškina, kodėl reikia leidinius gerbti ir tausoti (B4.1).</p>	<p>Tyrinėja knygas, žurnalus, kitus spausdintus, elektroninius leidinius, jų iliustracijas; nurodo teksto skaitymo kryptį, skiria puslapio, knygos pradžią, pabaigą ir kt.; saugo ir tausoja spausdintus leidinius (B4.2).</p>	<p>Domisi knygomis, žurnalais ir kitais spaudiniais, elektroniniais leidiniais, jų iliustracijomis; tinkamai elgiasi su knyga ir kitais spaudiniais (skaito tekstą tinkama kryptimi, skiria puslapio, knygos pradžią, pabaigą, pavadinimą ir kt.); pateikia tinkamo ir netinkamo elgesio su knyga pavyzdžių (B4.3).</p>
<p>Bando pasakoti apie savo mėgstamas knygas, veikėjus, jų nuotykius, mėgina sekti girdėtas trumpas pasakas, minti mįsles, deklamuoti trumpus eilėraščius (B5.1).</p>	<p>Pasakoja apie savo mėgstamas knygas, veikėjus, komentuoja jų poelgius, nuotykius, seka girdėtas trumpas lietuvių ir kitų tautų pasakas, mena mįsles, deklamuoja trumpus eilėraščius, dažniausiai intuityviai skiria eiliuotą tekstą nuo prozos, dalijasi įspūdžiais (B5.2).</p>	<p>Rišliai pasakoja apie savo mėgstamas knygas, veikėjus, komentuoja jų poelgius, nuotykius, seka girdėtas lietuvių ir kitų tautų pasakas, mena mįsles, deklamuoja trumpus eilėraščius, intuityviai skiria eiliuotą tekstą nuo prozos, dalijasi įspūdžiais (B5.3).</p>
<p>Žaisdamas, veikdamas drauge su kitais, mėgaudamasis kūrybos procesu bando kurti trumpus tekstus (pasakas, eilėraščius, mįsles ir kt.), pradeda kurti ir gaminti knygas, atvirukus, sveikinimus, „rašyti“ trumpus laiškus ir kt. pasitelkdamas pasiūlytas vizualiąsias raiškos priemones. Savo darbus trumpai pristato kitiems (B6.1).</p>	<p>Žaisdamas, veikdamas vienas ar drauge su kitais, mėgaudamasis kūrybos procesu kuria įvairius nesudėtingus tekstus (istorijas, pasakas, eilėraščius, dainų tekstus, mįsles ir kt.), kuria ir gamina knygas, sienlaikraščius, atvirukus, sveikinimus, reklamas, „rašo“ laiškus ir kt., pasitelkdamas savo pasirinktas ar pasiūlytas vizualiąsias raiškos priemones. Savo darbus pristato kitiems (B6.2).</p>	<p>Žaisdamas, veikdamas vienas ar drauge su kitais, mėgaudamasis kūrybos procesu kuria įvairius tekstus (istorijas, pasakas, eilėraščius, dainų tekstus, mįsles ir kt.), išmoningai kuria ir gamina knygas, sienlaikraščius, atvirukus, kvietimus, sveikinimus, reklamas, „rašo“ laiškus ir kt., pasitelkdamas vizualiąsias raiškos priemones, Savo darbus išsamiai pristato kitiems (B6.3).</p>
<p>Išreiškia savo jausmus, išgyvenimus, patirtį piešiniais, kai kada – ir paties</p>	<p>Išreiškia savo jausmus, išgyvenimus, patirtį piešiniais, paties sugalvotais</p>	<p>Pasiūlo kelias idėjas, kaip išreikšti savo jausmus, išgyvenimus, patirtį</p>

sugalvotais ženklais. Naudoja jam pasiūlytus simbolius informacijai perteikti (B7.1).	ženklais. Naudoja įvairius jam žinomus ar pasiūlytus simbolius informacijai perteikti (B7.2).	piešiniais, paties sugalvotais ženklais. Išsdingai panaudoja įvairius simbolius informacijai perteikti (B7.3).“
---	---	---

“

2.4.24. Pakeičiu 37 punktą ir jį išdėstau taip:

„37. Matematinio ugdymo pasiekimų lygių požymiai pagal pasiekimų sritis:

Iki pagrindinio lygio	Pagrindinis lygis	Virš pagrindinio lygio
1. Matematinis samprotavimas (A)		
Žaisdamas, veikdamas su aplinkos daiktai kasdienėse situacijose dažniausiai teisingai skaičiuoja pirmyn iki 10. Pasakodamas kartais derina skaičių ir giminę (pvz., dvi mergaitės). Bando sieti objektų kiekį su atitinkamu objektų skaičių žyminčiu simboliu ir atvirkščiai 10 ribose (A1.1).	Žaisdamas, veikdamas su aplinkos daiktai kasdienėse situacijose skaičiuoja pirmyn iki 20, atskaičiuoja nuo bet kurios vietos 10 ribose. Nurodo daikto vietą eilėje (pirmas, antras ir pan.). Pasakodamas dažniausiai derina skaičių ir giminę (pvz., dvi žvaigždės, du obuoliai). Sieja daiktų kiekį su atitinkamu daiktų skaičių žyminčiu simboliu ir atvirkščiai 10 ribose (A1.2).	Žaisdamas, veikdamas su aplinkos daiktai kasdienėse situacijose pirmyn iki 20 ir daugiau, bando atskaičiuoti nuo bet kurios vietos 20 ribose. Pradeda skaičiuoti kas antrą skaičių. Nurodo padėtį eilėje (pirmas, antras ir pan.). Pasakodamas derina skaičių ir giminę (pvz., dvi žvaigždės, du obuoliai). Sieja objektų kiekį su atitinkamu objektų skaičių žyminčiu simboliu ir atvirkščiai 20 ir daugiau ribose (A1.3).
Žaisdamas, tyrinėdamas, veikdamas su aplinkos daiktai, juos jungdamas ir skirdamas bando atlikti sudėties veiksmus 5 ribose, bando juos lyginti, grupuoti pagal vieną požymį: dydį, formą, spalvą ir pan. Remdamasis pavyzdžiu bando rikiuoti objektus iš eilės pagal vieną savybę (pvz., nuo trumpiausio iki ilgiausio) (A2.1).	Žaisdamas, tyrinėdamas, veikdamas su aplinkos daiktai, juos jungdamas ir skirdamas atlieka sudėties ir atimties veiksmus 10 ribose; palygina objektų kiekį (vienu daugiau, mažiau, po lygiai ir pan.); vienas ar bendradarbiaudamas su kitais grupuoja, klasifikuoja objektus pagal pasirinktą arba nurodytą požymį (dydį, formą, spalvą ir pan.). Išrikiuoja iš eilės pagal vieną savybę (pvz., nuo trumpiausio iki ilgiausio), paaiškina, kokia tvarka sudėliojo objektus (A2.2).	Žaisdamas, tyrinėdamas, veikdamas su aplinkos daiktai eksperimentuoja su pasirinktais objektų rinkiniais juos jungdamas ir skirdamas, atlieka sudėties ir atimties veiksmus 20 ribose; palygina objektų kiekį (daugiau, mažiau vienu, dviem, po lygiai); grupuoja, klasifikuoja pagal kelis požymius (pvz.: dideli raudoni, dideli mėlyni); keičia grupavimo pagrindą. Išrikiuoja objektus iš eilės pagal vieną ar kelias savybes (pvz., raudoni kubeliai nuo mažiausio iki didžiausio), paaiškina, kokia tvarka sudėjo objektus (A2.3).
Žaisdamas, spontaniškai tyrinėdamas, bendradarbiaudamas su kitais gerai pažįstamose gyvenimiškose situacijose bando matuoti atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu. Sulaukęs	Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas su kitais gerai pažįstamose gyvenimiškose situacijose matuoja nedidelį atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu, objektus palygina tarpusavyje (pvz.,	Žaisdamas, tyrinėdamas bendradarbiaudamas su kitais išmatuoja nedidelį atstumą, ilgį, tūrį, masę, naudodamasis dažniausiai naudojamu sąlyginiu matu, objektus palygina tarpusavyje naudodamas tiesioginius ir netiesioginius palyginimus

<p>pagalbos objektus palygina tarpusavyje (pvz., ilgesnis – trumpesnis, sunkesnis – lengvesnis, didesnis – mažesnis, daugiau – mažiau, toliau – arčiau, toks pat kaip – ne toks pat kaip) (A3.1).</p>	<p>ilgesnis – trumpesnis, sunkesnis – lengvesnis, didesnis – mažesnis, daugiau – mažiau, toliau – arčiau, toks pat kaip – ne toks pat kaip) (A3.2).</p>	<p>(kuris yra ilgesnis – trumpesnis, sunkesnis – lengvesnis, didesnis – mažesnis, daugiau – mažiau ar toliau – arčiau, toks pat kaip – ne toks pat kaip) (A3.3).</p>
<p>2. Matematinė komunikacija (B)</p>		
<p>Žaisdamas, tyrinėdamas kasdieninėse situacijose įvardina kai kuriuos skaičius iki 10. Bando atsakyti į klausimus, ko yra daugiau, mažiau, kartais atkartodamas tai, ką pasakė kiti (B1.1).</p>	<p>Žaisdamas, tyrinėdamas kasdieninėse situacijose įvardina skaičius iki 20; naudodamasis aplinkos daiktais atsako į klausimus, ko yra daugiau, mažiau, tiek pat, po lygiai ir pan. (B1.2.).</p>	<p>Žaisdamas, tyrinėdamas kasdieninėse situacijose įvardina skaičius iki 20 ir daugiau. Atsako į klausimus, ko yra daugiau, mažiau, tiek pat, po lygiai, kiek daugiau, nuroydamas konkrečius objektus. Savarankiškai kelia tikslingus klausimus: kiek? kaip? kodėl? (B1.3).</p>
<p>Veikdamas vienas ar drauge su kitais artimiausioje aplinkoje atpažįsta bent vieną pasikartojantį sekos elementą. Veikia pagal nurodytą judėjimo kryptį (pirmyn, atgal); bando nurodyti daikto padėtį (pvz., aukštai, žemai) (B2.1).</p>	<p>Veikdamas vienas ar drauge su kitais artimiausioje aplinkoje atpažįsta aiškiais piešiniais, žodžiais, simboliiais pateiktas sekas. Tyrinėdamas, stebėdamas, aiškindamasis pastebi ir nusako dėsningumus, juos pratęsia. Apibūdina žodžiais ar iliustruoja kitais jam žinomais ar pasiūlytais būdais judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, į kairę, į dešinę), erdvėje esančių daiktų padėtį jo atžvilgiu (pvz., priešais mane, už manęs, šalia manęs, kairėje, dešinėje), kitų daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu (aukščiau, žemiau, virš, po, prie, už) (B2.2).</p>	<p>Veikdamas vienas ar drauge su kitais artimiausioje aplinkoje atpažįsta piešiniais, žodžiais, simboliiais pateiktas sekas. Pastebi ir įvardina dėsningumus, juos pratęsia. Atpažįsta nurodytas klaidas sekose, jas taiso. Aktualiose vaikui situacijose nuosekliai žingsnis po žingsnio nusako, kaip pavyko pasiekti rezultato. Apibūdina žodžiais ar iliustruoja kitais būdais judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, į kairę, į dešinę), daiktų erdvinius santykius savo atžvilgiu (pvz., priešais mane, už manęs, šalia manęs, kairėje ar dešinėje), kitų daiktų padėtį vienas kito atžvilgiu (aukščiau, žemiau, virš, po, prie, už). Pasirinktu būdu parodo, kur yra greta esantys, bet nematomi objektai (pvz., žaidimų kiemelis ir pan.) (B2.3).</p>
<p>Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas pažįstamosiose situacijose pradeda skirti kai kurių įvykių seką pagal laiką (kas kada vyko), priskirti įvykius, kurie buvo vakar, šiandien (B3.1).</p>	<p>Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas pažįstamosiose situacijose kuria nuoseklią kelių žinomų įvykių seką pagal laiką (kas kada vyko), bando sieti įvykius, kurie buvo vakar, šiandien ar bus rytoj bei nuolat</p>	<p>Žaisdamas, tyrinėdamas, bendradarbiaudamas pažįstamosiose situacijose kuria nuoseklią žinomų įvykių seką laiko tvarka su tam tikrų įvykių situacijomis (jungia kelis įvykius). Skiria įvykius, kurie buvo vakar, šiandien ar</p>

	pasikartojančius įvykius su konkrečia savaitės diena (B3.2).	bus rytoj. Sieja pažįstamus įvykius su konkrečia savaitės diena (B3.3).
Bendradarbiaudamas su kitais savo artimojoje aplinkoje, pasiūlytais būdais bando rinkti ir fiksuoti (įvairiais simboliais) gerai žinomus duomenis pagal vieną požymį (žaislų spalvą ir pan.). Atlikdamas veiksmus, pasinaudoja kitų pasiūlymais (B4.1).	Vienas ar bendradarbiaudamas su kitais savo artimojoje aplinkoje, pasirinktais ar pasiūlytais būdais renka, fiksuoja gerai žinomus duomenis pagal vieną požymį, pasirinktu būdu juos pristato. Atlikdamas veiksmus, teikia pasiūlymus kitiems (B4.2).	Vienas ar bendradarbiaudamas su kitais savo artimojoje aplinkoje, pasirinktais būdais renka, fiksuoja (įvairiais simboliais), pateikia surinktus duomenis pagal vieną ar daugiau požymių, pasirinktu būdu juos pristato. Atlikdamas veiksmus, teikia pasiūlymus, kurie reikalauja jo paties pastangų, atsižvelgia į kitų siūlymus (B4.3).
3. Kūrybiškas matematinių problemų sprendimas (C)		
Stebėdamas, pažindamas, tyrinėdamas realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta kai kurias plokštumos figūras (apskritimą, kvadratą, trikampį ar stačiakampį), grupuoja jas pagal vieną požymį. Bando konstruoti iš įvairių medžiagų (C1.1).	Stebėdamas, pažindamas, spontaniškai ar tikslingai tyrinėdamas realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta plokštumos (apskritimą, kvadratą, stačiakampį, trikampį), erdvės (kubą, rutulį) figūras, bando jas apibūdinti, palyginti, grupuoja (pagal vieną požymį), modeliuoja. Konstruoja, išbandydamas artimosios aplinkos gerai žinomas medžiagas, jų jungimo galimybes. Domisi, klausinėja, keldamas klausimus „kodėl“ (C1.2).	Stebėdamas, pažindamas, spontaniškai ar tikslingai tyrinėdamas realioje ar virtualioje aplinkoje pateiktus, atrastus ar pastebėtus matematinius objektus, atpažįsta plokštumos (apskritimą, kvadratą, stačiakampį, trikampį), erdvės (kubą, rutulį) figūras, jas apibūdina, rūšiuoja (pagal kelis požymius), modeliuoja. Konstruoja išbandydamas įvairias medžiagas, jų jungimo galimybes, tobulina savo darbą. Domisi, klausinėja, ieško atsakymo į klausimus „kodėl?“, „kaip?“ (C1.3).
Žodžiu, gestais ir kitokia kūno kalba ar kitu pasirinktu būdu bando spontaniškai dalintis išpūdžiais, kaip atliko užduotį. Veikia atsiribodamas nuo asmeninės atsakomybės bendrame grupės darbe (C2.1).	Derindamas žodinę kalbą, gestus ir kitokią kūno kalbą bei konkrečius objektus, spontaniškai dalinasi išpūdžiais, kaip atlikto veiksmus ir kokia seka. Remdamasis ankstesne patirtimi svarsto, ką kitą kartą darytų kitaip. Bendradarbiauja grupėje, priima kitų sprendimus (C2.2).	Derindamas žodinę kalbą, gestus ir kitokią kūno kalbą bei konkrečius objektus, pasakoja išpūdžius, kaip atliko veiksmus ar jų seką. Remdamasis ankstesne patirtimi numato, ką kitą kartą darytų kitaip. Domisi, klausinėja, ieško atsakymo į klausimą „kodėl?“. Priima kitų siūlomus sprendimus, rodo iniciatyvą išspręsti problemą arba randa sprendimą, kuris tinka visiems (C2.3).“

2.5. Pakeičiu 3 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.6. Pakeičiu 4 priedą:

2.6.1. Pakeičiu 26.2.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„26.2.1. Skaitymo technika ir teksto supratimo strategijos. Mokomasi taisyklingai tarti garsus, kirčiuoti, intonuoti sakinius, pasirinkti skaitymo būdą ir tempą, daryti logines pauzes, intonacija perteikti teksto prasmę, skaityti vaidmenimis. Mokomasi taikyti skaitymo strategijas: aiškinasi pavadinimą, kelia (kuria) hipotezes, apie ką gali būti tekstas; nuolat apmąsto, ar supranta prasmę; randa ir pasižymi reikšmingus žodžius ir mintis; pasitikslina žodžių reikšmes (klausdami mokytojo, tradiciniuose ir skaitmeniniuose žodynuose); savo nuomonę ir įspūdžius pasižymi simboliais, sieja žodinę ir nežodinę informaciją; aiškinasi knygos sandarą.“

2.6.2. Pakeičiu 26.5.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„26.5.2. Kultūros tekstų atranka. Atsižvelgiant į mokinių amžių ir jų interesus, pateiktą nagrinėjamų kūrinių problematiką, skaityti ir nagrinėti pasirenkami kūriniai arba jų ištraukos: įvairių rūšių ir žanrų; klasikinių ir šiuolaikinių autorių; žymiausių lenkų ir užsienio literatūros atstovų; autorių, kurių kūryba ar biografija susijusi su Lietuva; įvairių literatūros tipų: nuotykių, fantastinės; bibliniai pasakojimai ir mitai (adaptuoti vaikams), regiono legendos; dainos ir dainelės, skaičiuotės, mįslės, patarlės. Rinkdamasis tekstus, mokytojas atsižvelgia į tai, kad mokiniai perskaitytų ir aptartų bent 4 stambesnės formos kūrinius (romanus, apysakas, dramas) ir keletą smulkesnių žanrų kūrinių (pasakų, legendų, apsakymų, eilėraščių).“

2.6.3. Pakeičiu 30.5.1.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.5.1.4. Renesanso kultūra. Renesansas – tai atradimų epocha. Humanistinės vertybės: pasaulio grožis, tikėjimas, garbė, sąžinės ramybė, gėris, darbas, kūrybiškumas, asmenybės harmonija, draugystė, meilė. Renesanso žmogaus bruožai. Tėvynės samprata. Tarnyba Tėvynei. Abiejų Tautų Respublika, jos reikšmė ir kultūrinis gyvenimas. Literatūros kūriniai gimtąja kalba. Jano Kochanovskio literatūros fenomenas. Šekspyro dramaturgijos reikšmė teatro istorijoje. Renesanso bruožai ir humanistinės vertybės šiuolaikinėje kultūroje. Autoriai ir kūriniai: pvz., M. Rej. Jo reikšmė gimtosios kalbos raidai. J. Kochanowski „Pieśni“ (1 ar 2 pasirinkti kūriniai); himnas „Czego chcesz od nas Panie“, „Treny“ (pasirinktinai), P. Skarga „Kazanie o miłości ku ojczyźnie“, M. Dauksza „Katechizm“ (ištraukos) ir kt.“

2.6.4. Pakeičiu 30.5.1.5 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.5.1.5. Barokas. Žmogaus ir pasaulio prieštarumas. Kova tarp gėrio ir blogio. Barokinis konceptizmas ir jo raiška įvairiuose kultūros tekstuose. Sarmatizmo fenomenas lenkų kultūroje. Nuo epistolografijos ir atsiminimų iki šiuolaikinio laiško ir interneto tinklaraščio. Barokinio meno savitumas ir jo atspindys šiuolaikinėje kultūroje. Autoriai ir kūriniai: pvz., A. Morsztyn (eilėraščiai), J. Ch. Pasek „Pamiętniki“, M. Sarbiewski (jo asmenybė ir reikšmė kultūrai), Jan III Sobieski „Listy do Marysieńki“, M. Sęp-Szarzyński (eilėraščiai), Z. Morsztyn (eilėraščiai), D. Naborowski (eilėraščiai) ir kt.“

2.6.5. Pakeičiu 30.5.1.6 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.5.1.6. Šviečiamasis amžius. Apšvietos epochos vertybės: mokslas, išsilavinimas, proto ir patirties iškėlimas. Viešųjų ir privačių reikalų, pareigos ir jausmo konfliktas. Tautos, pilietybės ir pareigos supratimas. Juoko, ironijos ir kritikos galia. Šviečiamojo amžiaus temų atspindys ir žanrų įvairovė I. Krasickio kūryboje. Tarp racionalizmo ir sentimentalizmo. Abiejų Tautų Respublikos kultūrinis palikimas. Šviečiamojo amžiaus įtaka šiuolaikinei kultūrai. Autoriai ir kūriniai: pvz., I. Krasicki „Bajki“ (pasirinktinai) „Do króla“, „Monachomachia“, M. F. Karpiński „Laura i Filon“, „Bóg się rodzi“, J. Wybicki „Pieśń Legionów Polskich we Włoszech“, A. Naruszewicz (eilėraščiai) ir kt.“

2.6.6. Pakeičiu 30.5.1.7 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.5.1.7. Romantizmo tradicijos. Romantinis maištas ir individualizmas, tragizmas. Išorinis ir vidinis konfliktas. Psichologinis veikėjų dramtizmas. Gėrio ir blogio kova pasaulyje ir žmoguje. Moters ir meilės idealizavimas. Gamtos ir žmogaus jausmų pasaulio sąveika. Kova už laisvę, patriotizmas. Domėjimasis tautosaka, praeitimi. Menininko kaip pranašo vaidmuo. Dvaras – kultūrinio gyvenimo centras, tradicijos puoselėtojas. Jo išlikimo svarba. Vilniaus romantizmo

mokykla. Šiuolaikinio žmogaus polemika su romantizmo idealais ir pasaulėjauta. Autoriai ir kūriniai: pvz. A. Fredro (pasirinktos dramos ištraukos), J. I. Kraszewski „Powieść bez tytułu“, A. Mickiewicz (eilėraščiai), „Ballady i romanse“ (pvz. „Romantyczność“, „Lilie“), „Dziady cz. II“, „Konrad Wallenrod“, „Pan Tadeusz“, C. K. Norwid (eilėraščiai), J. Słowacki „Pieśń legionów litewskich“, (eilėraščiai), W. Syrokomla (jo asmenybė ir reikšmė kultūroje) ir kt.“

2.6.7. Pakeičiu 32.5.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„32.5.4. Rekomenduojamų kūrinių sąrašas: Biblia (ištraukos), Ajschylos „Prometeusz skowany“, N. Machiavelli „Księżę“, Dante „Boska komedia“, J. W. Goethe „Faust“, A. Mickiewicz „Dziady, cz. IV“ J. Słowacki „Kordian“, H. Balzak „Ojciec Goriot“, G. Flaubert „Pani Bovary“, H. Sienkiewicz „Trylogia“, W. S. Reymont „Chłopi“, F. Dostojewski „Zbrodnia i kara“, M. Dąbrowska „Noce i dnie“, S. Żeromski „Przedwiośnie“, W. Gombrowicz „Ferdynand“, M. Bułhakow „Mistrz i Małgorzata“, J. Iwaszkiewicz (opowiadania do wyboru), J. Conrad „Jądro ciemności“, B. Schulz „Sklepy cynamonowe“, Z. Kuncewiczowa „Cudzoziemka“, J. Mackiewicz „Droga donikąd“, S. Piasecki (wybrana powieść), M. Białoszewski „Pamiętnik z powstania warszawskiego“, Cz. Miłosz „Rodzinna Europa“, „Zniewolony umysł“, G. Orwell „Rok 1984“, G. Herling-Grudziński „Inny świat“, „Wieża“, T. Różewicz „Kartoteka“, T. Konwicki „Bohiń“, „Kronika wypadków miłosnych“, W. Szymborska „Lektury nadobowiązkowe“, R. Kapuściński (wybrane reportaże), D. Terakowska „Poczwarka“, Jan Paweł II „Pamięć i tożsamość“, P. Huelle „Opowiadania na czas przeprowadzki“, W. Piotrowicz „Moja czasoprzestrzeń“, K. Sabaliauskaitė (wybrana powieść) ir kt.“

2.6.8. Pakeičiu 33.5.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„33.5.4. Rekomenduojamų kūrinių sąrašas: Biblia (ištraukos), Ajschylos „Prometeusz skowany“, N. Machiavelli „Księżę“, Dante „Boska komedia“, J. W. Goethe „Faust“, A. Mickiewicz „Dziady, cz. IV“ J. Słowacki „Kordian“, H. Balzak „Ojciec Goriot“, G. Flaubert „Pani Bovary“, H. Sienkiewicz „Trylogia“, W. S. Reymont „Chłopi“, F. Dostojewski „Zbrodnia i kara“, M. Dąbrowska „Noce i dnie“, S. Żeromski „Przedwiośnie“, W. Gombrowicz „Ferdynand“, M. Bułhakow „Mistrz i Małgorzata“, J. Iwaszkiewicz (opowiadania do wyboru), J. Conrad „Jądro ciemności“, B. Schulz „Sklepy cynamonowe“, Z. Kuncewiczowa „Cudzoziemka“, J. Mackiewicz „Droga donikąd“, S. Piasecki (wybrana powieść), M. Białoszewski „Pamiętnik z powstania warszawskiego“, Cz. Miłosz „Rodzinna Europa“, „Zniewolony umysł“, G. Orwell „Rok 1984“, G. Herling-Grudziński „Inny świat“, „Wieża“, T. Różewicz „Kartoteka“, T. Konwicki „Bohiń“, „Kronika wypadków miłosnych“, W. Szymborska „Lektury nadobowiązkowe“, R. Kapuściński (wybrane reportaże), D. Terakowska „Poczwarka“, Jan Paweł II „Pamięć i tożsamość“, P. Huelle „Opowiadania na czas przeprowadzki“, W. Piotrowicz „Moja czasoprzestrzeń“, K. Sabaliauskaitė (wybrana powieść) ir kt.“

2.7. Pakeičiu 7 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.8. Pakeičiu 8 priedą:

2.8.1. Pakeičiu 26 punktą ir jį išdėstau taip:

„26. Mokymo(si) turinys. 1 klasė.

26.1. Šventojo Rašto pažinimas.

26.1.1. Šventasis Raštas – Dievo žodis. Mokiniai aptaria kaip Šventasis Raštas buvo užrašytas, ugdomi supratimą jog Šventasis Raštas – Dievo žodis – išskirtinė knyga. Dievas mus moko per Dievo žodį (2 Tim 3, 16–17).

26.1.2. Šventojo Rašto pasakojimai. Mokiniai atpasakoja skaitytus Šventojo Rašto tekstus, įvardija, ką suprato ir išmoko iš kiekvieno Šventojo Rašto teksto.

26.2. Tikėjimo turinio pažinimas.

26.2.1. Dievas – Kūrėjas. Mokiniai susipažįsta su žmogaus sukūrimo istorija. Dievas sukūrė žmogų, suteikė gyvybę, davė gabumus ir įpareigojamas. Mokosi apibūdinti tikinčio žmogaus kuriamą santykį su Dievu. Žmogus – Dievo kūrinys. Pirmųjų žmonių sukūrimas (Pr 1, 26–29). Nuodėmė. Išsiuntimas iš Rojaus. Aptariamasi nepaklusnumas, atsiskyrimas nuo Dievo (Pr 2, 15–17; Pr 3, 1–23).

26.2.2. Dievo vedimas. Mokiniai aiškinasi, kaip Dievas vedą žmogų gyvenime, kokiomis dovanomis apdovanotas kiekvienas žmogus. Aptaria, kad Dievas nori, jog žmonės gyventų dorai ir pasitikėtų Dievu. Dievo kvietimas sekti Jį (Mt 4, 19–20; Mt 9, 9; Mt 11, 28).

26.3. Bažnyčia ir liturgija.

26.3.1. Bažnyčios svarba. Mokiniai aiškinasi Bažnyčios svarbą tikinčiojo gyvenime. Suprasdami, kad išpažįsta evangelikų liuteronų tikėjimą, pasakoja, dėl ko reikia dalyvauti Bažnyčios gyvenime. Bažnyčia – Dievo namai („Krikščioniškos giesmės“ 205 giesmė, 1–2 posmai).

26.3.2. Liturgija. Bažnytinės šventės. Mokiniai aiškinasi, kodėl bažnyčioje reikia elgtis tinkamai. Susipažįsta su pagrindinėmis bažnytinėmis šventėmis. Bažnytinės šventės: Adventas (Kristaus gimimo laukimas). Kalėdos (Kristaus gimimas). Gavėnia, Didžioji savaitė, Šv. Velykos. Aptariama Šv. Velykų šventės prasmė ir šventimas.

26.4. Asmens tobulėjimas ir dvasinis gyvenimas.

26.4.1. Gėris ir blogis. Klausydamiesi Šventojo Rašto istorijas aiškinasi, kad Dievas mato žmogų visur ir visada, todėl žmogus turi elgtis tinkamai ir atsakingai. Dievas padeda suprasti, kas yra gera, o kas bloga (Rom 12, 9–21).

26.5. Moralė ir etika arba žmogus ir pasaulis.

26.5.1. Sąžinė. Aiškinasi, kas yra sąžinė. Įsiklausydami į sąžinės balsą, mokosi įsiklausyti į save, susikaupti maldei ir maldoje pabūti su Dievu. Dėl ko yra svarbu išsakyti Dievui savo prašymus, padėką, kas neduoda ramybės? (Mt 6, 6.9–15; Mk 11, 24–25; Jok 5, 13–16). Ar visuomet privalau elgtis sąžiningai? (Lk 6, 30–31.36–38.45).“

2.8.2. Papildau 26¹ punktu:

„26¹. Mokymosi turinys. 2 klasė.

26¹.1. Švento Rašto pažinimas.

26¹.1.1. Dievas Šventajame Rašte. Aptariamas Šventojo Rašto turinio svarbumas, išskirtinumas, aktualumas. Kas yra Dievas? (Pr 1, 1; Iš 20, 1; Mt 3, 16–1).

26¹.1.2. Dievas – pasaulio kūrėjas. Mokiniai atpasakoja skaitytus Šventojo Rašto tekstus, įvardija, ką suprato ir išmoko iš Šventojo Rašto teksto. Kaip Dievas sukūrė pasaulį? (Pr 1, 1–25).

26¹.2. Tikėjimo turinio pažinimas.

26¹.2.1. Esame Dievo kūriniai, unikalūs, tarpusavyje susiję. Kuo esame panašūs ir kuo skiriamės nuo kitų Dievo kūrinių? (Pr 2, 7–9.15–17; Ps 139, 13–16). Dievas nori, jog žmonės būtų geresni. Aptariama meilė, gailėstingumas, vienybė, geras elgesys Kristuje (1 Pt 3, 8–17).

26¹.2.2. Dievo Sandora su žmonėmis (Pr 9, 8–17; Jer 31, 31–34). Dievas laimina žmones, kurie Juo tiki, pasitiki, myli visa širdimi ir vykdo visus Jo paliepimus (Pr 12, 1–2; Sk 6, 22–27; Ef 1, 3; Jok 1, 12). Dievas rūpinasi savo tauta (Įst 14, 2; Jer 31, 1–6; 1 Pt 2, 9–10).

26¹.3. Bažnyčia ir liturgija.

26¹.3.1. Sekmadienis – šventa diena. Mokiniai aiškinasi kodėl sekmadienis šventa diena. Dievas kviečia susitikti Jo namuose. Dievo kvietimas ateiti į Bažnyčią (Kun 23, 3).

26¹.3.2. Pamaldos Bažnyčioje. Mokiniai susipažįsta su liturgija ir aktyviai joje dalyvauja. Mokosi suprasti, ką ir kaip daryti pamaldų metu. Gilina suvokimą apie bažnytines šventes.

26¹.4. Asmens tobulėjimas ir dvasinis gyvenimas.

26¹.4.1. Dievas mus pažįsta. Dievas mus visus pažįsta, žino viską, net ką galvojame (Ps 139, 1–12.17–18.23–24). Dievas nori ir gali mums padėti būti geresniems (Mt 7, 24–27).

26¹.5. Moralė ir etika arba žmogus ir pasaulis.

26¹.5.1. Pamokantys Jėzaus darbai. Analizuoja Jėzaus darbus. Mokosi branginti tarpusavio bendravimą ir vertinti ryšį su šeimos nariais, giminaičiais, draugais. Ko galiu pasimokyti iš Jėzaus? Kodėl reikia stengtis klausytis, suprasti ir gerbti kitus žmones? (Mt 25, 35–40.44–45; Ef 4, 25–32).“

2.8.3. Pakeičiu 27 punktą ir jį išdėstau taip:

„27. Mokymo(si) turinys. 3 klasė.

27.1. Švento Rašto pažinimas.

27.1.1. Šv. Rašto užrašymo istorija. Aiškinasi, kaip Dievo žodis buvo perduodamas iki Šv. Rašto užrašymo; kaip Šv. Raštas išliko iki mūsų dienų. Kas parašė Šventąjį Raštą? Aptariama kaip per Dievo įkvėptus žmones buvo užrašytas Šventas Raštas. Kaip Šventasis Raštas atkeliavo iki mūsų laikų? (Sakytinė ir rašytinė kalba). Kaip buvo rašomas Šventasis Raštas? Aptariami Šventojo Rašto užrašymo būdai.

27.1.2. ST pasakojimai. Skaitydami pateikiamą Šventojo Rašto tekstą, mokosi jį analizuoti ir palyginti su pateiktu Šventojo Rašto vaizdu. Dovydas – Betliejaus piemuo. Dovydo pašaukimas. Dovydo giesmės (psalmės).

27.2. Tikėjimo turinio pažinimas.

27.2.1. Tikėjimo svarba. Aiškinasi, kodėl tikėjimas labai svarbus kiekvieno žmogaus gyvenime. Aiškinasi, koks svarbus yra ryšys tarp žmonių, kadangi jie yra ne tik panašūs, bet ir gana skirtingi. Jonas Krikštytojas – Dievo pasiuntinys (Lk 1, 57–66; Mk 1, 1–8; Jn 1, 19–28).

27.2.2. Dievas yra mano draugas. Svarsto, kaip žmogus gali būti Dievo draugu ir koks turi būti tarpusavio elgesys. Jėzaus mokiniai (Mt 4, 18–22; Mk 1, 16–20; Lk 5, 1–11). Jėzus ir vaikai (Mt 19, 13–15; Mk 10, 13–16; Lk 9, 47; Lk 18, 15–17).

27.3. Bažnyčia ir liturgija.

27.3.1. Tikinčiųjų bendruomenė. Aiškinasi apie bažnyčią kaip tikinčiųjų bendruomenę. Ieško galimybių dalyvauti Bažnyčios gyvenime. Bažnyčia – tikinčiųjų bendruomenė (Ef 2, 19–22; Apd 2, 42–47). Ką krikščionys veikia susirinkę Bažnyčioje?

27.3.2. Bažnytinės šventės. Aptaria bažnytinės šventės ir apibūdina jas kaip liturginių metų laiko dalis. Mokiniai lygina ir ieško skirtumų tarp bažnytinių ir kitų švenčių. Bažnytinės šventės: Advento ir Kalėdų laiko įvykiai. Mokiniai aiškinasi kas yra Kristaus laukimas, gimimas, kokia yra Jėzaus vardo diena, kas buvo Trys Išminčiai. Kaip dera ir nedera elgtis Gavėnios laiku. Velykų laiko įvykiai Jėzaus laikais. Aptariama Jėzaus malda, įžengimas į Jeruzalę, Jėzaus suėmimas, nukryžiuavimas, prisikėlimas.

27.4. Asmens tobulėjimo ir dvasinio gyvenimo mokymosi turinys.

27.4.1. Pašaukimas. Aiškinasi, kaip Dievas būna šalia kiekvieno žmogaus. Aptaria, kokiam gyvenimui Dievas kviečia žmogų, Dievas visada yra su žmogumi (Jer 1, 4–10.17–19).

27.5. Moralė ir etika arba žmogus ir pasaulis.

27.5.1. Bendrystės džiaugsmas ir problemos. Brangindami bendravimo džiaugsmą, mokosi spręsti bendravimo problemas. Mokosi susikcentruoti įvairiose (kartais netgi pavojingose) situacijose. Tarpusavio bendravimo džiaugsmas: bendravimo taisyklės, bendravimo džiaugsmą liudijantys pavyzdžiai.“

2.8.4. Papildau 27¹ punktu:

„27¹. Mokymo(si) turinys. 4 klasė.

27¹.1. Švento Rašto pažinimas.

27¹.1.1. Evangelija – Geroji Naujiena. Mokiniai aiškinasi ką reiškia Geroji Naujiena, Evangelija, ką vadiname evangelistais.

27¹.1.2. Saliamono išmintis. Saliamono patarlės (Pat). Aptariamas Saliamonas, jo išmintis, vertybės. Dievo pranašai – Danielius, Elijas, Amosas, Jeremijas. Mokiniai aiškinasi kas yra pašaukimas, pranašas Biblijoje ir lygina su „pranašais“ televizijoje, žiniasklaidoje.

27¹.2. Tikėjimo turinio pažinimas.

27¹.2.1. Jėzus – Dievo sūnus. Mokiniai toliau gilina supratimą apie tikėjimo svarbą kiekvieno žmogaus gyvenime. Jėzaus atėjimas į žemę (Mt 1, 18–24; Gal 4, 4; Rom 8, 3; Fil 2, 6–8). Jėzus – Dievo Sūnus (Jn 1, 18; Lk 3, 21–22; Mk 1, 9–11). Jėzaus vaikystė (Mt 1, 18–2, 23; Lk 2, 1–38); Marija, Juozapas, Betliejus, piemenys, Išminčiai iš Rytų šalies, Erodas, bėgimas į Egiptą, sugrįžimas į Nazaretą.

27¹.2.2. Šėtono pagundos. Kas yra pagunda? Mokiniai svarsto, kas gali padėti esant pagundoms, Jėzus nugali (Mt 4, 1–11; Mk 1, 12–13; Lk 4, 1–13). Kas didžiausias iš žmonių? (Mt 18, 1–5; Mk 9, 33–37; Lk 9, 46–48).

27¹.3. Bažnyčia ir liturgija.

27¹.3.1. III Dievo įsakymas. Mokosi argumentuoti kodėl sekmadienį reikia dalyvauti pamaldose. Dievo žodžio skelbimas, malda, giesmė, Sakramentai, tikėjimo išpažinimas ir t. t. Aptariamas trečias Dievo įsakymas. Dėl ko sekmadienis? Dievas ilsėjosi septintą dieną.

27¹.3.2. Pagrindiniai pamaldų momentai. Kas vyksta pamaldų metu? Pagarbus elgesys pamaldų metu: susikaupimas, rintis, pagarba, atsakingumas ir kt.

27¹.4. Asmens tobulėjimo ir dvasinio gyvenimo mokymosi turinys.

27¹.4.1. Jėzaus palyginimai. Įvertina Jėzaus palyginimų reikšmę savo gyvenimui, mokosi įvardinti žmogaus gyvenimo su Dievu pranašumus. Kristus kalba ir moko palyginimais. Mokiniai aiškinasi kokie buvo Kristaus palyginimai, ką jie reiškė ir lygina su žmogaus sukurtais palyginimais.

27¹.5. Moralė ir etika arba žmogus ir pasaulis.

27¹.5.1. Gėrio ar blogio pasirinkimas. Mokydamiesi pasirinkti, kas yra gera, ir vengti blogio, tinkamai ir atsakingai elgiasi. Mokiniai mokosi rinktis, kas yra gera, vengti blogio, kokios yra pasirinkimų pasekmės, krikščioniška pagalba suklydusiam artimui, pamatyti gerus pavyzdžius gyvenime.“

2.9. Pakeičiu 9 priedą:

2.9.1. Pakeičiu 30.1.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.1.1. Biblija yra Kūrėjo instrukcija žmogui. Paaškina Dievo žodžio svarbą gyvenimo pasirinkimams. Nagrinėdami Biblijos užrašytas istorijas suskilusios karalystės, tremties ir sugrįžimo iš tremties laikotarpiu (1–2 Karalių knyga, 1–2 Metraščių knyga, didžiųjų ir mažųjų pranašų knygos), mokiniai tęsia pažintį su Izraelio istorija. Ieško pasikartojančių nepaklusnumo (nuodėmės) apraiškų ir tyrinėja to pasekmes (tremtis) bei mokosi pastebėti Dievo ištikimybę savo išrinktajai tautai. Skaitydami apie Esterės, Danieliaus, Nehemijo gyvenimo įvykius, jų santykį su Dievu, ieško Dievo savybių, sąsajų su ankstesnėse klasėse aptartais Biblijos įvykiais bei veikėjais.“

2.9.2. Pakeičiu 30.5.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.5.1. Krikščionis visuomeniniame gyvenime. Apibendrinami Danieliaus, Esteros, Nehemijo asmeninio tikėjimo Dievu ir tarnavimo visuomenei sąsajas, teikia savo išvalgas apie krikščionių dalyvavimą visuomeniniame gyvenime. Remdamiesi nagrinėtų Senajame ir Naujajame Testamente užrašytų maldų už valdžias pavyzdžiais, kuria savo maldas už jas.“

2.9.3. Pakeičiu 33 punktą ir jį išdėstau taip:

„33. Mokymo(si) turinys. 9 ir I gimnazijos klasės.

33.1. Dievo žodžio svarba. Kelionė Biblijos puslapiams.

33.1.1. Unikali Biblijos žinia. Analizuoja unikalią Biblijos skleidžiamą žinią diskutuodami tokiais klausimais: Kodėl mums turėtų rūpėti knyga, parašyta žiloje senovėje? Ar Biblija yra aktuali šiuolaikiniam žmogui? Kaip suprasti Bibliją?

33.1.2. Biblijos Kanonas. Apibūdina Biblijos Kanono susiformavimo aplinkybes įvairiose tradicijose. Klasifikuoja visas Senojo ir Naujojo Testamentų knygas, analizuoja jų ypatumus ir sąsajas.

33.2. Krikščioniška pasaulėžiūra.

33.2.1. Žmonijos Atpirkimas. Apibūdina Malonės Sandorą ir Dievo planą išganyti žmogų. Paaškina Jėzaus misiją Trivienio Dievo plane. Jėzus Kristus – Dievas su mumis. Apibūdina Dievo išganyto planą, visagalybę, Dievo apvaizdą, atributus.

33.2.2. Biblinė lytiškumo samprata I. Remdamiesi Pradžios knyga ir Naujojo Miesto katekizmo 4 klausimu, aiškinasi, ką reiškia, kad žmogus sukurtas pagal Dievo paveikslą kaip vyras ir moteris. Biblinės išvalgos apie žmogaus lytiškumą.

33.2.3. Pasaulėžiūra. Apibrėžia, kas yra pasaulėžiūra. Klasifikuoja pasaulėžiūrų rūšis. Komentuoja savo pasaulėžiūrą. Aiškinasi religijos sąvoką.

33.3. Dievo bendruomenė. Bendrystė ir tarnystė.

33.3.1. Ekumenizmas. Plėtoja Bažnyčios kaip Dievo šeimos, kurią sudaro tikintieji iš įvairių bažnyčių, koncepciją.

33.3.2. Teologinės minties raida. Susipažįsta su teologinės minties raidos periodais (Apaštalu amžius, Patristinis amžius, Viduramžiai ir Renesansas, Reformacija ir Postreformacinis laikotarpis, Modernieji amžiai).

33.4. Evangelinės mokinystės žingsniai.

33.4.1. Dvasingumas kasdienybėje. Remdamiesi Šventojo Rašto išvalgomis, mokosi apibūdinti savo santykį su Dievu. Savarankiškai pasirenka asmeninių Biblijos studijų temas, jas fiksuoja, reflektuoja Biblijos skaitinių dienoraštyje.

33.5. Krikščionio gyvenimas pasaulyje.

33.5.1. Sielovada ir labdara. Nagrinėja sielovados ir labdaros koncepcijas. Remdamasis Dievo charakterio ir Jėzaus tarnystės pavyzdžiais kuria strategijas, kaip pagerinti bendruomenės gyvenimą.“

2.9.4. Papildau 33¹ punktu:

„33¹. Mokymosi turinys. 10 ir II gimnazijos klasės.

33¹.1. Dievo žodžio svarba. Kelionė Biblijos puslapiams.

33¹.1.1. Biblijos pasakojimas ir jo kontekstas. Analizuoja ir komentuoja, koks svarbus yra Biblijos pasakojimo ir jo konteksto suvokimas aiškinant atskiras Biblijos ištraukas.

33¹.1.2. Senojo ir Naujojo testamentų sandorų ryšis. Analizuoja Senojo ir Naujojo Testamento įvykius Dievo Sandoros su žmonėmis kontekste, aiškinasi ryšį tarp Senojo ir Naujojo Testamentų sandorų. Pasakoja ir apibendrina atskirų Šventojo Rašto (Senojo ir Naujojo Testamentų) knygų turinį, susipažįsta ir interpretuoja biblinius motyvus meno kūrinuose.

33¹.2. Krikščioniška pasaulėžiūra.

33¹.2.1. Šv. Trejybės asmenų tarpusavio santykis. Apibrėžia Trejybės asmenų tarpusavio santykį. Išsako samprotavimus apie Šventosios Dvasios vaidmenį siekiant vienybės su Kristumi. Analizuoja ir paaiškina Senojo Testamento pranašystes apie Jėzaus Kristaus atėjimą ir jas susieja su konkrečiais Jėzaus gyvenimo įvykiais ir žodžiais. Remdamiesi dvejopos Jėzaus Kristaus prigimties samprata, paaiškina Jėzaus Kristaus įvykdytą Atpirkimą. Analizuoja Izaijo 53 skyrių Naujojo Testamento įvykių kontekste.

33¹.2.2. Biblinė lytiškumo samprata II. Analizuoja biblinę lytiškumo sampratą, lyčių vaidmenis. Lytiškumo prigimtis ir tikslas.

33¹.2.3. Klasikiniai Dievo buvimo įrodymai. Aptaria skirtingus požiūrius į Dievą, komentuoja klasikinius Dievo buvimo įrodymus. Mokosi apibrėžti krikščionybę kitų religijų kontekste ir išvelgti krikščionybės išskirtinumą.

33¹.3. Dievo bendruomenė. Bendrystė ir tarnystė.

33¹.3.1. Ekumenizmo judėjimo istorija. Nagrinėja ekumeninio judėjimo istoriją ir raišką pasaulyje ir Lietuvoje.

33¹.3.2. Ortodoksija ir erezija. Interpretuoja žymiausių teologų mintis, mokosi atpažinti jų atstovaujamą teologinės minties raidos etapą. Aiškinasi biblinius principus, padedančius atskirti ortodoksiją nuo erezijos.

33¹.4. Evangelinės mokinystės žingsniai.

33¹.4.1. Krikščioniškas dvasingumas. Aiškinasi teologijos naudą dvasiniam augimui. Komentuoja, kaip reiškiasi tikras dvasingumas kasdienybėje. Aptaria norą dalintis Evangelijos žinia kaip dvasingumo vaisiumi.

33¹.5. Krikščionio gyvenimas pasaulyje.

33¹.5.1. Socialinė tikinčiojo atsakomybė. Plėtoja sampratą apie socialinę tikinčiojo atsakomybę, apibrėžtą Šventajame Rašte. Rengia tęstinius socialinius projektus.“

2.10. Pakeičiu 11 priedą:

2.10.1. Pakeičiu 25 punktą ir jį išdėstau taip:

„25. Mokymo(si) turinys. 2 klasė.

25.1. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida.

25.1.1. Toros gavimas. Kaip judėjai ruošėsi gauti Torą? Kaip jie priėmė Torą ir ko prirėikė Torai tapti judėjų gyvenimo pagrindu? Kaip šiais laikais švenčiamas Toros gavimas?

25.1.2. Šventųjų tekstų skaitymas. Kaip elgiamės skaitydami šventąjį tekstą? Kaip reikia nusiteikti? Kokie D–o vardai Toroje?

25.1.3. Visi žmonės – D–o vaikai. Kaip parodyti, kad tu tiki D–u? Kur meldžiasi žydai? Kas yra 613 priesakų (mitzvot) ir kaip jų laikomasi kasdienybėje?

25.2. Tikėjimo turinio pažinimas: ryšys su Kūrėju ir santykis su kitu žmogumi.

25.2.1. Pasaulio sukūrimas. Kas yra kūrėjas ir kas yra kūrinys? (D–o kūryba ir žmogaus kūryba). Viskas aplink mane (daiktai, reiškiniai, kūriniai) yra D–o apraiškos formos; kaip aš tai suvokiu? D–o pažinimo būdai. Ką reiškia pasaulio pataisymo – hebr. tikun ha-olam – sąvoka?

25.2.2. D–as kalba su žmonėmis. Kodėl turiu atsiprašyti D–o ir žmonių per Jom Kipur šventę? Ką D–as kalbėjo žydams per Šavuot šventę? Kokios svarbiausios pranašystės ir kodėl pranašų laikai

baigėsi?

25.2.3. Esame skirtingi. Kuo aš kaip asmuo ir mano artima aplinka esame ypatingi, o kuo panašūs į kitus (tarpusavio sąryšių ir priklausomybės daugiatautėje kultūroje su dauguma ir mažumomis supratimo, priėmimo ir puoselėjimo klausimas). Ar įmanoma nusipirkti talentą (talentai, gabumai). Kodėl ir kaip asmens gyvenimas yra asmeninis takas (Derech) ir darbas (Avoda)?

25.3. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas.

25.3.1. Žydų kalendoriaus sandara. Kuo žydų kalendorius skiriasi nuo Grigaliaus? Kokie žydų kalendoriaus mėnesiai?

25.3.2. Žydų tautos kalbos. Kokia kalba žydai meldžiasi? Iš kur kilo hebrajų kalba? Kuo svarbi aramėjų kalba?

25.3.3. Žydų šventės. Kokia apeigų, vykdomų per Roš Hašana, Chanuką, Pesach prasmė? Kuo Šabatas skiriasi nuo kitų švenčių (yamim tovim)? Kaip aš namie švenčiu šventes?

25.4. Santykis su visuomene.

25.4.1. Moralės normos. Kaip galiu atsiprašyti už blogus darbus? (Jom Kipur šventė) Kuo galiu padėti žmonėms, kuriuos nuskriaudžiau? Ką reiškia maloningumas (chesed)? Kas žydo gyvenime yra atsakomybė Kūrėjui ir kitiems žmonėms (tešuva)?

25.4.2. Buvimas sinagogoje. Kur sinagogoje meldžiasi vyrai ir moterys? Kur saugoma Tora? Kur Tora skaitoma? Kaip Tora pagerbiama pamaldų metu?

25.4.3. Santykiai šeimoje. Kaip suprantu bendruomenę? Kas man joje svarbu? Koks skirtumas tarp santykių šeimoje ir visuomenėje, žydų tautoje, tarp visų pasaulio žmonių?

25.5. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija.

25.5.1. Istorinis švenčių kontekstas. Koks istorinis šventės pagrindas? Istorinio šventės įvykio laikas.

25.5.2. Izraelio valstybė. Kokie didžiausi Izraelio miestai? Kuo skiriasi Izraelio ir Lietuvos flora, fauna, geografija?

25.5.3. Žmonijos sukūrimas. Adomo ir Ievos istorija. Kas yra Rojus?“.

2.10.2. Pakeičiu 26.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„26.3. Šventės, tradicijos, ritualai, bendruomenės gyvenimas.

26.3.1. Judėjų kalendorius. Kokiu metų laiku švenčiama Roš Hašana, Chanuka, Pesach? Kaip rašoma data pagal judėjų kalendorių?

26.3.2. Rašmenys. Kas yra gematrija? Kokią prasmę turi šventėse naudojami terminai (roš, amen, baruch, šalom, sela)?

26.3.3. Šventės ir jų tradicijos. Kokius patiekalus valgome per pagrindines žydų šventes? Kas turi būti padengta ant stalo per pagrindines žydų šventes?“.

2.10.3. Pakeičiu 26.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„26.4. Santykis su visuomene.

26.4.1. Pažintis su kitomis religijomis. Kodėl visų religijų maldos namai skiriasi (religijų įvairovė, skirtumai, maldos namai, simboliai, pagarba)? Kokie yra skirtingų religijų šventikai?

26.4.2. Žydų ir kitų tautų maldos namai. Kas buvo ir gali būti žydų Šventykla? Kuo sinagoga skiriasi nuo Šventyklos, bažnyčios, cerkvės, mečetės ar budistų šventyklos? Kaip reikia elgtis sinagogoje?

26.4.3. Kokios būna šeimos. Kuo skiriasi judėjų šeimos nuo kitų religijų ir kultūrinių tradicijų šeimų? Kokie santykiai tarp kartų būna ir turėtų būti šeimose?“.

2.10.4. Pakeičiu 27.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„27.1. Šventojo Rašto pažinimas kaip asmeninės ūgties prielaida.

27.1.1. Tora – ypatinga knyga. Kokia kalba parašyta Tora (kalbų skirtumai, senoji hebrajų kalba)? Kuo skiriasi Toros knyga nuo Toros ritinio?

27.1.2. Toros teksto grafiniai ypatumai. Kuo skiriasi Toros rašmenys nuo modernios hebrajų kalbos, kaip ir kiek jie keitėsi? Koks Toros teksto dalių skirstymas žydų metuose?

27.1.3. Raktinės Toros istorijos. Kaip žydai tapo tauta? Kokia Abraomo ir Mozės reikšmė žydų tautai?“.

2.10.5. Pakeičiu 27.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„27.4. Santykis su visuomene.

27.4.1. Pažintis su kitomis religijomis. Kas vienija visus žydus? Kuo skiriasi monoteistinės ir politeistinės religijos?

27.4.2. Žydų maldos namai. Kokia sinagogos, bažnyčios, cerkvės, mečetės, budistų šventyklos simbolika? Kuo skiriasi rabinas nuo kitų religijų vadovų ir patarnautojų?

27.4.3. Kokios būna šeimos. Šeimos narių vaidmenys (patriarchatas, matriarchatas). Kaip išreiškiama pagarba kitiems šeimos nariams? Kokie būna ir kaip geriausiai sprendžiami nesutarimai, konfliktai šeimose?“.

2.10.6. Pakeičiu 27.5.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„27.5.1. Judaizmo mokymas. Kuo judaizmo mokymas skiriasi nuo modernaus mokslo ir kuo papildo jį? Dėl ko ir kaip radosi modernus mokslas ir Apšvieta? Kokia buvo žydų Apšvieta (Haskala) ir ko mokė Vilniaus Gaonas? Dėl ko buvo pašalintas iš savo bendruomenės Baruchas Spinoza ir ką tai reiškia dabar?“.

2.10.7. Pakeičiu 28.5 papunktį ir jį išdėstau taip:

„28.5. Judaizmo sąsajos su žydų tautos istorija.

28.5.1. Dešimt Dievo Įsakymų, Dekalogas. Dėl ko dauguma mums žinomų visuomenių turi religines kultūras, institucijas ir praktikas? Kuo išsiskyrė žydų religinė tradicija nuo kitų regiono tradicijų?

28.5.2. Izraelio Valstybės simboliai. Ką simbolizuoja Menora ir Dovydo skydas ir (ar) žvaigždė? Lietuvos valstybinės ir tautinės simbolikos reikšmė, jos skirtumai nuo izraelietiškos.

28.5.3. Ankstyviausia žydų tautos istorija. Kokie svarbiausi Pradžios knygos ir patriarchų istorijų siužetai? Kuo šios istorijos skiriasi nuo kitų bronzos ir (ar) geležies amžiaus Artimųjų Rytų kultūrų?“.

2.11. Pakeičiu 12 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.12. Pakeičiu 13 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.13. Pakeičiu 15 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.14. Pakeičiu 16 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.15. Pakeičiu 17 priedą:

2.15.1. Pakeičiu 24.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.4. Kalbos pažinimas.

24.4.1. Fonetika. Įtvirtinami taisyklingo ir raiškaus balsių ir priebalsių tarimo ir žodžių kirčiavimo įgūdžiai.

24.4.2. Leksika ir žodžių daryba. Mokomasi plėtoti žodyną pagal kalbinės veiklos temas. Mokomasi atpažinti ir aptarti daugiareikšmius žodžius, nusakyti jų tiesioginę ir perkeltinę reikšmę (be terminų vartojimo), aptarti perkeltinės prasmės vaizdingumą. Aptariama aiškinamojo kalbos žodyno struktūra. Aiškinamasi, kad jis sudarytas abėcėline žodžių tvarka. Supažindinama su sąvokomis: priešdėlis, šaknis, priesaga, galūnė. Mokytojui padedant mokomasi sudaryti naujus priešdėlinius, priesaginius žodžius pagal pavyzdį, juos tinkamai vartoti tekste.

24.4.3. Kalbos dalys ir žodžių kaita. Mokomasi linksnų pavadinimų ir klausimų. Mokomasi atskirti kamieną ir galūnę. Susipažįstama su veiksmažodžių bendraties forma ir veiksmažodžių laikais. Mokomasi taisyklingų ir netaisyklingų, bet dažnai vartojamų veiksmažodžių. Mokomasi atpažinti asmeninius įvardžius, skaitvardžius (skaičiai ir datos) irrieveiksmius. Mokomasi taisyklingai vartoti prielinksnius.

24.4.4. Sintaksė ir skyryba. Mokomasi sudaryti vientisinius ir sudėtinius, tiesioginius, klausiamuosius, skatinamuosius ir šaukiamuosius išplėstinius sakinius. Mokomasi derinti būdvardžius ir daiktavardžius pagal giminę, skaičių, linksnį. Supažindinama su sudėtinio sakinio sąvoka. Mokomasi sudaryti sudėtinius sakinius, vartoti jungiamuosius žodžius, sudėtinio sakinio skyrybos. Susipažįstama su tarinio (kaip pagrindinės sakinio dalies, veiksmą reiškiančio žodžio, „ką veikia?“) ir veiksnio (kaip daiktavardžio atsakančio į klausimą „kas tai daro?“) samprata (be terminų). Mokomasi nagrinėti nesudėtingus trumpus sakinius, nurodyti tarinį ir veiksnį. Mokomasi derinti

veiksmazodžio (tarinio) ir daiktavardžio (veiksniu) formas. Mokomasi nusakyti kreipinį, atpažinti jo formą ir skyrybos būdus (kablelis, šauktukas).

24.4.5. Kalba kaip socialinis reiškiny. Aptariami leksikos, tarimo ir gramatikos (pvz., giminės) skirtumų pavyzdžiai.“

2.15.2. Pakeičiu 24.5.4.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.5.4.4. mokykliniai ir tarpmokykliniai renginiai (pvz., konkursai, olimpiados, festivaliai);“.

2.15.3. Papildau 24.5.4.5 papunkčiu:

„24.5.4.5. susipažinimas su žymiausiais Lietuvos ir Vokietijos kūrėjais, mokslininkais ir kultūriniais įvykiais.“

2.15.4. Pakeičiu 30.5 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.5. Literatūros ir kultūros pažinimas. Grožinės literatūros raida (problematika ir autoriai). Mokomasi suvokti grožinės literatūros epochų (Antikos, Viduramžių, Renesanso, Baroko, Šviečiamąjo amžiaus ir Romantizmo) ir kryptų esminius ypatumus, aptarti jų idėjas skirtinguose kontekstuose. Mokomasi gretinti aptarinėjamos epochos kūrinius su skirtingais kultūros tekstais. Aptariama išvardytų epochų idėjų ir motyvų įtaka šiuolaikinei kultūrai. Mokomasi nagrinėti įvairiais aspektais pateiktas privalomas temas pasirenkant grožinės literatūros kūrinius ir įvairius kultūros tekstus. Skaityti pasirenkami kūriniai arba jų ištraukos. Kiekvienos epochos užsienio literatūros 1 ar 2 kūriniai arba jų ištraukos parenkamos atsižvelgiant į mokinių amžių ir gebėjimų lygį, integravimo galimybes su užsienio kalbomis ir siekiant išvengti lietuvių kalbos ir literatūros dalyko programos kartojimo.

30.5.1. Kultūros tekstų atranka. Skaityti ir nagrinėti pasirenkami grožinės literatūros ir įvairūs kultūros tekstai: jų problematika atspindi Antikos, Viduramžių, Renesanso, Baroko, Šviečiamąjo amžiaus idėjas, Romantizmo tematiką ir vertybes; vokiečių ir kai kurie kiti visuotinės literatūros kūriniai, kurie padeda suvokti literatūros istoriškumą, sudaryti gimtosios literatūros raidos vaizdą; įvairių rūšių ir žanrų; autorių, kurių kūryba ar biografija susijusi su Lietuva; įvairūs šiuolaikinės literatūros ir kultūros tekstai, kuriuose atsispindi antikos, viduramžių, renesanso, baroko, Šviečiamąjo amžiaus idėjos, romantizmo tematika ar vertybės; aukštosios, populiariosios, masinės kultūros pavyzdžiai.

30.5.2. Antika. Graikų mitinio pasaulio modelis. Mitų herojai ir jų žygių prasmė. Mitų reikšmė antikos ir dabarties žmogaus gyvenimui. Epas – tautinę bendruomenę vaizduojantis, ugdantis ir telkiantis pasakojimas. Epo herojus ir jo kovos prasmė. Garbės ir šlovės samprata. Epinio pasakojimo poetika. Antikinė drama ir jos reikšmė. Antikiniai motyvai literatūros kūriniuose ir įvairiuose kultūros tekstuose. Autoriai ir kūriniai: Homer „Odyssee“, „Ilias“ (ištraukos).

30.5.3. Viduramžiai. Viduramžių žmogaus ir pasaulio samprata. Religinis menas: ištikimybė, garbė, pamaldumas, šventumas, saviugda. Riterių literatūros vaizdiniai, siužetai klasikinėje ir šiuolaikinėje literatūroje. Valdovo vaizdavimas. Valdovo idealas ir jo atsakomybė. Pirmieji religiniai ir pasaulietiški kūriniai. Šiuolaikinio žmogaus polemika su viduramžių vertybėmis ir idealais. Autoriai ir kūriniai: Heldenepos (Nibelungenlied, Kudrunlied) (ištraukos), Walther von der Vogelweide (eilėraščiai pasirinktinai).

30.5.4. Renesansas. Humanistinės vertybės: pasaulio grožis, tikėjimas, garbė, sąžinės ramybė, gėris, darbas, kūrybiškumas, asmenybės harmonija, draugystė, meilė. Renesanso žmogaus bruožai. Renesansas – tai atradimų epocha. Tėvynės samprata. Tarnyba Tėvynei. Literatūros kūriniai gimtąja kalba. Renesanso bruožai ir humanistinės vertybės šiuolaikinėje literatūroje. Autoriai ir kūriniai: Erasmus von Rotterdam (ištraukos), Volksbuch vom Eulenspiegel, Historia von D. Johan Fausten.

30.5.5. Barokas. Žmogaus ir pasaulio prieštaravimas. Kova tarp gėrio ir blogio. Barokinis konceptizmas ir jo raiška įvairiuose kultūros tekstuose. Nuo epistolografijos ir atsiminimų iki šiuolaikinio laiško ir interneto tinklašaščio. Barokinio meno savitumas ir jo atspindys šiuolaikinėje kultūroje. Autoriai ir kūriniai: J. Bidermann, S. Dach, (pasirinktinai).

30.5.6. Šviečiamasis amžius. Apšvietos epochos vertybės: mokslas, išsilavinimas, proto ir patirties iškėlimas. Viešųjų ir privačių reikalų, pareigos ir jausmo konfliktas. Tautos, pilietybės ir pareigos supratimas. Juoko, ironijos ir kritikos galia. Idealaus (utopinio) pasaulio paieška. Tarp

racionalizmo ir sentimentalizmo. Šviečiamojo amžiaus įtaka šiuolaikinei kultūrai. Autoriai ir kūriniai: C. A. Bürger, J. W. Goethe, G. E. Lessing (kūriniai ar jų ištraukos pasirinktinai).

30.5.7. Romantizmo tradicijos. Romantinis maištas ir individualizmas, tragizmas. Išorinis ir vidinis konfliktas. Psichologinis veikėjų dramtizmas. Gėrio ir blogio kova pasaulyje ir žmoguje. Moters ir meilės idealizavimas. Domėjimasis tautosaka, praeitimi. Gamta ir žmogus. Autoriai ir kūriniai: Brüder Grimm, J. W. Goethe, F. Schiller (kūriniai ar jų ištraukos pasirinktinai).

30.5.8. Grožinio teksto analizė, interpretacija, vertinimas ir kontekstai.

30.5.8.1. Lyrikos analizė. Analizuojant lyrikos tekstą mokomasi apibūdinti (tiesioginį ir netiesioginį) lyrinį subjektą, adresatą; atpažinti eilėdaros elementus (eilutę, strofą, rimą); nusakyti eilėraščio vyksmo sudedamąsias dalis (situacijos pradžia, kas vyksta, lyrinio subjekto nuotaikas, jausmus ir mintis, poetinius vaizdus).

30.5.8.2. Epikos analizė. Analizuojant epikos tekstą mokomasi nagrinėti temą ir problematiką bei jų ryšį su literatūros epocha; aptarti kūrimo būdus, nagrinėjamą pasaulį, laiką, vietą, įvykį, siužetą; palyginti veikėjus, jų santykius, nuotaikas, jausmus, mintis; aptarti tiesioginę, netiesioginę veikėjo charakteristiką; atpažinti pasakojimą pirmuoju ir trečiuoju asmeniu ir nurodyti jo funkciją kūrinyje; nurodyti pagrindinį ir kitus kūrinio veikėjus ir apibūdinti jų ypatybes; nusakyti temą ir pagrindinę teksto mintį; aptarti kūrinio konstrukcinių elementų funkcijas (ekspoziciją, veiksmo užuomazgą, vyksmą, kulminaciją ir atomazgą).

30.5.8.3. Dramos analizė. Analizuojant dramos tekstą mokomasi nurodyti ir aptarti dramos elementus (siužetą, veikėją, sceną, aktą, remarką, chorą, repliką, monologą, dialogą); paaiškinti motyvą ir veiksmus; analizuoti veikėjų charakterius ir elgesio priežastis, palyginti charakterius.

30.5.8.4. Literatūros žanrų atpažinimas. Įtvirtinamos žemesnėse klasėse įgytos žinias apie literatūros žanrus ir naujų žanrų – epo, epinės poemos, kronikos, odės, soneto, tragedijos, komedijos – mokomasi nusakyti jų pagrindines ypatybes.

30.5.8.5. Meninė kalba ir jos funkcijos. Mokomasi atpažinti meninės (kalbinės) raiškos priemonės ir nusakyti jų funkcijas tekste: antitezė, paralelizmas, oksimoronas, hiperbolė, epitetas, palyginimas, garsų pamėgdžiojimas, mažybiniai žodžiai, personifikacija, animizacija, retorinis kreipinys, kartojimas, perkeltinės reikšmės žodžiai, anafora, retorinis klausimas, alegorija, parafrazė, simbolis, meninis neologizmas, ekspresyvioji leksika.

30.5.9. Grožinio teksto interpretavimas ir vertinimas. Mokomasi interpretuoti ir vertinti grožinį tekstą: aiškinti alegorinį ir simbolinį literatūros kūrinio turinį; atpažinti literatūros tekstuose ironiją, humorą, patosą; apibūdinti jų funkcijas tekste; interpretuoti literatūros kūrinius taikant būtinąjį kontekstą, pvz., istorinį, socialinį, politinį, filosofinį, biografinį, kultūrinį, literatūrinį, mitologinį, biblinį ir egzistencinį; atpažinti žmogaus vertybių svarbą visuotinės ir tautinės literatūros kūriniuose ir nusakyti jų vaidmenį veikėjo poelgiams.

30.5.10. Kitų kultūros tekstų interpretavimas ir vertinimas. Mokomasi interpretuoti kitus kultūros tekstus: apibūdinti pagrindines filosofines tendencijas ir jų įtaką epochos kultūrai; interpretuoti ir palyginti skirtingus kultūros tekstus; apibūdinti aukštosios, populiariosios, masinės kultūros tekstus.

30.5.11. Dalyvavimas kultūriniame gyvenime. Pateikiamos įvairios kultūrinio ugdymo formos, kurių tikslas – padėti įtvirtinti per kalbos ir literatūros pamokas įgytas žinias ir gebėjimus, visapusiškai plėsti savo kultūrinį akiratį, tobulinti kritinio mąstymo gebėjimus, ugdyti kūrybiškumą, socialinius emocinius įgūdžius, pilietines nuostatas atliekant mokomąsias užduotis:

30.5.11.1. teatro, muziejaus, meno parodų ir pan. lankymas;

30.5.11.2. pamokos įvairiose kultūrinėse erdvėse (pvz., edukacinės ekskursijos, teminiai užsiėmimai, dirbtuvės), susietose su tam tikrais literatūriniais kūriniiais, temomis arba literatūrinių ir istorinių epochų reiškiniais;

30.5.11.3. projektinė veikla (dalykiniai ir tarpdalykiniai projektai; mokykliniai, regioniniai ir respublikiniai projektai);

30.5.11.4. mokykliniai, tarpmokykliniai, respublikiniai ir tarptautiniai renginiai (pvz., konkursai, olimpiados, festivaliai);

30.5.11.5. bendradarbiavimas su kultūros institucijomis (pvz., bibliotekomis, teatrais, kino

teatrais, muziejais, galerijomis, meno mokyklomis ir kt.);

30.5.11.6. susipažinimas su žymiausiais Lietuvos ir Vokietijos kūrėjais, mokslininkais, su jų kūryba ar darbais ir kultūriniais įvykiais.“

2.15.5. Pakeičiu 31.5 punktą ir jį išdėstau taip:

„31.5. Literatūros ir kultūros pažinimas. Grožinės literatūros raida (problematika ir autoriai). Mokomasi suvokti grožinės literatūros epochų (XIX ir XXI amžiaus) ir krypčių esminius ypatumus, aptarti jų idėjas skirtinguose kontekstuose. Mokosi gretinti aptariamą epochą su skirtingais kultūros tekstais. Mokomasi atpažinti šių epochų idėjų ir motyvų įtaką šiuolaikinei kultūrai. Mokomasi įvairiais aspektais nagrinėti pateiktas privalomas temas pasirenkant grožinės literatūros kūrinius ir įvairius kultūros tekstus. Skaityti pasirenkami kūriniai arba jų ištraukos. Kiekvienos epochos užsienio literatūros 1 ar 2 kūriniai arba jų ištraukos parenkamos atsižvelgiant į mokinių amžių ir gebėjimų lygį, integravimo galimybes su užsienio kalbų mokymo turiniu ir siekiant išvengti lietuvių kalbos ir literatūros dalyko programos kartojimo.“

2.15.6. Pripažįstu netekusiu galios 35.6.2 punktą.

2.16. Pakeičiu 18 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.17. Pakeičiu 19 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.18. Pakeičiu 20 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.19. Pakeičiu 21 priedą:

2.19.1. Pakeičiu 4 punktą ir jį išdėstau taip:

„4. Programoje išskirtos šešios pasiekimų sritys: Skaitmeninio turinio kūrimas, Algoritmai ir programavimas, Duomenų tyryba ir informacija, Technologinių problemų sprendimas, Virtualioji komunikacija ir bendradarbiavimas, Saugus elgesys. Šios pasiekimų sritys yra bendros visoms klasėms nuo 1 iki IV gimnazijos klasės, kiekvienam koncentruojant konkrečius kiekvienos srities pasiekimus, suformuluoti atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus ir įgytą patirtį. Skiriasi pasiekimų sričių apimtys: daugiausia turinio ir laiko numatyta algoritmams ir programavimui (apie 40–50 proc.), duomenų tyrybai ir informacijai skiriama maždaug 20–25 proc., skaitmeninio turinio kūrimui – 10–15 proc., technologinių problemų sprendimui, virtualiajai komunikacijai ir bendradarbiavimui bei saugiam elgesiui numatoma po 8–10 proc. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama šešiuose ugdymo centruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės, III–IV gimnazijos klasės). Programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai, ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimo, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygių požymis nurodo mokinio siekiamus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos žinios ir supratimas, gebėjimai ir vertybinės nuostatos.“

2.19.2. Pakeičiu 10 punktą ir jį išdėstau taip:

„10. Pažinimo kompetencija. Mokiniai gilina informatikos žinias, susipažįsta su informatikos kaip mokslo pagrindais: informacijos teorija, duomenų raštingumu ir tyryba, kriptografija, logika, klasikiniiais algoritmais, vaizdiniu ir tekstiniu programavimu, programų kūrimu, derinimu, testavimu, kompiuterių ir išmaniųjų įrenginių veikimo principais, kompiuterių tinklais, debesijos, dirbtinio intelekto ir kitomis aktualiomis temomis. Mokiniai ugdomi informatinį mąstymą – gebėjimą spręsti įvairias aplinkos problemas (uždavinius) analizuodami ir apdorodami duomenis, modeliuodami problemų sprendimo procesus ir, svarbiausia, siekdami automatizuoti tuos sprendimus. Informatinio mąstymo ugdymą sudaro daug komponentų, iš kurių svarbiausi: duomenų tyryba, analizė ir apdorojimas, loginiai samprotavimo būdai, argumentavimas, problemos (uždavinio) dekomponavimas (duomenų, uždavinio, programos skaidymas dalimis) ir abstrahavimas, algoritmavimo metodų taikymas, modeliavimas ir simuliacija, proceso ir rezultatų vertinimas ir apibendrinimas. Mokiniai motyvuojami gilintis į problemų sprendimo automatizavimo galimybes, išvelgti, kaip panaudoti algoritmavimą ir programavimą sprendžiant realaus gyvenimo uždavinius,

pritaikyti įgytas dalyko žinias ir išugdytus gebėjimus idėjoms formuluoti; mokomi duomenų ir informacijos analizei pasitelkti skaitmenines technologijas, aptarti sprendimo procesą, argumentuoti sprendimų pasirinkimą, daryti pagrįstas išvadas. Mokiniai skatinami nuolat reflektuoti savo mokymąsi, į(si)vertinti patirtį ir pažangą, mokytis iš klaidų, išsikelti naujus mokymo(si) tikslus.“

2.19.3. Pakeičiu 19 punkto pirmąją pastraipą ir ją išdėstau taip:

„19. Algoritmai ir programavimas (B). Algoritmas – tai veiksmų seka, kurią reikia atlikti norint gauti užsibrėžtą rezultatą. Kai algoritmą užrašome kompiuteriui ar bet kuriam išmaniajam įrenginiui suprantama forma, jis tampa programa, tai paprastai vadinama problemos sprendimo automatizavimu. Automatizavimas – vienas pagrindinių informatinio mąstymo ugdymo komponentų. Algoritmus galima užrašyti žodžiais, žodžių santrumpomis, vaizduoti schemomis, sutartiniais ženklais. Algoritmų ir programų kūrimo gebėjimai ugdomi nuosekliai: pradedama paprastais kasdieniais algoritmais, algoritmo žingsnių nustatymu ir atlikimu, veiksmų valdymo komandomis (seka, pasirinkimas, kartojimas), toliau mokomasi kurti programas ir programavimo, naudojantis žaidybinėmis programavimo aplinkomis, vėliau – profesionaliomis programavimo kalbomis. Algoritmavimas ir programavimas – problemos (uždavinio) sprendimo kelio įvaldymas, pradedant siekiamo tikslo, formuluotės tikslinimu, algoritmo sudarymu, užrašymu, programos parengimu kompiuteriui, įvykdymu, testavimu, tobulinimu, dokumentavimu. Sprendžiant mokiniams rūpimas problemas supažindinama su klasikiais algoritmais (pavyzdžiui, mažiausios ir didžiausios reikšmių nustatymo, duomenų rikiavimo, dvejetainės paieškos, trumpiausio kelio radimo, kombinatorikos, duomenų šifravimo). Suteikiamos galimybės mokiniams nagrinėti euristinius algoritmus, išbandyti konkrečius neuroninių tinklų ar dirbtinio intelekto algoritmus. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:“.

2.19.4. Pakeičiu 20 punkto pirmąją pastraipą ir ją išdėstau taip:

„20. Duomenų tyryba ir informacija (C). Ugdytis gebėjimus apdoroti duomenis ir informaciją: problemos (uždavinio) analizė, situacijos vertinimas, duomenų rinkimas, kaupimas, rūšiavimas, rikiavimas, grupavimas, informacijos paieška, tvarkymas, skaitmeninio turinio kokybės ir informacijos patikimumo vertinimas. Dažnai tai vadinama duomenų raštingumu, arba, akademiškiau, duomenų tyryba ar net duomenų mokslu. Duomenimis vadinami visi stebimi, renkami ir kaupiami artefaktai, skirti kuriai nors problemai spręsti. Tvarkydami, apdorodami duomenis kuriame informaciją. Šiuolaikiniame pasaulyje duomenys yra didelė vertybė, nes jais remiantis sprendžiamos įvairiausios realaus gyvenimo problemos. Duomenų svarbą lėmė spartus technologinių priemonių ir metodų tobulėjimas, patogios, visiems prieinamos technologijos, kurios leidžia automatizuotai rinkti, kaupti, rūšiuoti ir kitaip apdoroti duomenis. Milžiniški duomenų srautai kasdien renkami sveikatos, švietimo, prekybos, laisvalaikio ir kitose srityse, apdorojami realiuoju (tikruoju) laiku, pateikiami sprendimai, įgalinantys kurti naujas paslaugas ir produktus. Duomenų mokslas, duomenų tyryba glaudžiai siejasi su neuroniniais tinklais ir dirbtiniu intelektu. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:“.

2.19.5 Pakeičiu 21 punkto pirmąją pastraipą ir ją išdėstau taip:

„21. Technologinių problemų sprendimas (D). Ugdytis technologinius ir techninius gebėjimus dirbti skaitmeniniais įrenginiais: priemonės pasirinkimas konkrečiai problemai (uždaviniui) spręsti, atsižvelgus į poreikius ir tikslą, automatizavimo proceso valdymas, iškilusių techninių problemų sprendimas, šiuolaikiškas, kūrybiškas informacinių ir komunikacijos technologijų taikymas, lankstus įvairių priemonių ir metodų derinimas. Problema šiame kontekste laikomas realaus gyvenimo uždavinys, glaudžiai susijęs su kontekstu, šiuo atveju – su aparatine ir programine įranga, technologijomis. Kompiuterinė įranga, programos, ypač technologiniai procesai sparčiai kinta, nuolatos tobulinami, atsiranda naujų versijų, didesnių galimybių. Dėl technikos įvairovės, skirtingų versijų tarpusavio suderinamumo, kintančių technologijų dažnai kyla trikdžių, nesklandumų, kas nors neveikia ar veikia ne taip, kaip norima. Kliūčių šalinimas, kad naudojama aparatinė ir programinė įranga tinkamai veiktų, techninių ir technologinių trikdžių įveikimas – vadinamas technologinių problemų sprendimu. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:“.

2.19.6. Pakeičiu 24 punktą ir jį išdėstau taip:

„24. Mokinių pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dveji metai. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimas	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
1. Skaitmeninio turinio kūrimas (A)						
Naudoja skaitmeninį turinį mokymuisi, atpažįsta ir vartoja tinkamas sąvokas (A1).	Atpažįsta ir naudojami įvairių rūšių skaitmeniniu turiniu: tekstu, garsu, vaizdu (A1.3).	Randa ir pritaiko skaitmeninį turinį įvairiems dalykams mokytis, tinkamai vartoja sąvokas (A1.3).	Tikslingai atsirenka skaitmeninį turinį ir teisėtai juo naudojasi mokymuisi (A1.3).	Kūrybiškai derina skaitmenines priemones įvairioms mokymo(si) veikloms atlikti, naudoja debesų technologijas saugyklas (A1.3).	– (A1.3)	– (A1.3)
Kuria skaitmeninį turinį, naudoja įvairias priemones (A2).	Kuria įvairių skaitmeninį turinį: piešia, rašo, fotografuoja, filmuoja (A2.3).	Pasirenka priemones ir kuria skaitmeninį turinį (A2.3).	Kuria ir pertvarko skaitmeninį turinį, ieško ir atrenka informaciją. Naudojasi grafikos, pateikčių, tekstų rengyklėmis (A2.3).	Tikslingai kuria skaitmeninį turinį, integruoja jį su įvairiais dalykais. Naudojasi skaičiuoklės programa, parengia lenteles, apdoroja lentelių duomenis, braižo diagramas (A2.3).	Analizuoja ir tobulina skaitmeninį turinį, pasirenka ir taiko tinkamas skaitmeninio turinio kūrimo priemones (A2.3).	Kuria, kūrybiškai pritaiko ir integruoja įvairių skaitmeninį turinį, naudoja programavimo elementus (A2.3).
Tobulina skaitmeninį turinį, vertina ir įsivertina (A3).	Aptaria savo sukurtą ar naudojamą skaitmeninį turinį (A3.3).	Tobulina sukurtą skaitmeninį turinį, siekia išbaigto rezultato (A3.3).	Pristato, vertina, tobulina savo ir kitų sukurtą skaitmeninį turinį (A3.3).	Baigęs kurti skaitmeninį turinį, aptaria ir įsivertina pasiekimus (A3.3).	Savarankiškai įsivertina atliktą darbą, procesą, pateikia siūlymus tobulinimui (A3.3).	Įvertina ir parenka tinkamiausius būdus, imdamasis keisti, tobulinti ir integruoti skaitmeninio turinio elementus;

						pritaiko tinkamiausią licenciją naujam skaitmeniniam turiniui (A3.3).
2. Algoritmai ir programavimas (B)						
Įžvelgia algoritmų, programų naudą, atpažįsta ir vartoja pagrindines sąvokas (B1).	Aptaria, kaip atliekami kasdieniai veiksmai, nurodo juos žingsniais ar komandomis (B1.3).	Pateikia ir apibūdina algoritmų, programų pavyzdžius iš kasdienės aplinkos (B1.3).	Aptaria sprendimų (algoritmų ir programų) automatizavimą, pagrindžia pavyzdžiais (B1.3).	Aptaria algoritmų ir programų kūrimo tikslus, duomenų ir programų sąveiką, integralumą (B1.3).	Atpažįsta realaus gyvenimo problemas, kurių sprendimą galima automatizuoti, įvardija galimus sprendžiamų uždavinių formulavimo sunkumus (daugiaprasmiškumą, netikslumą) (B1.3).	Atrenka nesunkiai kompiuteriu sprendžiamas realaus pasaulio problemas, surenka informaciją apie reikiamą informacinį įrankį (programą) ir pateikia galimo sprendimo idėją (B1.3).
Naudojasi algoritmavimo, programavimo kalbos konstrukcijomis, programavimo aplinkomis (B2).	Atpažįsta ir vykdo komandų sekas, pasirinkimo komandą, skiria logines operacijas: NE, IR, ARBA (B2.3).	Taiko ir paaiškina pasirinkimo (šakojimo) ir kartojimo komandas (B2.3).	Programavimo aplinkoje randa reikiamas komandas, paaiškina programos vykdymo eigą, parodo rezultatus (B2.3).	Sprendamas problemas naudoja programavimo kalbos konstrukcijas ir aplinką (B2.3).	Sprendamas problemas naudoja išorinius duomenis (B2.3).	Kuria ir (ar) naudoja programai reikalingas duomenų struktūras (taip pat ir abstrakčiasias). Naudojasi įvairiais duomenų šaltiniais (pavyzdžiui, tekstiniais failais, jutikliais, internetu) (B2.3).
Kuria ir vykdo algoritmus, programas (B3).	Sudaro ir vykdo komandų sekas, naudojasi žaidybinėmis	Sprendžia uždavinį, sudaro ar pritaiko algoritmą, skaido į	Kuria programą, aprašo ir vykdo kelių veiksmų paprogrames	Problemai spręsti kuria programas, parenka ir taiko tinkamus	Projektuoja programą, naudoja paprogrames su	Analizuoja programinės įrangos sąsajos naudotojo poreikius,

	s programavimo priemonėmis (B3.3).	mažesnes dalis (B3.3).	, paaiškina jų funkcionalumą (B3.3).	algoritmus (B3.3).	parametrais (B3.3).	pateikia sąsajos projektą. Apibūdina ir kuria ar parenka reikiamus algoritmus informacijai apdoroti (B3.3).
Testuoja, derina, tobulina programas (B4).	Randa nurodytas klaidas komandų sekose ir jas taiso (B4.3).	Tikrina, ar algoritmas, programa pateikia numatytus rezultatus. Aptinka ir taiso klaidas komandų sekose, algoritmuose (B4.3).	Tobulina uždavinio sprendimą – algoritmą ir programą. Testuoja programą, parenka kontrolinius duomenis (B4.3).	Kritiškai vertina programos rezultatus, jų pateikimą, patogumą naudotojui (B4.3).	Atlieka programos dokumentavimą. Derina programą, vertina algoritmo efektyvumą (B4.3).	Modifikuoja, papildo funkcijomis savo ir kitų kuriamas programas. Naudoja grupinio programavimo įrankius (B4.3).
3. Duomenų tyryba ir informacija (C)						
Įžvelgia duomenų ryšį su algoritmais, vartoja tinkamas sąvokas (C1).	Pateikia įvairių rūšių duomenų pavyzdžių, juos apibūdina (C1.3).	Pateikia įvairių rūšių duomenų pavyzdžių, susieja su informacija. Nagrinėja duomenų vaizdavimo kompiuterijoje pavyzdžius (C1.3).	Aptaria duomenų ir algoritmų ryšį, duomenų laikymą ir tvarkymą kompiuterijoje. Aptaria duomenų kodavimą, dvejetainius skaičius (C1.3).	Tyrinėja duomenų kodavimą kompiuteriuose (C1.3).	– (C1.3)	– (C1.3)
Tyrinėja duomenis ir atlieka veiksmus su jais (C2).	Renka, grupuoja, rūšiuoja, tyrinėja duomenis. Paaiškina duomenis, pavaizduotus piešiniais ar diagramomis (C2.3).	Pastebi dėsningumus duomenyse, nustato pasikartojimus ir trūkstamus duomenis. Duomenis pavaizduoja piešiniais,	Išgauna, atrenka, kaupia įvairių tipų duomenis pasirinktai problemai spręsti. Apibūdina duomenų glaudinimą, glaudina	Tyrinėja duomenų sąryšius, pasitelkia skaitmenines technologijas, statistiką. Aptaria duomenų glaudinimo problemas (C2.3).	Tyrinėja duomenų rikiavimo, paieškos algoritmus (C2.3).	Tyrinėja ir apibendrina viešai prieinamus ar automatizuotai renkamus duomenis ir išgauna reikalingą informaciją (C2.3).

		lentelėmis, diagramomis, schemomis (C2.3).	duomenis (C2.3).			
Vertina duomenų ir informacijos patikimumą, privatumą (C3).	Vertina duomenų ir informacijos patikimumą pagal pateiktus kriterijus (C3.3).	Apibūdina slaptažodį kaip duomenų ir informacijos apsaugos priemonę. Sprendžia informacijos šifravimo uždavinius (C3.3).	Apibūdina duomenų ir informacijos privatumo, patikimumo problemas. Tyrinėja informacijos šifravimo pavyzdžius (C3.3).	Nagrinėja įvairius šifravimo metodus, susieja juos su praktiniais naudojimo pavyzdžiais (C3.3).	Aptaria dirbtinio intelekto teikiamus privalumus ir galimus pavojus. Apibūdina kriptografinės sistemos, simetrinį ir asimetrinį šifravimą (C3.3).	Atpažįsta dirbtinio intelekto, neuroninių tinklų taikymo sritis, vertina privalumus ir grėsmes. Vertina kriptografinės sistemos, viešojo rakto, sertifikato patikimumą (C3.3).
4. Technologinių problemų sprendimas (D)						
Paaškina skaitmeninių įrenginių veikimą, vartoja tikslias sąvokas (D1).	Aptaria keletą skaitmeninių įrenginių (D1.3).	Apibūdina naudojamus skaitmeninius įrenginius. Atpažįsta ir aptaria skaitmeninių įrenginių sutrikimo problemas (D1.3).	Įvardija pasirinktų skaitmeninių įrenginių galimybes, aptaria jų naudojimą problemoms spręsti. Apibūdina skaitmeninių technologijų sutrikimų problemas, ieško jų šalinimo būdų (D1.3).	Apibūdina skaitmeninių įrenginių veikimo principus, sprendžia sutrikimo problemas, rūpinasi įrenginių apsauga (D1.3).	Paaškina skaitmeninių įrenginių veikimo principus, naudojami tais įrenginiais, nagrinėja technines naujoves (D1.3).	Apibūdina kompiuterių tinklus ir jų sąrangą, geba prisijungti prie tinklo įrenginių ir jais naudotis, geba prisijungti prie belaidžių įrenginių, tyrinėja technines naujoves (D1.3).
Parenka ir derina įvairias skaitmenines technologijas (D2).	Pasirenka programas ir programėles ir atsakingai jomis naudojasi (D2.3).	Pasirenka atliekamai veiklai tinkamas programas ir programėles (D2.3).	Problemam (uždaviniui) spręsti naudoja keletą skaitmeninių įrenginių ir (ar) technologijų ir juos derina (D2.3).	Teisėtai naudoja skaitmenines technologijas, programinę įrangą (D2.3).	– (D2.3)	– (D2.3)

Įsivertina ir tobulina technologinius gebėjimus (D3).	– (D3.3)	Analizuoja savo technologinius gebėjimus įvairiems dalykams mokytis (D3.3).	Aptaria savo skaitmeninių technologijų gebėjimus, įsivertina pasiekimus, žinių spragas, įgūdžių stoką (D3.3).	Analizuoja ir atnaujina savo technologinius gebėjimus (D3.3).	Konsultuodamas įsivertina skaitmeninių technologijų gebėjimus, nurodo, kaip galėtų tobulėti (D3.3).	Savarankiškai įsivertina skaitmeninių technologijų gebėjimus, juos tobulina (D3.3).
5. Virtualioji komunikacija ir bendradarbiavimas (E)						
Komunikuojama skaitmeninėmis technologijomis ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, laikosi etikos principų (E1).	Bendrauja savarankiškai pasitelkdamas skaitmenines technologijas (E1.3).	Bendrauja ir mokosi pasitelkdamas skaitmenines technologijas, atsakingai dalijasi skaitmeniniu turiniu (E1.3).	Aptaria komunikavimo principus, atsakingai dalijasi skaitmeniniu turiniu komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonėmis (E1.3).	Naudojasi pasirinktomis ir (ar) mokytojo rekomenduo tomis virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonėmis (E1.3).	Naudojasi virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonėmis (E1.3).	Bendrauja naudodamas skaitmenines technologijas, paaiškina tinkamos komunikacijos konkrečiame kontekste svarbą (E1.3).
Įsivertina gebėjimus virtualiai komunikuoti ir bendradarbiauti (E2).	Nurodo virtualiojo mokymo(si) etikos taisykles (E2.3).	Įsivertina gebėjimus virtualiai mokytis, laikytis etikos taisyklių (E2.3).	Įsivertina gebėjimus virtualiai bendrauti ir bendradarbiauti, laikosi etikos taisyklių (E2.3).	Aptaria darbą socialiniuose tinkluose, įsivertina tinko etikos principų išmanymą (E2.3).	Atsirenka ir taiko virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemones konkrečioms veikloms atlikti (E2.3).	Vertina ir pasirenka virtualaus bendravimo ir bendradarbiavimo priemones, pagrindžia savo pasirinkimą. Apibūdina socialinės informatikos ir komunikacijos technologijų ryšį (E2.3).
6. Saugus elgesys (F)						
Saugo sveikatą (F1).	Pateikia sveikatą tausojančio darbo skaitmeninėmis technologijomis	Aptaria sveikatą tausojančio darbo skaitmeninėmis technologijomis	Laikosi saugaus darbo skaitmeninėmis technologijomis ir	Vengia skaitmeninių technologijų naudojimo keliamų grėsmių fizinei ir	Apibūdina higienos, ergonominių, techninių saugaus darbo skaitmeninė	Atpažįsta ir sprendžia higienos, ergonomines ir technines saugaus darbo skaitmeninėm

	mis pavyzdžių (F1.3).	mis taisykles ir jų laikosi (F1.3).	elgesio kompiuterių klasėje taisyklių (F1.3).	psichinei gerovei (F1.3).	mis technologijos normas ir jų laikosi (F1.3).	is technologijos mis problemas (F1.3).
Saugo aplinką (F2).	Kalba apie skaitmeninių įrenginių poveikį aplinkai (F2.3).	Pateikia skaitmeninių technologijų poveikio visuomenei ir aplinkai pavyzdžių (F2.3).	Nurodo neigiamą skaitmeninių įrenginių poveikį aplinkai ir imasi veiksmų, kurie jį mažina (F2.3).	Apibūdina skaitmeninių technologijų svarbą aplinkosaugos sprendimams (F2.3).	Įvertina skaitmeninių technologijų svarbą aplinkosaugai, išvelgia problemas, siūlo sprendimų idėjas (F2.3).	Sprendžia kompleksines užduotis, problemas, susijusias su aplinkosauga (F2.3).
Saugiai elgiasi virtualiojoje erdvėje (F3).	Saugo asmens duomenis ir skaitmeninę tapatybę, pateikia pavyzdžių ir juos aptaria (F3.3).	Aptaria saugaus darbo virtualiojoje erdvėje taisykles ir jų laikosi, gerbia asmens privatumą (F3.3).	Aptaria saugų bendravimą ir bendradarbiavimą virtualiojoje erdvėje, teisinius asmens duomenų naudojimo aspektus (F3.3).	Paaškina saugaus darbo virtualiojoje erdvėje principus, įvardija galimus pavojus (F3.3).	Keičia virtualių aplinkų saugumo nuostatas skaitmeninei tapatybei apsaugoti (F3.3).	Pasirenka tinkamiausius būdus spręsti problemoms, susijusioms su asmens duomenimis, jų privatumu ir teisėtu naudojimu, siekdamas virtualiojoje aplinkoje apsaugoti save ir kitus (F3.3).“

“

2.19.7. Pakeičiu 29.3.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„29.3.2. Dirbtinis intelektas ir mašininis mokymasis. Susipažįstama su dirbtinio intelekto sąvoka, raidos istorija, taikymo pavyzdžiais (balso ir rašto atpažinimu, vaizdo stebėjimu, paieškos ir vertimo sistemomis, autonomiškai valdomomis mašinomis, savaime besimokančiomis sistemomis, virtualiaisiais konsultantais ir kt.). Diskutuojama, kokį poveikį dirbtinis intelektas turi visuomenei. Aiškinamasi, kaip duomenys susiję su dirbtiniu intelektu; aptariami didžiųjų duomenų pagrindiniai aspektai. Susipažįstama su mašininio mokymosi sąvoka. Nagrinėjami įvairūs mašininio mokymosi, kaip dirbtinio intelekto srities, įrankiai, leidžiantys kurti ir mokyti mašininio mokymosi modelius tiesiogiai naršyklėje (pavyzdžiui, Teachable Machine) ar kt.“

2.19.8. Pakeičiu 29.3.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„29.3.3. Simetrinis ir asimetrinis šifravimas, kriptografinės sistemos. Apibrėžiamos simetrinio ir asimetrinio šifravimo, kriptografinės sistemos sąvokos. Aptariami simetrinio ir asimetrinio šifravimo pavyzdžiai ir jų taikymo sritys. Apibūdinamos kriptografinės sistemos.“

2.19.9. Pakeičiu 29.6.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„29.6.2. Aplinkosaugos problemos ir jų sprendimai. Aiškinamasi, kaip skaitmeninės technologijos padeda spręsti gamtosaugos problemas, priimti pagrįstus sprendimus. Taikant skaitmenines technologijas galima sudarinėti teritorijų užterštumo interaktyvius žemėlapius; stebėti ir prognozuoti įvairios ūkinės veiklos daromą poveikį aplinkai; taikyti įvairių procesų kompiuterinį

modeliavimą ir, atsižvelgiant į rezultatus, priimti pagrįstus sprendimus dėl šių procesų tinkamumo. Atliekama projektinė tyrinėjimo veikla, integruota su gamtos, socialiniais mokslais, siekiant rinkti ir analizuoti duomenis, modeliuoti ir prognozuoti galimą poveikį gamtai.“

2.19.10. Pakeičiu 30.2.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.2.2. Duomenų struktūrų naudojimas. Apibrėžiama duomenų tipo sąvoka. Mokomasi naudotis vienmačiu masyvu (sąrašu), tekstone eilute. Kuriamos programos nesudėtingiems skaičiavimams, taikomosioms užduotims spręsti. Taikomi įvairūs duomenų tipai, akcentuojamas tekstinių eilučių ir masyvų naudojimas.“

2.19.11. Pakeičiu 30.3.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.3.3. Dirbtinis intelektas ir neuroniniai tinklai. Prisimenama dirbtinio intelekto samprata. Aptariami dirbtiniai neuroniniai tinklai, kaip viena iš pagrindinių mašininio mokymosi būdų, nagrinėjami neuroninių tinklų pavyzdžiai. Diskutuojama apie dirbtinio intelekto naudojimo etiką, teisinius ir socialinius principus, susipažįstama su Europos Sąjungos ir Lietuvos pagrindiniais teisės aktais, reglamentuojančiais dirbtinio intelekto naudojimą švietime, mene ir kt. Aptariami dirbtinio intelekto naudojimo privalumai ir grėsmės. Susipažįstama su sudėtingesnėmis dirbtinio intelekto taikymo pavyzdžiais (daiktų internetu, Tiuringo testu, autentifikavimo ir identifikavimo sistemomis, suasmenintu turiniu, automatiniu vairavimu, robotais ir kt.). Atliekami praktiniai projektai, susiję su dirbtinio intelekto naudojimu.“

2.19.12. Pakeičiu 30.3.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.3.4. Kriptografinės sistemos, viešasis ir privatusis raktas. Prisimenamos kriptografinės sistemos, simetrinis ir asimetrinis šifravimas. Apibrėžiamos viešojo ir privačiojo rakto, sertifikato sąvokos. Išbandomi kriptografinių sistemų pavyzdžiai (pavyzdžiui, OpenPGP). Diskutuojama apie sertifikato patikimumo požymius.“

2.19.13. Pakeičiu 30.6.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.6.2. Poveikio aplinkai prognozė taikant skaitmenines technologijas. Susipažįstama su šiuo metu Europoje ir Lietuvoje naudojamomis aplinkos apsaugos informacinėmis ir aplinkos monitoringo sistemomis, šių sistemų viešai teikiama atviraisiais monitoringo duomenimis ir informacija. Mokomasi naudojant kompiuterinio modeliavimo simuliacijos sistemas (pavyzdžiui, NetLogo, AnyLogic (free Personal Learning Edition), Powersim, Vensim, R paketą) ar analogiškas sistemas, tęsti integruotą su gamtos, socialiniais mokslais projektinę tyrinėjimo veiklą, siekiant rinkti ir analizuoti duomenis, modeliuoti ir prognozuoti galimą poveikį gamtai. Taikant skaitmenines technologijas mokomasi duomenų analizės metu gautą informaciją panaudoti pasiūlymams, kaip išvengti neigiamo poveikio aplinkai; konstruoti, prognozuoti galimus teigiamus ar neigiamus poveikius gamtai.“

2.19.14. Pakeičiu 31.2.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„31.2.2. Duomenų struktūrų naudojimas. Mokomasi naudotis standartinėmis pasirinktos programavimo kalbos duomenų struktūromis (klasėmis). Aptariami abstrakčių duomenų struktūrų pavyzdžiai (stegas, eilė, sąrašas, dinaminis masyvas ir pan.). Aiškinamasi, kokius veiksmus galima atlikti su aptartomis duomenų struktūromis pasirinktoje programavimo kalboje. Kuriamos sudėtinės duomenų struktūros, pavyzdžiui, struktūrų (klasių) masyvas (sąrašas), masyvas (sąrašas) struktūroje (klasėje).“

2.19.15. Pakeičiu 31.2.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„31.2.3. Algoritmai. Pristatomi dvejetainės paieškos algoritmai ir palyginami su tiesinės paieškos algoritmais, aptariama euristinio algoritmo samprata. Mokomasi užrašyti loginius reiškinius ir juos panaudoti masyvo (ar struktūrų (klasių) masyvo (sąrašo) rikiavimo, reikšmių paieškos, reikšmių šalinimo, reikšmių papildymo veiksmuose. Konstruojamos programos iš standartinių kalbos ir mokinių parašytų rikiavimo, paieškos algoritmų; akcentuojama jų nauda kuriamai programai.“

2.19.16. Pakeičiu 31.3.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„31.3.2. Dirbtinis intelektas ir mašininis mokymasis. Nagrinėjami dirbtinio intelekto taikymai duomenims klasifikuoti (pavyzdžiui, gėlių klasifikavimas naudojant „Iris“ duomenų rinkinį), atpažinti (pavyzdžiui, tekstų analizei, kalbos, veido atpažinimui), prognozuoti (pavyzdžiui, oro temperatūrai prognozuoti). Aptiriamos sprendimų medžio, dirbtinio neuroninio tinklo ir kitos

naujausios dirbtinio intelekto technologijos. Prisimenama ir gilinamasi, kaip vyksta dirbtinio neuroninio tinklo apmokymas. Atliekami eksperimentai, pavyzdžiui, su Orange, Python ar kt. naudojant giliajam mokymuisi skirtas TensorFlow ir Keras API sąsajas.“

2.19.17. Pakeičiu 40.2.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„40.2.2. tarpinio patikrinimo užduotis rengiama centralizuotai, pateikiama ir atliekama elektroninėje užduoties atlikimo sistemoje. Užduotis rengiama remiantis Programos III gimnazijos klasės mokymo(si) turiniu, atsižvelgiant į pagrindinės mokyklos informatikos kurse nagrinėjamas sąvokas ir išsiugdytus gebėjimus bei numatytą tarpinio patikrinimo datą (ugdymo procese nenagrinėtas mokymo(si) turinys neįtraukiamas). Užduotį sudaro pasirenkamojo, trumpojo atsakymo ir struktūriniai klausimai.“

2.19.18. Pakeičiu 40.3.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„40.3.1. informatikos mokymo(si) turinio ir pasiekimų sritys procentais brandos egzamino užduotyje:

Mokymo(si) turinio sritys	Pasiekimų sritys						Užduoties taškai procentais
	Skaitmeninio turinio kūrimas (A)	Algoritmai ir programavimas (B)	Duomenų tyryba ir informacija (C)	Technologinių problemų sprendimas (D)	Virtualioji komunikacija ir bendradarbiavimas (E)	Saugus elgesys (F)	
Skaitmeninio turinio kūrimo mokymo(si) turinys							10
Algoritmų ir programavimo mokymo(si) turinys							50
Duomenų tyrybos ir informacijos mokymo(si) turinys							25
Technologinių problemų sprendimo mokymo(si) turinys							–
Virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo mokymo(si) turinys							–
Saugaus elgesio mokymo(si) turinys							15
Iš viso taškų procentais	10	50	25	–	–	15	100

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima paklaida iki 5 procentų.“

2.19.19. Pakeičiu 40.3.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„40.3.2. brandos egzamino užduotis rengiama ir vertinama centralizuotai. Užduotis rengiama remiantis Programos IV gimnazijos klasės mokymo(si) turiniu ir III gimnazijos klasės mokymo(si) turiniu, kuris nebuvo įtrauktas į tarpinį patikrinimą. Pagrindinio ugdymo 9–10 (I–II gimnazijos) ir III gimnazijos klasės mokymo(si) turinys į užduotį įtraukiamas tik tiek, kiek būtina užduotims, parengtoms pagal IV gimnazijos klasės mokymo(si) turinį, atlikti. Užduotį sudaro trumpojo, atvirojo atsakymo ir struktūriniai klausimai bei praktinės užduotys (įskaitant ir programavimo praktines užduotis).“

2.19.20. Pakeičiu 46 punktą ir jį išdėstau taip:

„46. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
-----------------	------------------	-----------------	------------------

1. Skaitmeninio turinio kūrimas (A)			
– (A1.1)	– (A1.2)	– (A1.3)	– (A1.4)
Pertvarko skaitmeninį turinį, ieško informacijos iš vieno šaltinio ir ją atrenka (A2.1).	Pertvarko ir kuria skaitmeninį turinį, ieško informacijos iš kelių šaltinių ir ją atrenka (A2.2).	Analizuoja ir tobulina skaitmeninį turinį, pasirenka ir taiko tinkamas skaitmeninio turinio kūrimo priemones (A2.3).	Kritiškai vertina kitų sukurtą skaitmeninį turinį, teikia argumentuotus pasiūlymus jam tobulinti. Savarankiškai atsirenka tinkamą informaciją iš įvairių šaltinių (A2.4).
Konsultuodamasis įsivertina atliktą darbą, procesą (A3.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba įsivertina atliktą darbą, jį peržiūri ir aptaria, ką buvo galima padaryti geriau (A3.2).	Savarankiškai įsivertina atliktą darbą, procesą, pateikia siūlymus tobulinimui (A3.3).	Kritiškai įsivertina atliktą darbą, procesą, pasiekimus, parengia išvadas ir siūlymus tobulinimui (A3.4).
2. Algoritmai ir programavimas (B)			
Nurodo realaus gyvenimo problemas, sprendžiamas kompiuteriu, aptaria uždavinių formuluočių problemišumą (B1.1).	Atpažįsta realaus gyvenimo problemas, kurių sprendimus galima automatizuoti, nurodo netikslumus uždavinių formuluočiųse (B1.2).	Aptaria realaus gyvenimo problemas, kurių sprendimą galima automatizuoti, įvardija sprendžiamų uždavinių formulavimo galimus sunkumus (daugiaprasmiškumą, netikslumą) (B1.3).	Kritiškai vertina, ar realaus gyvenimo problemos sprendimas tinkamas automatizuoti. Formalizuoja užduotį (B1.4).
Įvardija, kad duomuo gali būti išorinis (B2.1).	Nurodo, kaip duomenys nuskaitomi ir išvedami į išorę (pavyzdžiui, failą) (B2.2).	Sprendamas problemas naudoja išorinius duomenis (B2.3).	Darbu su išoriniais duomenimis kuria paprogrames (B2.4).
Nagrinėja programų su paprogramėmis pavyzdžius, nurodo jų ryšius. Padedamas naudoja parašytas paprogrames, nurodo keletą duomenų struktūrų (B3.1).	Detalيزuoja pateiktą uždavinį, nurodo reikalingus žingsnius jam spręsti, atpažįsta galimas paprogrames. Padedamas rašo paprogrames ir jas naudoja. Parenka tinkamas duomenų struktūras (duomenų masyvus, simbolių eilutes) (B3.2).	Projektuoja programą, naudoja paprogrames su parametrais (B3.3).	Rašo programas taikydamas smulkinimo (iš viršaus žemyn) metodą. Tinkamai aprašo, komentuoja paprogramių veikimą. Kuria paprogrames, kurios gražina rezultatus (B3.4).
Skaito tvarkingai dokumentuotas programas ir paaiškina, kas aprašoma programos	Skiria naudotojo ir programuotojo dokumentacijas, paaiškina esminius skirtumus. Komentuoja	Atlieka programos dokumentavimą. Derina programą, vertina algoritmo efektyvumą (B4.3).	Diskutuoja apie programos dokumentaciją, nurodo darbus, reikalingus norint perduoti

dokumentacijoje. Tikrina programą pagal pateiktą testavimo strategiją, komentuoja pastebėtus netikslumus (B4.1).	savo programos kodą. Tikrina programą pagal pateiktą testavimo strategiją, randa klaidas ir jas taiso (B4.2).		programinę įrangą naudotojui. Kuria programos testavimo strategiją. Įvardija, koks testų rinkinys ką tikrina. Diskutuoja apie algoritmo efektyvumo matavimą (B4.4).
3. Duomenų tyryba ir informacija (C)			
– (C1.1)	– (C1.2)	– (C1.3)	– (C1.4)
Pateikia rikiavimo, paieškos algoritmų pavyzdžių (C2.1).	Nagrinėja keletą rikiavimo, paieškos algoritmų (C2.2).	Tyrinėja duomenų rikiavimo, paieškos algoritmus (C2.3).	Sprendamas uždavinius taiko tinkamus rikiavimo ir paieškos algoritmus (C2.4).
Pateikia dirbtinio intelekto naudojimo pavyzdžių (C3.1).	Apibūdina dirbtinio intelekto, neuroninių tinklų sąvokas (C3.2).	Aptaria dirbtinio intelekto teikiamus privalumus ir galimus pavojus. Apibūdina kriptografines sistemas, simetrinį ir asimetrinį šifravimą (C3.3).	Diskutuoja pasirinkta dirbtinio intelekto tema apie tendencijas, naudojamas technologijas, galimus patobulinimus (C3.4).
4. Technologinių problemų sprendimas (D)			
Nurodo skaitmeninių įrenginių veikimo principus ir naudojami tais įrenginiais (D1.1).	Apibūdina skaitmeninių įrenginių veikimo principus, naudojami tais įrenginiais, įvardija keletą techninių naujovių (D1.2).	Paaiškina skaitmeninių įrenginių veikimo principus, naudojami tais įrenginiais, nagrinėja technines naujoves (D1.3).	Nagrinėja skaitmeninių įrenginių veikimo ir technologinius principus, naudojami tais įrenginiais, dalijasi informacija apie technines naujoves (D1.4).
– (D2.1)	– (D2.2)	– (D2.3)	– (D2.4)
Įžvelgia kai kuriuos savo technologinius gebėjimus (D3.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba įsivertina technologinius gebėjimus (D3.2).	Konsultuodamasis įsivertina skaitmeninių technologijų gebėjimus, nurodo, kaip galėtų tobulėti (D3.3).	Savarankiškai įsivertina technologinius gebėjimus, numato sritis, kur galėtų siekti geresnių rezultatų, nagrinėja tobulėjimo galimybes (D3.4).
5. Virtualioji komunikacija ir bendradarbiavimas (E)			
Naudojasi virtualiosios komunikacijos priemonėmis (E1.1).	Naudojasi virtualaus bendradarbiavimo priemonėmis (E1.2).	Naudojasi virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonėmis (E1.3).	Kūrybiškai naudojasi virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonėmis, siekia geresnių mokymosi rezultatų, efektyvumo (E1.4).

Taiko mokytojo pasiūlytas virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonės vienai ar kitai veiklai atlikti (E2.1).	Taiko virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonės konkrečioms veikloms atlikti (E2.2).	Atsirenka ir taiko virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonės konkrečioms veikloms atlikti (E2.3).	Atsirenka ir kūrybiškai taiko virtualiosios komunikacijos ir bendradarbiavimo priemonės įvairioms veikloms atlikti, rodo iniciatyvą ieškodamas naujų priemonių (E2.4).
6. Saugus elgesys (F)			
Apibūdina saugaus darbo skaitmeninėmis technologijomis normas (F1.1).	Apibūdina higienos ir saugaus darbo skaitmeninėmis technologijomis normas ir jų laikosi (F1.2).	Apibūdina higienos, ergonomines, technines saugaus darbo skaitmeninėmis technologijomis normas ir jų laikosi (F1.3).	Įsivertina darbą skaitmeninėmis technologijomis higienos, ergonominių ir saugumo normų atžvilgiu; siūlo, kaip reikia keisti neatitikimus (F1.4).
Nurodo skaitmeninių technologijų svarbą aplinkosaugai (F2.1).	Apibūdina skaitmeninių technologijų svarbą aplinkosaugai (F2.2).	Įvertina skaitmeninių technologijų svarbą aplinkosaugai, išvelgia problemas, siūlo sprendimų idėjas (F2.3).	Naudoja skaitmenines technologijas galimam poveikiui gamtai prognozuoti (F2.4).
Įvardija naudojamos virtualiosios aplinkos pagrindines saugumo nuostatas (F3.1).	Nagrinėja ir keičia naudojamos virtualiosios aplinkos pagrindines saugumo nuostatas (F3.2).	Keičia virtualiųjų aplinkų saugumo nuostatas skaitmeninei tapatybei apsaugoti (F3.3).	Įvertina ir padeda kitiems pakeisti (nustatyti) virtualiųjų aplinkų saugumo nuostatas skaitmeninei tapatybei apsaugoti (F3.4).“

“

2.20. Pakeičiu 22 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.21. Pakeičiu 23 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.22. Pakeičiu 24 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.23. Pakeičiu 25 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.24. Pakeičiu 26 priedą:

2.24.1. Pakeičiu 8 punktą ir jį išdėstau taip:

„8. Pažinimo kompetencija. Astronomijos, kaip ir kitos gamtamokslinės žinios, konstruojamos grindžiant mokslinę metodologiją. Mokiniai motyvuojami tyrinėti Visatos objektus ir juose vykstančius reiškinius, pritaikyti dalykinio mąstymo būdus ir pažinimo metodus, formuluoti pagrįstas išvadas, susiejant gamtamokslines ir kitų dalykų teorines ir praktines žinias kurtis vientisą pasaulėvaizdį. Mokiniai skatinami reflektuoti savo mokymąsi, įsivertinti patirtį ir pažangą, mokytis iš klaidų, išsikelti naujus astronomijos mokymosi tikslus.“

2.24.2. Pakeičiu 19 punkto pirmąją pastraipą ir ją išdėstau taip:

„19. Gamtos objektų ir reiškinių pažinimas (D). Atpažindami astronomijos tiriamus objektus, procesus ir reiškinius, mokydami juos apibūdinti, klasifikuoti, lyginti atsižvelgiant į jų savybes ir požymius, modeliuoti ir paaiškinti mokiniai išmoks pritaikyti astronomijos žinias įvairiose, taip pat ir naujose, situacijose. Suprasdami reiškinių priežasties ir pasekmės ryšius, bendrus dėsningumus,

mokėdami juos paaiškinti ir pritaikyti, siedami įvairių sričių žinias mokiniai geriau supras supantį pasaulį, susiformuos vientisą pasaulėvaizdį. Šios pasiekimų srities pasiekimai:“.

2.24.3. Pakeičiu 26.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„26.2. sudėtingumo:

26.2.1. paprasčiausiomis vadinamos užduotys, stebėjimai, situacijos, atvejai, kuriems išnagrinėti, surasti sprendimą ar atsakymą reikia 1 veiksmo (pavyzdžiui, informacijos paieška pateiktame informacijos šaltinyje);

26.2.2. paprastomis vadinamos užduotys, stebėjimai, situacijos, atvejai, kuriems išnagrinėti, surasti sprendimą ar atsakymą reikia ne mažiau kaip 2 veiksmų (pavyzdžiui, rasti informacijos pateiktame informacijos šaltinyje ir ją panaudoti užduočiai atlikti);

26.2.3. nesudėtingomis vadinamos užduotys, tyrimai, situacijos, atvejai, kuriems išnagrinėti, surasti sprendimą ar atsakymą reikia 3 ir daugiau veiksmų (pavyzdžiui, palyginti padrikųjų ir kamuolinių spiečių sandarą).“

2.25. Pakeičiu 27 priedą:

2.25.1. Pakeičiu 4 punktą ir jį išdėstau taip:

„4. STEAM technologiniame ugdyme suprantamas kaip praktinis gamtos mokslų, matematikos, ekonomikos, meno, dizaino žinių ir dėsnių, inžinerinių sprendimų integralus taikymas, eksperimentavimas ir modeliavimas kūrybinėje praktinėje veikloje atliekant technologinius procesus reikalingus norimam rezultatui pasiekti. Šiam ugdymui pasitelkiami dizainu grįsti mąstymo metodai ir principai, mokantys atpažinti, suvokti problemas, generuoti į problemų sprendimą orientuotas idėjas, jas sisteminti, išgryninti bei įgyvendinti, testuoti ir pristatyti.“

2.25.2. Pakeičiu 6 punktą ir jį išdėstau taip:

„6. Programoje išskirtos keturios pasiekimų sritys: Problemos identifikavimas, aktualizavimas ir tikslinimas; Sprendimo idėjų generavimas, atrinkimas, vystymas; Sprendimo įgyvendinimas ar prototipavimas; Rezultato į(si)vertinimas ir pristatymas. Šios pasiekimų sritys yra bendros visoms klasėms nuo 1 iki 10 (II gimnazijos) klasės, kiekvienam koncentrui numatyti konkretūs kiekvienos srities pasiekimai, suformuluoti atsižvelgiant į vaiko raidos ypatumus ir įgytą patirtį. Skiriasi pasiekimų sričių apimtys: problemos identifikavimui, aktualizavimui ir tikslinimui ir sprendimo idėjų generavimui, atrinkimui, vystymui skiriama maždaug po lygiai (po 15–20 proc.), daugiausia turinio ir laiko numatyta sprendimo įgyvendinimui ar prototipavimui (apie 40–45 proc.), rezultato į(si)vertinimas ir pristatymui numatoma (5–10 proc.). Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti baigiant ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama penkiuose ugdymo centruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės). Programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškam žinių ir supratimo įgijimui, gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymui. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimo lygio požymis nurodo mokinio rodomus rezultatus. Aprašomos svarbiausios į(si)vertinimui reikšmingos įgytos žinios ir supratimas, išugdyti gebėjimai ir vertybinės nuostatos.“

2.25.3. Pakeičiu 23.2.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„23.2.2. Drabužių, avalynės priežiūra. Praktiškai išbandomi drabužių lankstymo, susagstymo ar avalynės išvarstymo ir surišimo, diržų ir skarelių, kaklaraiščių užrišimo būdai arba avalynės ar tekstilės valymas be cheminių priemonių. Apibūdinami darbo procesai, vaizdo ir kitos savybės, jų kaita darbo procese, įvertinamas rezultatas.“

2.25.4. Pakeičiu 25.2.4 papunktį ir jį išdėstau taip:

„25.2.4. Audinių struktūra. Tyrinėjama trikotažo, neaustinių medžiagų, audinių struktūra (drobinis, ruoželinis, satininis-atlasinis pynimai), jos įtaka tekstilės gaminio savybėms. Spalvotų (pavyzdžiui, languotų, dryžuotų) raštų kūrimas naudojant drobinį pynimą, išbandant, kaip keičiasi audinys jei metmenys yra labai reti (ataudų ripsas), labai tankūs (metmenų ripsas), su siūlų (metmens)

storio tarpais. Atpažįsta ruoželinį ir satininį pynimus, trikotažą, juos palygina, įvardina išorinius skirtumus.“

2.25.5. Pakeičiu 34 punktą ir jį išdėstau taip:

„34. Pasiekimų vertinimas pagrindiniame ugdyme. Pagrindinio ugdymo proceso metu mokinių kompetencijos ir pasiekimai visose technologinio ugdymo pasiekimų srityse vertinami pažymiu, daugiau dėmesio skiriant ugdomajam vertinimui ir mokymo(si) pažangos įsivertinimui, skatinant mokinių saviugdą ir mokymo(si) motyvaciją, stiprinant jų savimonę ir savivertę. Klasės bendruomenė skatinama kurti ir svarstyti konkrečiai užduočiai tinkamus, aiškius vertinimo kriterijus. Mokiniui pasiekus tam tikrų tarpinių praktinės projektinės užduoties rezultatų ir juos vertinant svarbu jį padrašinti. Rekomenduojama atsižvelgti į mokinio pastangas darniai bendrauti ir bendradarbiauti grupėse, į jo nuostatas saugiai, racionaliai, kūrybiškai ir atsakingai pradėti ir užbaigti darbą, savarankiškumą atliekant užduotis bei užduočių sudėtingumą, pasiekto rezultato kokybę bei atitikimą kitiems susitartiems kriterijams. Svarbūs vertinimo aspektai – mokinio įsivertinimas, refleksija apie atliktą darbą bei pasiektą rezultatą, gebėjimas ir motyvacija kūrybinėje-praktinėje veikloje spręsti iškilusias problemas, koreguoti procesus siekiant kokybiško rezultato. Įgyvendinant Programą dėmesys turi būti skiriamas mokinių pasiekimų fiksavimui ir naudojant aplankus (pavyzdžiui, darbų aprašus, e. aplankus). Apibendrinamasis vertinimas atliekamas ugdymo laikotarpio (pusmečių ar trimestrų), ugdymo programos, ciklo, temos pabaigoje. Mokinių pasiekimai apibendrinami vertinant mokinio per nustatytą ugdymo laikotarpį padarytą pažangą, vadovaujantis Programoje aprašytais mokinių pasiekimų lygių požymiais. Baigiant pagrindinio ugdymo programą mokinių pasiekimų vertinimą sudaro pusmečių (trimestrų) pažymių vidurkis.“

2.26. Pakeičiu 28 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.27. Pakeičiu 29 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.28. Pakeičiu 30 priedą:

2.28.1. Pakeičiu 24.1.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.1.1. Bendruomenių įvairovė, regioninė ir tautinė savimonė. Mokiniai nagrinėja bendruomenių įvairovę (klasės, mokyklos, kaimo ar miestelio, mikrorajono ir kt.), aptaria bendruomeninio gyvenimo tradicijas, palygina jas praeityje ir dabar. Priskiria save tam tikrai bendruomenei, svarsto jos tradicijų tęstinumo ar plėtros galimybes. Pateikia skirtingų šalių bendruomeninių tradicijų pavyzdžių. Remdamiesi tyrimais ir pavyzdžiais aiškinasi, kas yra regioninė ir tautinė savimonė, išreiškia savo pastebėjimus šiuo klausimu. Pasitelkdami tautosaką ir kitus šaltinius, nagrinėja įvairias tautos kilmės istorijas. Apibūdina Lietuvos tautines bendrijas ir kaimynines tautas.“

2.28.2. Pakeičiu 25.4.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„25.4.3. Liaudies kūrybos kaupimas ir kaita. Mokiniai aptaria tautosakos užrašymo istoriją, sukauptus folkloro ir tarmių archyvus, tautodailės fondus. Palygina autentišką ir stilizuotą liaudies kūrybą. Apibrėžia *world music*, postfolkloro, pseudofolkloro (kičo) sampratas.“

2.28.3. Pakeičiu 36 punktą ir jį išdėstau taip:

„36. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Etninės kultūros pažinimas (A)			
Pagal duotą pavyzdį bendriausiais bruožais įvardija tradicijas, susijusias su namais, šeima, gimine, gyvenimo būdu (A1.1.1).	Pagal kelis duotus pavyzdžius bendriausiais bruožais nusako tradicijas, susijusias su namais, šeima, gimine, gyvenimo būdu (A1.1.2).	Bendriausiais bruožais aptaria tradicijas, susijusias su namais, šeima, gimine, gyvenimo būdu (A1.1.3).	Bendriausiais bruožais aptaria tradicijas, susijusias su namais, šeima, gimine, gyvenimo būdu, pateikia pavyzdžių iš savo patirties (A1.1.4).
Įvardija svarbiausius kalendorinius	Aptaria svarbiausius kalendorinius	Aptaria svarbiausius kalendorinius	Pateikdamas pavyzdžių išsamiai aptaria

papročius ir šeimos narių darbus (A1.2.1).	papročius ir šeimos narių darbus, žmogaus ryšį su gamta (A1.2.2).	papročius ir šeimos narių darbus, žmogaus ryšį su gamta senojoje pasaulėžiūroje (A1.2.3).	svarbiausius kalendorinius papročius ir šeimos narių darbus, žmogaus ryšį su gamta senojoje pasaulėžiūroje (A1.2.4).
Mokytojo padedamas dalijasi išpūdžiais apie vaikų folkloro, tautodailės ir kitus kūrinius. Įvardija kelis savo mėgstamus kūrinius (A1.3.1).	Dalijasi išpūdžiais apie vaikų folkloro, tautodailės ir kitus kūrinius. Įvardija kelis savo mėgstamus kūrinius, mėgina juos apibūdinti (A1.3.2).	Dalijasi išpūdžiais apie vaikų folkloro, tautodailės ir kitus kūrinius, įvardija mėgstamiausius ir juos apibūdina (A1.3.3).	Dalijasi išpūdžiais apie vaikų folkloro, tautodailės ir kitus kūrinius. Įvardija savo mėgstamus kūrinius, juos apibūdina, paaiškina savo nuomonę (A1.3.4).
Papasakoja apie vieną etninės kultūros sritį (A2.1.1).	Papasakoja apie porą etninės kultūros sričių, remdamasis šeimos, giminės tradicijomis (A2.1.2).	Papasakoja apie kelias etninės kultūros sritis, remdamasis šeimos, giminės tradicijomis (A2.1.3).	Papasakoja apie kelias etninės kultūros sritis, remdamasis šeimos, giminės tradicijomis ir kitomis žiniomis (A2.1.4).
Pasako, ką žino apie kitos tautos iš artimos aplinkos (pavyzdžiui, klasės) tradicinę kultūrą (A2.2.1).	Dalijasi žiniomis apie kitos tautos iš artimos aplinkos (klasės, mokyklos) tradicinę kultūrą (A2.2.2).	Dalijasi žiniomis apie kitų tautų iš artimos aplinkos (klasės, mokyklos) tradicinę kultūrą (A2.2.3).	Pateikdamas pavyzdžių dalijasi žiniomis apie kitų tautų iš artimos aplinkos tradicinę kultūrą (A2.2.4).
2. Etninės kultūros raiška (B)			
Mokytojo padedamas atlieka turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius (B1.1.1).	Atlieka turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius (B1.1.2).	Atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius (B1.1.3).	Sklandžiai atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius (B1.1.4).
Pagal pavyzdį pasigamina paprastų tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, liaudies muzikos ir (ar) garso instrumentų (B1.2.1).	Pasigamina paprastų tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, liaudies muzikos ir (ar) garso instrumentų (B1.2.2).	Pagal nurodytus kriterijus pasigamina paprastų tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, liaudies muzikos ir (ar) garso instrumentų (B1.2.3).	Pagal nurodytus kriterijus pasigamina ir pamoko kitus, kaip pagaminti paprastų tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, liaudies muzikos ir (ar) garso instrumentų (B1.2.4).
Mokytojo padedamas mėgina kelti etnokultūrinės raiškos idėjas, savais žodžiais jas apibūdinti (B2.1.1).	Mokytojo padedamas siūlo etnokultūrinės raiškos idėjas ir kai kurias pasiūlytu būdu išbando pažįstamose situacijose (B2.1.2).	Siūlo etnokultūrinės raiškos idėjas ir jas kūrybiškai išbando artimoje aplinkoje (B2.1.3).	Siūlo etnokultūrinės raiškos idėjas, jas pagrindžia ir įgyvendina artimoje aplinkoje (B2.1.4).
Atsako į vieną kitą paprastą klausimą apie etnokultūrinės raiškos	Mokytojo padedamas vertina savo ir kitų klasės draugų	Vertina savo ir kitų klasės draugų etnokultūrinės raiškos	Argumentuodamas vertina savo ir kitų klasės draugų

idėjas ir atliktus kūrinius (B2.2.1).	etnokultūrinės raiškos idėjas, atsako į klausimus apie atliktus kūrinius (B2.2.2).	idėjas, dalijasi įspūdžiais apie atliktus kūrinius (B2.2.3).	etnokultūrinės raiškos idėjas, diskutuoja apie atliktus kūrinius (B2.2.4).
3. Etninės kultūros vertybių refleksija (C)			
Mokytojo padedamas išreiškia savo suvokimą apie tradicijų reikšmę, nurodydamas vieną kitą pavyzdį iš artimiausios aplinkos (C1.1.1).	Mokytojo padedamas išreiškia įvairiais būdais (pasakodamas, piešdamas, vaidindamas ir kt.) savo suvokimą apie tradicijų reikšmę, pateikia pavyzdžių iš artimiausios aplinkos (C1.1.2).	Išreiškia įvairiais būdais (pasakodamas, piešdamas, vaidindamas ir kt.) savo suvokimą apie tradicijų reikšmę, pateikia pavyzdžių iš artimiausios aplinkos (C1.1.3).	Įvairiais būdais (pasakodamas, piešdamas, vaidindamas ir kt.) aktyviai išreiškia savo suvokimą apie tradicijų reikšmę, pateikia įvairių pavyzdžių iš artimiausios aplinkos (C1.1.4).
Dalijasi mintimis, pateikdamas pavyzdį apie paprotinį elgesį bendraujant su žmonėmis. Paklaustas mėgina ieškoti atsakymų apie kai kurias etninės kultūros vertybes (C1.2.1).	Dalijasi mintimis, pateikdamas kelis pavyzdžius apie paprotinį elgesį bendraujant su įvairaus amžiaus žmonėmis. Kelia klausimus ir ieško atsakymų apie labiau žinomas etninės kultūros vertybes (C1.2.2).	Dalijasi mintimis, pateikdamas pavyzdžių apie paprotinį elgesį bendraujant su įvairaus amžiaus žmonėmis. Kelia klausimus ir ieško atsakymų apie etninės kultūros vertybes (C1.2.3).	Dalijasi mintimis, pateikdamas pavyzdžių apie paprotinį elgesį bendraujant su įvairaus amžiaus žmonėmis, palygindamas praeitį ir dabartį. Kelia klausimus ir ieško atsakymų apie įvairias etninės kultūros vertybes (C1.2.4).
Remdamasis patirtimi mėgina nusakyti kai kurias kitų tautų tradicines vertybes (C1.3.1).	Remdamasis patirtimi fragmentiškai pasakoja apie kai kurias kitų tautų tradicines vertybes (C1.3.2).	Remdamasis patirtimi dalijasi mintimis apie kitų tautų tradicines vertybes ir išsako savo požiūrį į jas (C1.3.3).	Remdamasis patirtimi ir etnokultūros žiniomis, dalijasi mintimis apie kitų tautų tradicines vertybes ir išsako savo požiūrį į jas (C1.3.4).
Dalyvauja aptariant kitų pateiktas idėjas dėl tradicijų tęstinumo savo šeimoje, giminėje, klasėje (C2.1.1).	Dalyvauja svarstant kitų pateiktas idėjas dėl tradicijų tęstinumo savo šeimoje, giminėje, klasėje (C2.1.2).	Siūlo ir komentuoja kitų pateiktas idėjas dėl tradicijų tęstinumo savo šeimoje, giminėje, klasėje (C2.1.3).	Siūlo ir komentuoja kitų pateiktas idėjas dėl tradicijų tęstinumo savo šeimoje, giminėje, klasėje, vietos bendruomenėje (C2.1.4).“

“

2.28.4. Pakeičiu 40 punktą ir jį išdėstau taip:

„40. Pasiekimų lygių požymiai. 9–10 ir I–II gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Etninės kultūros pažinimas (A)			
Fragmentiškai aptaria pasirinktą tradiciją „savo“ ir „kito“ aspektu, etnokultūros	Nagrinėja nurodytas tradicijas „savo“ ir „kito“ aspektu, etnokultūros reiškinius	Analizuoja tradicijas „savo“ ir „kito“ aspektu, etnokultūros reiškinius ir objektus,	Remdamasis mokslo darbais analizuoja įvairias tradicijas „savo“ ir „kito“

reiškinius ir objektus, jų reikšmę, minimaliai atsižvelgdamas į istorinį, sociokultūrinį kontekstą (A1.1.1).	ir objektus, jų reikšmę, atsižvelgdamas į kai kuriuos istorinius, sociokultūrinius kontekstus (A1.1.2).	jų reikšmę istoriniuose, sociokultūriniuose kontekstuose (A1.1.3).	aspektu, etnokultūros reiškinius ir objektus, jų reikšmę įvairiuose istoriniuose, sociokultūriniuose kontekstuose (A1.1.4).
Minimaliai nurodo pasirinktų kalendorinių švenčių sąsajas su mitologija, religija, tradiciniais darbais. Nusako kai kurių tradicinių amatų ir verslų reikšmę Lietuvos ūkiui (A1.2.1).	Nurodo pasirinktų kalendorinių švenčių sąsajas su mitologija, religija, tradiciniais darbais. Nusako tradicinių amatų ir verslų reikšmę Lietuvos ūkiui (A1.2.2).	Analizuoja kalendorinių švenčių sąsajas su mitologija, religija, tradiciniais darbais. Aptaria tradicinių amatų ir verslų reikšmę Lietuvos ūkiui (A1.2.3).	Remdamasis mokslo darbais ir kitais šaltiniais analizuoja kalendorinių švenčių sąsajas su mitologija, religija, tradiciniais darbais. Apibūdina tradicinių amatų ir verslų reikšmę Lietuvos ūkiui siedamas juos su istoriniu kontekstu (A1.2.4).
Minimaliai apibūdina folkloro žanrų įvairovę, šiuolaikinę tautodailę, liaudies kūrybos elementus mėgėjų ir profesionalų kūryboje (A1.3.1).	Apibūdina folkloro žanrų įvairovę, šiuolaikinę tautodailę. Išskiria liaudies kūrybos elementus mėgėjų ir profesionalų kūryboje (A1.3.2).	Tyrinėja folkloro žanrų įvairovę ir kaitą, šiuolaikinę tautodailę. Aptaria liaudies kūrybos elementus mėgėjų ir profesionalų kūryboje (A1.3.3).	Remdamasis įvairiais šaltiniais tyrinėja folkloro žanrų įvairovę ir kaitą, šiuolaikinę tautodailę. Diskutuoja apie liaudies kūrybos elementus mėgėjų ir profesionalų kūryboje (A1.3.4).
Remdamasis keliais nurodytais šaltiniais nusako skirtingas etninės kultūros sričių ypatybes (A2.1.1).	Remdamasis šaltiniais apibūdina skirtingas etninės kultūros sričių ypatybes, pateikia dalines išvadas (A2.1.2).	Remdamasis mokslo darbais ir kitais šaltiniais analizuoja skirtingas etninės kultūros sričių ypatybes, pateikia apibendrinančias išvadas (A2.1.3).	Remdamasis mokslo darbais ir kitais šaltiniais, įvertinęs jų patikimumą, analizuoja skirtingas etninės kultūros sričių ypatybes, pateikia apibendrinančias išvadas (A2.1.4).
Aptaria kai kurias lietuvių ir kitų tautų kultūrinės ypatybes keliose tradicinės kultūros srityse (A2.2.1).	Apibūdina lietuvių ir kitų tautų kultūrinės ypatybes skirtingose tradicinės kultūros srityse. Pateikia lietuvių tautos kultūrinių ryšių su kitomis tautomis pavyzdžių (A2.2.2).	Palygina lietuvių ir kitų tautų kultūrinės ypatybes skirtingose tradicinės kultūros srityse. Diskutuoja apie lietuvių tautos kultūrinius ryšius su kitomis tautomis (A2.2.3).	Palygina lietuvių ir kitų tautų kultūrinės ypatybes skirtingose tradicinės kultūros srityse. Diskutuoja apie lietuvių tautos kultūrinius ryšius su įvairiomis kitomis tautomis, remdamasis istoriniu, sociokultūriniu kontekstu (A2.2.4).
2. Etninės kultūros raiška (B)			

Atlieka kai kuriuos turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius, nusako jų atlikimo stiliškos ypatybes (B1.1.1).	Atlieka, interpretuoja kai kuriuos turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius, apibūdina jų atlikimo stiliškos ypatybes (B1.1.2).	Atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius, diskutuoja apie jų atlikimo stiliškos ypatybes (B1.1.3).	Sklandžiai atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų folkloro kūrinius, pasiremdamas autentiškais pavyzdžiais diskutuoja apie jų atlikimo stiliškos ypatybes (B1.1.4).
Remdamasis autentiškais pavyzdžiais pasigamina tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, atitinkančių vieną kitą nurodytą kriterijų (B1.2.1).	Remdamasis autentiškais pavyzdžiais pasigamina tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, atitinkančių keletą nurodytų kriterijų (B1.2.2).	Remdamasis autentiškais pavyzdžiais, kūrybiškai interpretuodamas pasigamina tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, atitinkančių nurodytus kriterijus (B1.2.3).	Remdamasis autentiškais pavyzdžiais, kūrybiškai interpretuodamas pasigamina tautodailės ir tradicinių amatų dirbinių, tiksliai atitinkančių nurodytus kriterijus (B1.2.4).
Aptaria etnokultūrinės iniciatyvas, kelia ir įgyvendina kai kurias etnokultūrinės raiškos idėjas. Fragmentiškai dalyvauja etnokultūrinėje veikloje (B2.1.1).	Aptaria įvairias etnokultūrinės iniciatyvas, kelia ir įgyvendina etnokultūrinės raiškos idėjas. Dalyvauja etnokultūrinėje veikloje (B2.1.2).	Remdamasis etnokultūrine tradicija diskutuoja apie įvairias etnokultūrinės iniciatyvas. Kelia ir kūrybiškai įgyvendina etnokultūrinės raiškos idėjas. Dalyvauja įvairioje etnokultūrinėje veikloje (B2.1.3).	Remdamasis etnokultūrine tradicija svarsto įvairias etnokultūrinės iniciatyvas, įvertindamas jų poveikį bendruomenei. Kelia ir kūrybiškai įgyvendina etnokultūrinės raiškos idėjas. Inicijuoja įvairią etnokultūrinę veiklą ir joje dalyvauja (B2.1.4).
Vertina savo ir kitų etnokultūrinės raiškos idėjas, aptaria įgyvendintų idėjų rezultatus (B2.2.1).	Vertina savo ir kitų etnokultūrinės raiškos idėjas, jų aktualumą. Aptaria įgyvendintų idėjų rezultatus ir jų tęstinumą (B2.2.2).	Vertina savo ir kitų etnokultūrinės raiškos idėjas, jų aktualumą, įgyvendinimo galimybes ir sklaidą. Svarsto įgyvendintų idėjų rezultatus ir jų tęstinumą (B2.2.3).	Įvairiais aspektais vertina savo ir kitų etnokultūrinės raiškos idėjas, jų aktualumą, įgyvendinimo galimybes ir sklaidą. Apibendrina įgyvendintų idėjų rezultatus ir jų tęstinumą (B2.2.4).
3. Etninės kultūros vertybių refleksija (C)			
Fragmentiškai interpretuodamas kai kuriuos šaltinius, išreiškia savo suvokimą apie tradicijų reikšmę (C1.1.1).	Bendrais bruožais interpretuodamas šaltinius, išreiškia savo suvokimą apie tradicijų reikšmę pasirinktame sociokultūriniame kontekste (C1.1.2).	Interpretuodamas įvairius šaltinius, išreiškia savo suvokimą apie tradicijų reikšmę sociokultūriniuose kontekstuose (C1.1.3).	Interpretuodamas ir apibendrinamas įvairius šaltinius, svarsto ir pagrindžia savo suvokimą apie tradicijų reikšmę skirtinguose

			sociokultūriniuose kontekstuose (C1.1.4).
Apibūdina tradicijų vertę. Dalyvauja diskusijose apie etninės kultūros tęstinumo ir inovacijų santykį (C1.2.1).	Apibūdina tradicijų vertę, iš dalies palygindamas praeitį ir dabartį. Pateikdamas vieną kitą pavyzdį, svarsto etninės kultūros tęstinumo ir inovacijų santykį (C1.2.2).	Diskutuoja apie tradicijų vertę, palygindamas praeitį ir dabartį. Remdamasis žiniomis ir pateikdamas įvairių pavyzdžių, svarsto etninės kultūros tęstinumo ir inovacijų santykį (C1.2.3).	Diskutuoja apie tradicijų vertę, argumentuotai palygindamas praeitį ir dabartį. Remdamasis žiniomis ir pateikdamas įvairių pavyzdžių, svarsto etninės kultūros tęstinumo ir inovacijų santykį, kylančias grėsmes, galimybes ir stiprybes (C1.2.4).
Fragmentiškai pasisako dėl tradicinių vertybių reikšmės asmens tautinei savimonei ir savivertei, pagarbos kultūrinei įvairovei (C1.3.1).	Pasisako dėl tradicinių vertybių reikšmės asmens tautinei savimonei ir savivertei, pagarbos kultūrinei įvairovei. Aptaria kai kuriuos nacionalinius arba tarptautinius susitarimus šia tema (C1.3.2).	Diskutuoja apie tradicinių vertybių reikšmę asmens tautinei savimonei ir savivertei, pagarba kultūrinei įvairovei. Analizuoja nacionalinius ir tarptautinius susitarimus šia tema (C1.3.3).	Diskutuoja apie tradicinių vertybių reikšmę asmens tautinei savimonei ir savivertei, pagarba kultūrinei įvairovei. Analizuoja ir vertina nacionalinius ir tarptautinius susitarimus, iniciatyvas šia tema (C1.3.4).
Dalyvauja svarstymuose ir veiklose, skirtose tradicijų tęstinumui užtikrinti (C2.1.1).	Dalyvauja svarstymuose ir veiklose, siekdamas tradicijų tęstinumo. Nusako savo nuostatas dėl etninės kultūros vertybių vaidmens formuojantis asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei (C2.1.2).	Inicijuoja svarstymus ir veiklas, siekdamas tradicijų tęstinumo įvairiose aplinkose. Pateikdamas asmenines išvalgas pagrindžia etninės kultūros vertybių vaidmenį formuojantis asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei (C2.1.3).	Inicijuoja svarstymus ir veiklą organizavimą, siekdamas tradicijų tęstinumo įvairiose aplinkose. Pateikdamas asmenines išvalgas išsamiai pagrindžia etninės kultūros vertybių vaidmenį formuojantis asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei (C2.1.4).“

“

2.28.5. Pakeičiu 41 punktą ir jį išdėstau taip:

„41. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
1. Etninės kultūros pažinimas (A)			
Fragmentiškai nagrinėja pasirinktus senosios baltų kultūros reiškinius ir objektus: pasaulėžiūrą, mitologiją ir religiją, papročius, gyvenimo būdą, baltų palikimą	Tyrinėja nurodytus senosios baltų kultūros reiškinius ir objektus: pasaulėžiūrą, mitologiją ir religiją, papročius, gyvenimo būdą, baltų palikimą kultūriniame	Tyrinėja senąją baltų kultūrą: pasaulėžiūrą, mitologiją ir religiją, papročius, gyvenimo būdą, baltų palikimą kultūriniame kraštovaizdyje, kitus	Remdamasis įvairių etninės kultūros sričių mokslo darbais ir kitais šaltiniais išsamiai tyrinėja senąją baltų kultūrą: pasaulėžiūrą, mitologiją ir religiją, papročius, gyvenimo

kultūriniame kraštovaizdyje (A1.1.1).	kraštovaizdyje (A1.1.2).	reiškinius ir objektus (A1.1.3).	būdą, baltų palikimą kultūriniame kraštovaizdyje, kitus reiškinius ir objektus (A1.1.4).
Fragmentiškai tyrinėja baltų kalendorinių papročių simboliką, su jais susijusią tautosaką ir folklorą. Aptaria pasirinktus baltų amatus ir verslus (A1.2.1).	Remdamasis keliais šaltiniais tyrinėja baltų kalendorinių papročių simboliką, su jais susijusią tautosaką ir folklorą. Aptaria pasirinktus baltų amatus ir verslus (A1.2.2).	Remdamasis įvairiais šaltiniais tyrinėja baltų kalendorinių papročių simboliką, su jais susijusią tautosaką ir folklorą. Aptaria baltų amatus ir verslus (A1.2.3).	Remdamasis mokslo darbais ir kitais šaltiniais tyrinėja baltų kalendorinių papročių simboliką, su jais susijusią tautosaką ir folklorą. Pateikdamas įvairių pavyzdžių apibūdina baltų amatus ir verslus (A1.2.4).
Fragmentiškai nagrinėja baltų sakinio, muzikinio ir kito kūrybinio paveldo ypatybes, simboliką, savitumą, nusako jų vertę (A1.3.1).	Nagrinėja baltų sakinio, muzikinio ir kito kūrybinio paveldo ypatybes, simboliką, savitumą, jų vertę (A1.3.2).	Analizuoja baltų sakinio, muzikinio ir kito kūrybinio paveldo ypatybes, simboliką, savitumą, apibūdina jų vertę, apibendrina (A1.3.3).	Analizuoja baltų sakinio, muzikinio ir kito kūrybinio paveldo ypatybes, simboliką, savitumą, samprotauja, argumentuodamas apibūdina jų vertę, apibendrina (A1.3.4).
Remdamasis keliais šaltiniais nusako kelias etninės kultūros sritis, nurodydamas jų sąsajas tam tikrame istoriniame ir sociokultūriniame kontekste (A2.1.1).	Remdamasis įvairiais šaltiniais apibūdina kelias etninės kultūros sritis ir nurodo jų sąsajas panašiuose istoriniuose ir sociokultūriniuose kontekstuose (A2.1.2).	Remdamasis mokslo darbais ir kitais šaltiniais analizuoja skirtingas etninės kultūros sritis ir jų sąsajas skirtinguose istoriniuose ir sociokultūriniuose kontekstuose (A2.1.3).	Remdamasis mokslo darbais ir kitais šaltiniais analizuoja skirtingas etninės kultūros sritis ir jų sąsajas skirtinguose istoriniuose ir sociokultūriniuose kontekstuose, pateikia apibendrinančias išvadas (A2.1.4).
Fragmentiškai analizuoja baltų ir kitų senųjų kultūrų reiškinius, objektus. Pateikia pastebėjimų apie baltų kultūros reikšmę dabarčiai (A2.2.1).	Analizuoja baltų ir kitų senųjų kultūrų reiškinius ir objektus, išsako įžvalgas apie panašumus ir skirtumus. Pateikia pastebėjimų apie baltų ir kitų senųjų kultūrų reikšmę dabarčiai (A2.2.2).	Analizuoja, palygina baltų ir kitų senųjų kultūrų reiškinius ir objektus. Diskutuoja apie baltų ir kitų senųjų kultūrų reikšmę dabarčiai (A2.2.3).	Analizuoja, palygina baltų ir kitų senųjų kultūrų reiškinius ir objektus. Pateikdamas svarius argumentus diskutuoja apie baltų ir kitų senųjų kultūrų reikšmę dabarčiai (A2.2.4).
2. Etninės kultūros raiška (B)			
Atlieka, interpretuoja kelis turinyje nurodytų žanrų kūrinius, iš dalies apibūdina jų ypatybes. Pristato senosios baltų	Atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų kūrinius, apibūdina jų ypatybes. Pristato kelis	Atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų kūrinius, diskutuoja apie jų ypatybes.	Sklandžiai atlieka, interpretuoja, improvizuoja turinyje nurodytų žanrų kūrinius, samprotauja ir

kūrybos elementų įtraukimo į savo kūrybą pavyzdį (B1.1.1).	senosios baltų kūrybos elementų įtraukimo į savo kūrybą pavyzdžius (B1.1.2).	Pristato senosios baltų kūrybos elementų įtraukimo į savo kūrybą pavyzdžių (B1.1.3).	diskutuoja apie jų ypatybes. Pristato senosios baltų kūrybos elementų įtraukimo į savo kūrybą pavyzdžių (B1.1.4).
Remdamasis įvairiais šaltiniais pasigamina baltų meno dirbinių, senųjų muzikos instrumentų, atitinkančių vieną kitą nurodytą kriterijų, juos pristato (B1.2.1).	Remdamasis įvairiais šaltiniais pasigamina baltų meno dirbinių, senųjų muzikos instrumentų, atitinkančių keletą nurodytų kriterijų, juos pristato (B1.2.2).	Remdamasis muziejiniais eksponatais, archeologiniais tyrimais ir kitais šaltiniais pasigamina baltų meno dirbinių, senųjų muzikos instrumentų, atitinkančių nurodytus kriterijus, juos pristato (B1.2.3).	Remdamasis muziejiniais eksponatais, archeologiniais tyrimais ir kitais šaltiniais pasigamina baltų meno dirbinių, senųjų muzikos instrumentų, visiškai atitinkančių nurodytus kriterijus, juos pristato (B1.2.4).
Remdamasis fragmentiškais žiniomis apie baltų kultūrą kelia etnokultūrinės raiškos idėjas, kai kurias įgyvendina, fragmentiškai dalyvauja etnokultūrinėje veikloje (B2.1.1).	Remdamasis žiniomis apie baltų kultūrą kelia etnokultūrinės raiškos idėjas ir jas įgyvendina, dalyvauja etnokultūrinėje veikloje (B2.1.2).	Remdamasis žiniomis apie baltų kultūrą ir etnokultūrinę tradiciją kelia etnokultūrinės raiškos idėjas, kūrybiškai jas įgyvendina, dalyvauja įvairioje etnokultūrinėje veikloje, inicijuoja ir įgyvendina etninės kultūros projektus (B2.1.3).	Remdamasis žiniomis apie baltų kultūrą ir etnokultūrinę tradiciją kelia, svarsto etnokultūrinės raiškos idėjas, kūrybiškai jas įgyvendina, aktyviai dalyvauja įvairioje etnokultūrinėje veikloje, inicijuoja ir įgyvendina etninės kultūros projektus (B2.1.4).
Vertina etnokultūrinės raiškos idėjas nurodytais aspektais. Aptaria įgyvendintų idėjų rezultatus ir jų perspektyvas (B2.2.1).	Vertina etnokultūrinės raiškos idėjas kai kuriais aspektais. Svarsto įgyvendintų idėjų rezultatus ir jų perspektyvas (B2.2.2).	Vertina etnokultūrinės raiškos idėjas įvairiais aspektais. Analizuoja ir apibendrina įgyvendintų idėjų rezultatus ir jų perspektyvas (B2.2.3).	Argumentuodamas vertina etnokultūrinės raiškos idėjas įvairiais aspektais. Analizuoja ir apibendrina įgyvendintų idėjų rezultatus, išskirdamas prioritetus diskutuoja apie jų perspektyvas (B2.2.4).
3. Etninės kultūros vertybių refleksija (C)			
Interpretuodamas kelis šaltinius, išsako savo suvokimą apie etnokultūrinės vertybes, jų reikšmę pasirinktuose istoriniuose,	Interpretuodamas įvairius šaltinius, atsižvelgdamas į istorinius ir sociokultūrinius kontekstus pagrindžia savo suvokimą apie etnokultūrinės	Interpretuodamas įvairius šaltinius, palygindamas įvairius istorinius sociokultūrinius kontekstus, pagrindžia savo suvokimą apie etnokultūrinės	Interpretuodamas įvairius šaltinius, palygindamas įvairius istorinius sociokultūrinius kontekstus, kelia probleminius klausimus ir pagrindžia

sociokultūriniuose kontekstuose (C1.1.1).	vertybes, jų reikšmę (C1.1.2).	vertybes, jų reikšmę (C1.1.3).	savo suvokimą apie etnokultūrinės vertybes, jų raidą ir reikšmę (C1.1.4).
Dalyvauja svarstymuose apie baltų kultūrinio palikimo vertę ir santykį su kitomis kultūromis, etninės kultūros reikšmę šiuolaikiniame pasaulyje (C1.2.1).	Apibūdina baltų kultūrinio palikimo vertę bei santykį su kitomis kultūromis, išsako nuomonę apie etninės kultūros reikšmę šiuolaikiniame pasaulyje (C1.2.2).	Analizuoja baltų kultūrinio palikimo vertę bei santykį su kitomis kultūromis, tyrinėja etninės kultūros reikšmę šiuolaikiniame pasaulyje (C1.2.3).	Analizuoja ir apibendrina baltų kultūrinio palikimo vertę, santykį su kitomis kultūromis, tyrinėja ir diskutuoja apie etninės kultūros reikšmę šiuolaikiniame pasaulyje (C1.2.4).
Remdamasis bendromis žiniomis, diskutuoja apie skirtingų kultūrų paveldo ir dabartinių tradicijų unikalumą, pagarbą jų įvairovei (C1.3.1).	Įvertindamas vieną kitą istorinio, sociokultūrinio konteksto sritį, diskutuoja apie skirtingų kultūrų paveldo ir dabartinių tradicijų unikalumą, pagarbą jų įvairovei (C1.3.2).	Įvertindamas istorinį, sociokultūrinį kontekstą, kelia probleminius klausimus ir diskutuoja apie skirtingų kultūrų paveldo ir dabartinių tradicijų savitumą, pagarbą jų įvairovei (C1.3.3).	Visapusiškai įvertindamas skirtingą istorinį, sociokultūrinį kontekstą, kelia probleminius klausimus apie skirtingų kultūrų paveldo ir dabartinių tradicijų savitumą, pagarbą jų įvairovei (C1.3.4).
Dalyvauja svarstant, planuojant veiklas, skirtas tradicijų tęstinumui tam tikroje aplinkoje užtikrinti, vieną kitą įgyvendina (C2.1.1).	Teikia siūlymus ir įgyvendina kai kurias veiklas, siekdamas tradicijų tęstinumo įvairiose aplinkose. Išreiškia asmeninį santykį su etninės kultūros vertybėmis (C2.1.2).	Inicijuoja, organizuoja ir įgyvendina veiklas, siekdamas tradicijų tęstinumo įvairiose aplinkose. Išreiškia asmeninį santykį su etninės kultūros vertybėmis ir pagrindžia jų vaidmenį asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei (C2.1.3).	Aktyviai inicijuoja, organizuoja ir įgyvendina veiklas, siekdamas užtikrinti tradicijų tęstinumą ir jų sklaidą, populiarinimą įvairiose aplinkose. Išreiškia asmeninį santykį su etninės kultūros vertybėmis ir pagrindžia jų vaidmenį asmens pasaulėvaizdžiui ir tapatybei (C2.1.4).“

“

2.29. Pakeičiu 31 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.30. Pakeičiu 32 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.31. Pakeičiu 33 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.32. Pakeičiu 34 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.33. Pakeičiu 35 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.34. Pakeičiu 36 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.35. Pakeičiu 38 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.36. Pakeičiu 39 priedą:

2.36.1. Pakeičiu 8 punktą ir jį išdėstau taip:

„8. Pažinimo kompetencija. Įgyjamos filosofijos dalyko žinios, formuojami kritinio mąstymo, filosofinių problemų sprendimo įgūdžiai bei gebėjimas mokytis savarankiškai. Mokantis filosofijos dalyko stiprėja analizės ir interpretavimo įgūdžiai, formuojasi bazinis filosofinis mąstymas ir

filosofinės tradicijos suvokimas, sužinoma apie filosofijos santykį su kitomis disciplinomis bei filosofijos pateikiamus klausimus ir galimus atsakymus.“

2.36.2. Pakeičiu 22.3.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„22.3.2. Laisvės ir atsakomybės problema. „Mylėk ir daryk ką nori“ (Augustinas), „Esu pasmerktas laisvei“ (J.P. Sartre).“

2.36.3. Pakeičiu 27 punktą ir jį išdėstau taip:

„27. Pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis lygis (1) – 4, patenkinamas lygis (2) – 5–6, pagrindinis lygis (3) – 7–8, aukštesnysis lygis (4) – 9–10.“

2.36.4. Pakeičiu 30.1.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.1.1. filosofijos mokymo(si) turinio ir pasiekimų sritys procentais tarpinio patikrinimo užduotyje:

Mokymo(si) turinio sritys	Pasiekimų sritys						Užduoties taškai procentais
	Filosofinių klausimų specifikos suvokimas (A)	Tikrovės pažinimas (B)	Etinių sistemų ir klausimų hermeneutika (C)	Filosofijos raidos ir klausimų analizavimas (D)	Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas (E)	Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas (F)	
Filosofijos ištakos ir kilmė							50
Pažinimo problema							50
Iš viso taškų procentais	15	20	20	20	15	10	100

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.“

2.36.5. Pakeičiu 30.2.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„30.2.1. filosofijos mokymo(si) turinio ir pasiekimų sritys procentais brandos egzamino užduotyje:

Mokymo(si) turinio sritys	Pasiekimų sritys						Užduoties taškai procentais
	Filosofinių klausimų suvokimas (A)	Tikrovės pažinimas (B)	Etinių sistemų ir klausimų hermeneutika (C)	Filosofijos raidos ir klausimų analizavimas (D)	Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas (E)	Filosofinė religijos, gamtos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas (F)	
Etinės sistemos, kategorinis imperatyvas							25
Filosofijos istorijos raidos ir klausimų analizavimas							25

Filosofinė žmogaus, istorijos, teisės ir meno analizė bei supratimas							25
Filosofinė religijos, valstybės ir medijų analizė bei supratimas							25
Iš viso taškų procentais	15	20	20	20	15	10	100

Pastaba. Lentelėje pateikti skaičiai yra orientaciniai, užduotyje galima iki 5 procentų paklaida.“

2.37. Pakeičiu 41 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.38. Pakeičiu 42 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).

2.39. Pakeičiu 45 priedą:

2.39.1. Pakeičiu 23 punktą ir jį išdėstau taip:

„23. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė.

23.1. Pagrindinės meno epochos ir jų kontekstai.

23.1.1. Pagrindiniai meno istorijos laikotarpiai. Apibūdinami, aptariami ir diferencijuojami pagrindiniai pasaulio meno istorijos laikotarpiai nuo akmens amžiaus (~8000 m. pr. K.) iki mūsų laikų. Demonstruojamas reikšmingiausias šalių meninis palikimas, turėjęs įtakos bendram įvairių menų ir kultūros vystymuisi. Pristatomos ir komentuojamos pažangių technologijų ir inovacijų galimybės meno pažinimo srityje. Parodomi ir nagrinėjami virtualūs Lietuvos ir žymiausi pasaulio muziejai, virtualūs audiogidai, audioekskursijos ir jų turai, virtualių koncertų platformos. Pristatoma ir analizuojama Lietuvos integrali muziejų informacinė sistema (LIMIS), leidžianti su meno parodomis ar atskirais meno objektais susipažinti virtualiai.

23.1.2. Pagrindinės meno rūšys. Nagrinėjamos ir klasifikuojamos pagrindinės meno rūšys – amatai, dekoratyvus menas, architektūra, piešimas, kaligrafija, grafika, tapyba, skulptūra, ikebana, literatūra, muzika, teatras, performansas, vaidyba, mada, šokis, fotografija, kinas, conceptualus menas, dizainas. Pristatomos, nagrinėjamos ir palyginamos pagrindinės jų išraiškos priemonės bei mokomasi jas suprasti. Apibrėžiamas ir paaiškinamas pasaulio kultūrų poveikis meno įvairovei ir jo vertei.

23.1.3. Seniausios pasaulio civilizacijos iki mūsų eros. Apibūdinamos ir analizuojamos seniausių pasaulio civilizacijų (Mesopotamijos, Persijos, Egipto, Indijos, Kinijos, Japonijos, Amerikos, Afrikos) įvairių meno rūšių tradicijos ir jų įtaka tolesnei meno raidai.

23.1.4. Antikinis menas. Išvardijamos, įvertinamos ir komentuojamos antikinio meno – Kretos-Mikėnų kultūros, Senovės graikų, Senovės romėnų (Romos respublikos laikotarpis) būdingų bruožų susiformavimo priežastys, nagrinėjami ir aptariami pagrindiniai šio laikotarpio ypatumai, demonstruojami žymiausi architektūros, vaizduojamojo meno bei muzikos pavyzdžiai. Apibūdinamas ir interpretuojamas to meto visuomenės ryšys su dabarties pilietinės visuomenės savikūra.

23.2. Pagrindiniai mūsų eros meno laikotarpiai.

23.2.1. Antikinis menas (tęsinys). Aptariamos ir apibrėžiamos mūsų eros (po Kristaus gimimo) antikinio Senovės romėnų (Romos imperijos laikotarpis) meno ypatumų susiformavimo priežastys, komentuojami šiam laikotarpiui būdingi savitumai ir demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Išskiriama ir aptariama senovės Romos imperijos tautų įvairovė, demonstruojami ir komentuojami įvairių menų pavyzdžiai. Apibrėžiamas ir apibūdinamas ikikrikščioniškas Lietuvos bei neeuropietišku kultūrų menas.

23.2.2. Ankstyvosios krikščionybės menas. Nagrinėjami ir paaiškinami krikščionių dailės, architektūros ir muzikos, atsiradusios Romos imperijos teritorijoje, svarbiausi bruožai bei jų susiformavimo priežastys. Apibūdinamas ir apibrėžiamas ankstyvosios krikščionybės dailės poveikis viduramžių plastinio meno raidai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio vizualaus ir audialaus meno kūriniai. Analizuojamos ryškiausios krikščionybės asmenybės bei meno kūrinuose įprasmtos svarbiausios vertybės, idealai ir idėjos.

23.2.3. Viduramžių epocha. Analizuojami ir apibrėžiami pagrindiniai viduramžių epochos, – Bizantijos, romanikos ir gotikos – meno laikotarpiai, aptariamoms ir išvardijamos jų susiformavimo priežastys, komentuojami būdingi bruožai, demonstruojami žymiausi vizualaus ir audialaus meno kūriniai.

23.2.4. Renesansas. Apibūdinama ir analizuojama Renesanso – Vakarų ir Centrinės Europos šalių kultūros ir visuomeninės minties raidos epocha, apibrėžiamos ir komentuojamos jos susiformavimo priežastys, ypatumai bei įtaka individualiai menininko savivokai. Aptariami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Apibūdinama ir komentuojama to laikotarpio kūrėjo asmenybė bei nagrinėjamos ir diferencijuojamos sąsajos su dabarties kūrėju. Analizuojami epochos grožio idealai, šventumo vaizdavimo būdai ir jo atspindžiai mene.

23.2.5. Barokas ir vėlyvosios jo transformacijos. Analizuojamos, paaiškinamos ir apibendrinamos baroko epochos susiformavimo priežastys, apibrėžiami ir išvardijami grynojo, brandžiojo baroko bei rokoko būdingi bruožai. Analizuojami, apibrėžiami ir diferencijuojami Vakarų Europos ir Lietuvos baroko ypatumai. Tyrinėjami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išvardijami ir pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami vaizduojamojo meno kūriniai, atskleidžiantys kryptingą poveikį asmenybės formavimuisi.

23.2.6. Klasicizmas. Analizuojami, apibrėžiami ir nurodomi Europos ir Šiaurės Amerikos klasicizmo epochos meno kūrinių panašumai bei skirtumai, aptariami pagrindiniai bruožai, išvardijami, komentuojami ir demonstruojami žymiausi įvairių meno rūšių pavyzdžiai bei jų kūrėjai. Analizuojami Šviečiamąjo amžiaus ypatumai, apibrėžiami jam būdingi bruožai, stengiantis į juos pažvelgti per mokymo(si) visą gyvenimą prizmę.

23.2.7. Romantizmas. Analizuojamos, apibrėžiamos ir komentuojamos romantizmo epochos – kultūrinio judėjimo, filosofinių ir estetinių, meninių idėjų bei tendencijų visumos pagrindinės susiformavimo priežastys, apibūdinami ryškiausi savitumai, demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami ir demonstruojami meno kūriniai, susiję su žmogaus teisių ir lygių galimybių tema. Apibrėžiami ir komentuojami XVII–XIX amžiaus Lietuvoje formavęsi specifiniai atskirų etnografinių regionų kultūriniai ypatumai, radę atgarsį to meto mūsų šalies meno kūrėjų darbuose.

23.2.8. Realizmas. Analizuojami ir paaiškinami pagrindiniai šio laikotarpio bruožai, apibrėžiama Barbizono mokyklos reikšmė bei kritinio realizmo ypatumai. Komentuojami ir pristatomi žymiausi šio laikotarpio meno kūriniai ir jų kūrėjai. Apibūdinamos to meto Lietuvos liaudies tradicijos, papročiai ir jų atspindys įvairiose meno rūšyse.“

2.39.2. Pakeičiu 24 punktą ir jį išdėstau taip:

„24. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė.

24.1. XIX amžiaus pabaigos menas.

24.1.1. Impresionizmas. Analizuojami, apibrėžiami ir komentuojami XIX amžiaus pabaigos Prancūzijoje susiformavusios dailės, muzikos, literatūros šios stilistinės krypties pagrindiniai bruožai, demonstruojami žymiausi įvairių rūšių meno kūriniai ir pristatomi jų kūrėjai. Tyrinėjama ir reflektuojama išpūdzio mene tema, įvertinant ją aplinkos tvarumo bei klimato kaitos kontekstuose.

24.1.2. Postimpresionizmas. Apibūdinamas, analizuojamas ir komentuojamas XIX amžiaus pabaigoje, kaip priešprieša impresionizmui, pasireiškęs postimpresionistų dailininkų judėjimas. Analizuojama ir aiškinama neoimpresionizmo kryptis. Aptariamas ir apibrėžiamas ekspresionizmas dailėje ir muzikoje, komentuojami ir klausomi žymiausi šio meno kūriniai, pristatomi jų kūrėjai. Analizuojami meno kūriniai kaip streso įveikos bei išveikos rezultatai.

24.1.3. Secesija. Analizuojami, apibrėžiami ir paaiškinami secesijos, meno stiliaus, siekusio sugražinti architektūrai, vaizduojamai ir taikomai dailei bei pramonės gaminiams meninės raiškos vienovę, susiformavimo ypatumai. Išskiriami ir pristatomi žymiausi šio meno stiliaus kūrėjai ir jų kūriniai, demonstruojami ir komentuojami Lietuvos secesijos meno pavyzdžiai, tyrinėjami jiems būdingi bruožai. Tyrinėjamos „Meno ir amatų sąjūdžio“ („Arts and Crafts Movement“) kūrybos ir atsakingo vartojimo sąsajos.

24.1.4. Simbolizmas. Analizuojamos ir tyrinėjamos simbolizmo – literatūros ir

vaizduojamosios dailės sąjūdžio, naudojančio simbolius kaip raiškos priemonės, susiformavimo priežastys, išskiriami ir pristatomi pasaulyje žymiausi kūriniai bei jų kūrėjai. Analizuojamas ir aptariamas Lietuvos simbolisto Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybinis palikimas bei jo sąsajos su gamta ir gimtąja kalba.

24.2. XX amžiaus menas.

24.2.1. XX amžiaus I pusės Vakarų Europos klasikinio modernizmas. Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas pirmasis – klasikinio modernizmo menė etapas. Apibūdinamos, aptiriamos ir komentuojamos pagrindinės klasikinio modernizmo kryptys: fovizmas, ekspresionizmas, kubizmas, futurizmas, konstruktyvizmas, dadaizmas, siurrealizmas ir kt. Apžvelgiamos ir reflektuojamos ir klasikinio modernizmo menė temos pilietinės visuomenės savikūros bei ekstremalių situacijų kontekste.

24.2.2. XX amžiaus I pusės Jungtinių Amerikos Valstijų vėlyvasis modernizmas. Analizuojamas, apibrėžiamas ir paaiškinamas antrasis – vėlyvojo modernizmo menė etapas. Apibūdinamos, nagrinėjamos ir komentuojamos pagrindinės vėlyvojo modernizmo menė kryptys: popartas, opartas, potapybinė abstrakcija, environmentas, hepeningas ir kt. Analizuojama ir paaiškinama vėlyvojo modernizmo menė idėjų sąsaja su istorinės savimonės, nacionalinio saugumo, holokausto bei karo temomis.

24.2.3. Funkcionalizmas architektūroje. Tyrinėjamas architektūros funkcionalizmas, padaręs šios meno srities perversmą visame pasaulyje. Nagrinėjamos ir paaiškinamos Lietuvos Bauhauzo architektūros stiliaus apraiškos. Pristatomi ir demonstruojami žymiausi šio laikotarpio įvairių meno rūšių kūriniai, išskiriami jų kūrėjai. Tyrinėjami specifiniai architektūriniai judėjimai bei kryptys: racionalizmas, organinė architektūra, brutalizmas, metabolizmas. Analizuojama ir paaiškinama pokario situacija Lietuvoje ir jos poveikis pilietinės visuomenės savikūrai, partizaniniam pasipriešinimui.

24.2.4. XX amžiaus II pusės menas. Aptariama ir komentuojama to meto istorinė situacija bei jos poveikis naujų meno krypčių atsiradimui. Apibrėžiamos, aptiriamos ir komentuojamos žymiausios šio laikotarpio meno kryptys, nagrinėjami ryškiausi bruožai, būdingi abstrakčiam ekspresionizmui, fotorealizmui, hepeningui, instaliacijai, kinetiniam menui, kūno menui, minimalizmui, objektų dailei, performansui, popdailei bei iš jos kilusiam proceso menui, „ready-made“, videodailei bei žemės menui. Analizuojama ir reflektuojama šio laikotarpio meno sąsaja su žmogaus teisių, lygių galimybių, socialinės ir ekonominės plėtros bei aplinkos tvarumo temomis.

24.2.5. Performansų menas. Fluxus judėjimas. Aptariami ir pristatomi šio judėjimo kūrybiniai principai, žymiausi kūrėjai – Jurgis Mačiūnas ir Jonas Mekas ir demonstruojami jų darbai. Įvardijamos ir įvertinamos to meto žmogaus teisės, lygios galimybės bei jų poveikis įvairių meno rūšių kūrybai.

24.3. XXI amžiaus pradžios menas.

24.3.1. Meno įvairovė, kryptys ir tendencijos. Analizuojami, tyrinėjami ir apibendrinami šio laikotarpio įvairių rūšių meno kūrybos ypatumai tiek Lietuvoje, tiek ir pasaulyje. Apžvelgiamos ir reflektuojamos kultūros įvairovės, aplinkos tvarumo, ugdymo karjerai, finansinio raštingumo temos bei jų atspindys XXI pradžios menė.

24.3.2. Minimalizmas. Pristatoma ir komentuojama minimalistinio meno idėja ir jos atspindys įvairiose meno rūšyse. Paaiškinami pagrindiniai šio meninio stiliaus bruožai, išvardijami žymiausi meno kūrėjai, demonstruojami žinomiausi jų darbai. Aiškinamas ir įvardijamas šios meno stiliaus ryšys su paprastumu, logikos, tvarkos ir aplinkos tvarumo temomis.

24.3.3. Postmodernizmas. Pristatomas, analizuojamas ir komentuojamas postmodernizmo daugiastilistiškumas, ribų tarp meno ir populiariosios kultūros nykimas, pesimizmo, ciniškumo ir būties kvestionavimo priežastys. Aptiriamos, išskiriamos ir išvardijamos postmodernizmo menė sąsajos su kultūrų įvairovės, globalizacijos, originalumo siekiu, integracijos bei „pastišo“ temomis.

24.3.4. Dabartinis menas. Analizuojamos ir aptiriamos netradiciškumo, provokacijos menė apraiškų priežastys, konceptualizmo, instaliacijų, videomedijų sintezės galimybės, požiūrio į grožį pokyčiai. Tyrinėjami ir komentuojami trimatės grafikos, gatvės meno, grafiti, vaizdo žaidimų meno pavyzdžiai. Demonstruojami Ai Veivei (Ai Weiwei), Benksis (Banksy), Treisi Ermin (Tracey

Karima Emin), Deimieno Hersto (Damien Hirst) ir Džef Kunso (Jeff Koons) meno darbai. Apibrėžiamas, apibūdinamas ir komentuojamas socialinės ir ekonominės plėtros, aplinkos tvarumo, ekstremalių situacijų, klimato kaitos bei geopolitinių konfliktų temų poveikis įvairių rūšių menininkams bei jų kūrybai.“

2.40. Pakeičiu 46 priedą:

2.40.1. Pakeičiu 5 punktą ir jį išdėstau taip:

„5. STEAM taikomosiose technologijose suprantamas kaip praktinis gamtos mokslų, matematikos, ekonomikos, meno ir (ar) dizaino žinių ir dėsnių integralus taikymas, eksperimentavimas ir modeliavimas kūrybinėje praktinėje veikloje atliekant technologinius procesus, reikalingus norimam rezultatui pasiekti. Šiam ugdymui pasitelkiami dizainu grįsti mąstymo metodai ir principai, mokantys atpažinti, suvokti problemas, generuoti į problemų sprendimą orientuotas idėjas, jas sisteminti, išgryninti bei įgyvendinti, testuoti ir pristatyti.“

2.40.2. Pakeičiu 22 punkto pirmąją pastraipą ir ją išdėstau taip:

„22. Rezultato į(si)vertinimas ir pristatymas (D). Pasiekimų sritis susijusi su problemos sprendimo rezultato ir (ar) produkto (gaminio ar paslaugos) testavimu, į(si)vertinimu), sėkmės ar nesėkmės atpažinimu, analize, išvadų formulavimu. Atsižvelgiant į amžiaus tarpsnį, ši sritis apima antrepnierišką požiūrį, tvarių kūrybinių idėjų įgyvendinimo proceso analizę, pasirinktų technologijų, darbo operacijų privalumų ir trūkumų, technologinių operacijų atlikimo, darbo priemonių, medžiagų parinkimo į(si)vertinimą, galimus produkto (prototipo) tobulinimus. Taip pat analizuojamas galutinio rezultato ir pirminės idėjos skirtumas, gaminio tvarumas, funkcionalumas, sąnaudos, pritaikomumas, inovatyvumas (naujumas), vertė ir nauda asmeniui, visuomenei, aplinkai. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:“

2.40.3. Pakeičiu 23.1.1.2 papunktį ir jį išdėstau taip:

„23.1.1.2. Maisto produktai, žaliavos ir priedai. Nagrinėja augalinės ir gyvūninės kilmės maisto produktus, žaliavas ir priedus, išvardija ir apibūdina jų funkcines technologines savybes. Analizuoja maisto žaliavų, produkcijos gaminimo technologijas, palygina procesus, išvardija produkcijos saugos ir kokybės reikalavimus visuose maisto gamybos etapuose. Aptaria ekstremalių sąlygų galimą poveikį maisto pramonei.“

2.40.4. Pakeičiu 23.3.1.1 papunktį ir jį išdėstau taip:

„23.3.1.1. Gaminio ir (ar) produkto dizaino raida. Aptaria dizaino sampratą, formavimąsi ir raidą. Analizuoja dizaino sąsajas su technikos progresu, urbanizacijos procesus, konkurenciją, vartotojų poreikius, tyrinėja rinką. Nagrinėja gaminių ir (ar) produktų dizaino gamybos ypatumus, palygina ir įvertina vienetinę, serijinę gamybą, industrinį dizainą.“

2.40.5. Pakeičiu 23.3.1.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„23.3.1.3. Gaminio ir (ar) produkto dizaino objektai. Nagrinėja gaminių ir (ar) produktų dizaino objektus, aptaria estetiškes, praktines ir funkcines dizaino objektų ypatybes, palygina ir įvertina tradicinių ir naujausių technologijų skirtumus. Analizuoja šiuolaikinio dizaino tendencijas, kryptis, stilius šalyje ir pasaulyje.“

2.40.6. Pakeičiu 24.1.1.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.1.1.3. Maisto produktai, žaliavos ir priedai. Nagrinėja maisto produktus, žaliavas, priedus, apibūdina jų funkcines technologines savybes. Analizuoja maisto žaliavų, produkcijos gaminimo technologinius procesus, įvardina gaminių saugą, įvertina kokybę, etinius aplinkosaugos, darbo saugos reikalavimus įvairiuose maisto gamybos ir (ar) paslaugų tiekimo etapuose. Aptaria ekstremalių sąlygų galimą poveikį maisto pramonei.“

2.40.7. Pakeičiu 24.1.2.3 papunktį ir jį išdėstau taip:

„24.1.2.3. Maisto dizainas. Nagrinėja maisto dizainerių sukurtus objektus. Analizuoja ir išskiria vienkartinį įvykių (pavyzdžiui, proginės vakarienės, masinio pikniko, banketo po renginio ir kt.) formas, būdus, ritualus. Atlieka kūrybinius maisto dizaino projektus, sprendžia užduotis (pavyzdžiui, ar bus kepama ant grotelių mėsa, ar reikės desertų, kaip visa tai bus papuošta, kiek reikės padavėjų, kokia muzika skambės ir pan.), mokosi stalo serviravimo meno.“

2.40.8. Pakeičiu 27 punktą ir jį išdėstau taip:

„27. Viduriniame ugdyme Programą pasirenka skirtingų gebėjimų mokiniai pagal savo interesų kryptį ir taikomųjų technologijų dalyko tematiką. Todėl pradedant įgyvendinti Programą tikslinga taikyti diagnostinį vertinimą, kuris skirtas išsiaiškinti mokinių žinių ir gebėjimų lygį. Įgyvendinant Programą taip pat taikomas ugdomasis vertinimas, kuris mokiniams padeda suprasti savo mokymo(si) tikslą ir uždavinius, kryptingai tobulėti. Siekiama vertinti ne tik mokymo(si) rezultatą, bet daromą pažangą siekiant užsibrėžtų ugdymosi tikslų. Metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Tikslinga vykdyti ilgalaikį mokinių pažangos stebėjimą, įtraukiant į vertinimo procesą ir pačius mokinius, skatinant įsivertinti daromą pažangą. Dėmesys turi būti skiriamas mokinių pasiekimų fiksavimui ir naudojant aplankus (pavyzdžiui, e. aplankus).“

- 2.41. Pakeičiu 47 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).
- 2.42. Pakeičiu 48 priedą ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).
- 2.43. Papildau 49 priedu (pridedama).
- 2.44. Papildau 50 priedu (pridedama).
- 2.45. Papildau 51 priedu (pridedama).
- 2.46. Papildau 52 priedu (pridedama).
- 2.47. Papildau 53 priedu (pridedama).
- 2.48. Papildau 54 priedu (pridedama).
- 2.49. Papildau 55 priedu (pridedama).
- 2.50. Papildau 56 priedu (pridedama).
- 2.51. Papildau 57 priedu (pridedama).
- 2.52. Papildau 58 priedu (pridedama).
- 2.53. Papildau 59 priedu (pridedama).

Švietimo, mokslo ir sporto ministras

Gintautas Jakštas